

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΜΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ-ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ,
ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΗ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΔΥΟ ΝΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Θεοφάνια Ρίζου του Χρήστου

Επιβλέπων: Γεώργιος Αργυρός

Αναπληρωτής Καθηγητής

Άρτα, Οκτώβριος 2018

**THE SPECIAL SECRETARIAT FOR THE MANAGEMENT OF
PRIVATE DEBT, ROLE AND JURISDICTIONS AND THE
MEASUREMENT OF RESULTS IN BOTH PREFECTURES OF EPIRUS**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, 2018

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής

Αργυρός Γεώργιος

Αναπληρωτής Καθηγητής

2. Μέλος επιτροπής

Γαλανού Αικατερίνη

Επίκουρη Καθηγήτρια

3. Μέλος επιτροπής

Παπά Παρασκευή,

Λέκτορας

© Θεοφανία Ρίζου, 2018

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις διατάξεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Ρίζου Θεοφανία

Ευχαριστίες

Θα ήθελα ειλικρινώς να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Γεώργιο Αργυρό και την κ. Παρασκευή Παππά για την εμπιστοσύνη και ουσιαστική συμβολή στην εκπόνηση της παρούσας μεταπτυχιακής μου εργασίας.

Ευχαριστώ θερμά όλους τους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος για το σεβασμό και τη στήριξη καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Την αφιερώνω στη μητέρα μου ως ένδειξη ευγνωμοσύνης για όσα με δίδαξε ν' ασπάζομαι και να παλεύω και στον υιό μου Βασίλη ως απάντηση στα εφηβικά του διλήμματα.

Περίληψη

Στα τέλη της περασμένης δεκαετίας η παγκόσμια κοινότητα γνώρισε την μεγαλύτερη οικονομική κρίση των τελευταίων δεκαετιών. Εν μέρει ως αποτέλεσμα αυτής της κρίσης, αλλά και εξαιτίας ενδογενών παραγόντων, η ελληνική οικονομία από τις αρχές του 2010 αντιμετώπισε την πιο βαθειά ύφεση της ιστορίας της, καθώς μέσα σε λίγα χρόνια βίωσε μια απώλεια του ΑΕΠ που ξεπέρασε το 25%. Ως απόρροια αυτής της κρίσης, μέσα σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα έλαβε χώρα μια γιγάντωση του ιδιωτικού χρέους των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων προς το δημόσιο και τα τραπεζικά ιδρύματα. Μετά από μια περίοδο επεξεργασίας των νέων δεδομένων, η ελληνική πολιτεία στράφηκε στην υιοθέτηση λύσεων, μέσα από την νομοθεσία ειδικών ρυθμίσεων για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Το νομικό αυτό πλαίσιο, αν και σε κάποιο βαθμό βοήθησε τον περιορισμό των κόκκινων και μη εξυπηρετούμενων δανείων, δεν αντιμετώπισε το πρόβλημα με αποφασιστικό τρόπο. Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να τονιστούν τα προβλήματα που σχετίζονται με το ιδιωτικό χρέος των νομών Ιωαννίνων και Άρτας, μέσα από την παράθεση και την επεξεργασία των δεδομένων, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης του Ιδιωτικού Χρέους. Η κατάσταση που επικρατεί στους δυο αυτούς νομούς της Ηπείρου είναι ενδεικτική της κατάστασης που επικρατεί πανελληνίως και δείχνει την ανάγκη ανάληψης νέων πρωτοβουλιών, τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές συνέπειες της υπερχρέωσης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, τόσο σε οικονομικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.

Λέξεις –κλειδιά: οικονομική κρίση, Ειδική Γραμματεία, ιδιωτικό χρέος, κόκκινα δάνεια, δανειολήπτες

Abstract

At the end of the last decade, the global community experienced the biggest economic crisis of the last decades. In part as a result of this crisis, but also because of endogenous factors, the Greek economy has faced the deepest recession since its beginning in 2010, as it experienced a loss of GDP of over 25% over a few years. As a result of this crisis, in a relatively short period of time a giant private household and business debt to the public and banking institutions took place. After a period of new data processing, the Greek state turned to the adoption of solutions, through the legislation on special arrangements for heavily indebted households and businesses. This legal framework, although to a certain extent helped to reduce non-performing loans, did not address the problem decisively. The aim of this diploma thesis is to highlight the problems related to the private debt of the prefectures of Ioannina and Arta, through the quoting and processing of data as they arise through the Special Secretariat for the Management of Private Debt. The situation in the two prefectures of Epirus is indicative of the pan-Hellenic situation and shows the need for new initiatives, both at national and at European level, to minimize the negative effects of the -indebtedness of households and businesses, both economically and socially.

Keywords: financial crisis, Special Secretariat, private debt, past due loans, borrowers

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	x
Εισαγωγή.....	xiii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΥΛΗΣΗ ΑΥΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ 1	
1.1 Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	1
1.2 Η ΜΕΤΑΚΥΛΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	5
1.3. Η ΚΡΙΣΗ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ.....	28
2.1 ΕΝΝΟΙΑ, ΜΟΡΦΕΣ, ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	28
2.2 Η ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ	31
2.2.1 ΑΠΟΣΤΟΛΗ-ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ.....	31
2.2.2 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ.....	37
2.2.3 ΚΕΝΤΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ – ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΩΝ -ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ.....	44
3.1 Ο ΝΟΜΟΣ 3869/2010 (ΚΑΤΣΕΛΗ) ΟΠΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟΥΣ Ν.4336/2015 ΚΑΙ Ν.4346/2015.	44
3.2 Ν.4224/2013 (ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ)	51
3.3 ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΟΦΕΙΛΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - Ν.4469/17 (ΦΕΚ 62/τ. Α/ 3-5-2017)	55
3.4 ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.....	62
3.4.1 ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ	62
3.4.2 ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ-ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΆΡΤΑΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	66
4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	66
4.2. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΆΡΤΑΣ	66
4.3. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.....	75
4.4. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΔΥΟ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΣ.....	84
4.4.1. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΝΟΜΩΝ ΣΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ	94
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	101
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	103

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Πραγματική αύξηση του ΑΕΠ 2006-2016 (% μεταβολής σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος % ετησίως). Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.	11
Πίνακας 2. ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς, 2006 και 2014-2016. Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.....	14
Πίνακας 3. Η ιδιότητα του δανειολήπτη των κατοίκων του νομού Άρτας	67
Πίνακας 4. Η Υποχρέωση ως προς το δάνειο των κατοίκων του νομού Άρτας	68
Πίνακας 5. Το είδος των οφειλών των κατοίκων του νομού Άρτας	69
Πίνακας 6. Η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων του νομού Άρτας	71
Πίνακας 7. Οι εισοδηματικές κατηγορίες των κατοίκων του νομού Άρτας	72
Πίνακας 8. Κατηγορία ενημέρωσης των κατοίκων του νομού Άρτας.....	74
Πίνακας 9. Η ιδιότητα του δανειολήπτη των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	75
Πίνακας 10. Η υποχρέωση ως προς το δάνειο των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	76
Πίνακας 11. Το είδος των οφειλών των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	78
Πίνακας 12. Η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	80
Πίνακας 13. Οι εισοδηματικές κατηγορίες των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	81
Πίνακας 14. Κατηγορία ενημέρωσης των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	83
Πίνακας 15. Σύγκριση του πληθυσμού των νομών σε σχέση με τα άτομα που απευθύνθηκαν στην ΕΓΔΙΧ.....	84
Πίνακας 16. Πόσο ευχαριστημένοι είστε από τη συνολική σας εξυπηρέτηση στο Κέντρο – Γραφείο Ενημέρωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών που επισκεφθήκατε;.....	95

Πίνακας 17. Ποιες από τις παρακάτω λέξεις ή εκφράσεις θα χρησιμοποιούσατε για να περιγράψετε τον τρόπο που εξυπηρετηθήκατε (επιλέξτε όσες απαντήσεις σας εκφράζουν) .. 96

Πίνακας 18. Πόσο ευχαριστημένοι είστε από τις συμβουλές που δεχθήκατε για οικονομικά ή και νομικά ζητήματα που σας απασχολούν; 98

Πίνακας 19. Μετά την επίσκεψή σας στο Κέντρο / Γραφείο Ενημέρωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών, θεωρείτε ότι είστε πιο ενημερωμένοι για τα ζητήματα που σας απασχολούν, από ότι πριν μας επισκεφθείτε; 99

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Πραγματική αύξηση του ΑΕΠ, 2006-2016(%μεταβολής σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος). Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.	9
Διάγραμμα 2. ΑΕΠ και τρέχουσες τιμές αγοράς, 2006-2016 (δισ. ΜΑΔ). Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.	13
Διάγραμμα 3. Κατά κεφαλή ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς, 2006 και 2016. (ΕΕ-28=100· με βάση τη ΜΑΔ ανά κάτοικο). Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.	15
Διάγραμμα 4. Εξελίξεις για την πραγματική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ΕΕ-28, 2006-2016 (2005=100). Πηγή: Eurostat.....	18
Διάγραμμα 5. Εξελίξεις για την πραγματική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, ΕΕ-28, 2006-2016 (2005=100) Πηγή: Eurostat.....	19
Διάγραμμα 6. Η ιδιότητα του δανειολήπτη των κατοίκων του νομού Άρτας.....	67
Διάγραμμα 7. Η Υποχρέωση ως προς το δάνειο των κατοίκων του νομού Άρτας.....	68
Διάγραμμα 8. Η συνολική και η κατά κεφαλήν οφειλή των κατοίκων του νομού Άρτας.....	69
Διάγραμμα 9. Το είδος των οφειλών των κατοίκων του νομού Άρτας.....	70
Διάγραμμα 10. Οι οφειλές προς το Δημόσιο και προς Τρίτους των κατοίκων του νομού Άρτας	71
Διάγραμμα 11. Η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων του νομού Άρτας.....	72
Διάγραμμα 12. Οι εισοδηματικές κατηγορίες των κατοίκων του νομού Άρτας.....	73
Διάγραμμα 13. Κατηγορία ενημέρωσης των κατοίκων του νομού Άρτας	75
Διάγραμμα 14. Η ιδιότητα του δανειολήπτη των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων.....	76
Διάγραμμα 15. Η Υποχρέωση ως προς το δάνειο των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	77

Διάγραμμα 16. Η συνολική και η κατά κεφαλήν οφειλή των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	78
Διάγραμμα 17. Το είδος των οφειλών των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	79
Διάγραμμα 18. Οι οφειλές προς το Δημόσιο και προς Τρίτους των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	80
Διάγραμμα 19. Η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	81
Διάγραμμα 20. Οι εισοδηματικές κατηγορίες των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων	82
Διάγραμμα 21. Κατηγορία ενημέρωσης των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων.....	84
Διάγραμμα 22. Σύγκριση του πληθυσμού των νομών σε σχέση με τα άτομα που απευθύνθηκαν στην ΕΓΔΙΧ	85
Διάγραμμα 23. Σύγκριση των ιδιοτήτων των κατοίκων των δύο νομών.	86
Διάγραμμα 24. Σύγκριση των κατά κεφαλήν οφειλών των κατοίκων των δύο νομών.....	87
Διάγραμμα 25. Σύγκριση του αριθμού των κατά κεφαλήν οφειλών των κατοίκων των δύο νομών.	88
Διάγραμμα 26. Σύγκριση του είδους των οφειλών των κατοίκων των δύο νομών.....	89
Διάγραμμα 27. Σύγκριση των λόγων των οφειλών προς τρίτους προς τις οφειλές στο Δημόσιο, στους δυο νομούς.	90
Διάγραμμα 28. Σύγκριση των κατά κεφαλήν οφειλών προς το Δημόσιο και προς Τρίτους των κατοίκων των δύο νομών.	91
Διάγραμμα 29. Σύγκριση της συχνότητας συμμετοχής των ατόμων των δυο νομών στις εισοδηματικές κατηγορίες της ΕΓΔΙΧ	92
Διάγραμμα 30. Σύγκριση του μέσου εισοδήματος των ατόμων των δυο νομών.	93
Διάγραμμα 31. Σύγκριση των λύσεων που προτάθηκαν στους πολίτες	94

Διάγραμμα 32. Πόσο ευχαριστημένοι είστε από τη συνολική σας εξυπηρέτηση στο Κέντρο – Γραφείο Ενημέρωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών που επισκεφθήκατε;.....	95
Διάγραμμα 33. Ποιες από τις παρακάτω λέξεις ή εκφράσεις θα χρησιμοποιούσατε για να περιγράψετε τον τρόπο που εξυπηρετηθήκατε (επιλέξτε όσες απαντήσεις σας εκφράζουν); .	97
Διάγραμμα 34. Πόσο ευχαριστημένοι είστε από τις συμβουλές που δεχθήκατε για οικονομικά ή και νομικά ζητήματα που σας απασχολούν;	99
Διάγραμμα 35. Μετά την επίσκεψή σας στο Κέντρο / Γραφείο Ενημέρωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών, θεωρείτε ότι είστε πιο ενημερωμένοι για τα ζητήματα που σας απασχολούν, από ότι πριν μας επισκεφθείτε;	100

Εισαγωγή

Οι οικονομικές κρίσεις ανέκαθεν συνδέονταν με την αύξηση του ιδιωτικού χρέους, καθώς το τελευταίο είτε αποτελούσε ένα ανησυχητικό προειδοποιητικό μήνυμα για τον κίνδυνο εκδήλωσης της κρίσης, είτε αποτελούσε ένα αναπόσπαστο επακόλουθό της (Reinhart & Rogoff, 2011). Με αυτήν την έννοια και στην ελληνική πραγματικότητα και την έντονη οικονομική κρίση που έπληξε την ελληνική κοινωνία από το 2009 μέχρι πρόσφατα, η διόγκωση του ιδιωτικού χρέους αποτέλεσε μια ιδιαίτερα αρνητική επίπτωση της μεγάλης ύφεσης. Μάλιστα, η κατάσταση υπήρξε τόσο σημαντική, ώστε η ελληνική πολιτεία αναγκάστηκε να υιοθετήσει μέτρα αντιμετώπισης της κατάστασης που επικρατούσε στον ιδιωτικό τομέα. Το σημαντικότερο από αυτά ήταν η δημιουργία της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης του Ιδιωτικού Χρέους.

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να προσδιορισθούν και να αναλυθούν οι παράμετροι κατηγοριοποίησης και διαχείρισης του ιδιωτικού χρέους των Νομών Ιωαννίνων και Άρτας, μέσα από την παράθεση και την επεξεργασία των δεδομένων, όπως αυτά προκύπτουν από το αρχείο της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης του Ιδιωτικού Χρέους. Για το λόγο αυτό, η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, στα οποία αναλύεται διεξοδικά το εν λόγω θέμα.

Αναλυτικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο λαμβάνει χώρα μια λεπτομερής αναφορά στις διεθνείς οικονομικές κρίσεις και την μετακύλισή τους στον ευρωπαϊκό χώρο και την Ελλάδα ειδικότερα, μέσα από την παράθεση στοιχείων σύνδεσης της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης με την κρίση χρέους στην Ελλάδα. Στο δεύτερο κεφάλαιο, από την άλλη πλευρά, αναλύονται διεξοδικά οι διάφορες μορφές του ιδιωτικού χρέους στην Ελλάδα και παρουσιάζεται ο ρόλος και οι λειτουργίες της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης του Ιδιωτικού Χρέους, ενώ, επιπρόσθετα, στο τρίτο κεφάλαιο παρατίθεται το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν τους συγκεκριμένους νομούς της Δυτικής Ελλάδας σχετικά με τους δανειολήπτες, φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, που απευθύνθηκαν στην εν λόγω Γραμματεία.

Η παρούσα εργασία κλείνει με την εξαγωγή των σημαντικότερων συμπερασμάτων και την παράθεση της σχετικής βιβλιογραφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΥΛΗΣΗ ΑΥΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Κατά την τετραετία 2007-2011 παρουσιάσθηκαν έντονοι κλυδωνισμοί αλλά και σοβαρός προβληματισμός για τη βιωσιμότητα του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος εξαιτίας της τραπεζικής κρίσης που βίωσαν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Εκ του αποτελέσματος κρινόμενο το αμερικανικό νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο απέτυχε να εξασφαλίσει τη λειτουργία ενός υγιούς και ανθεκτικού συστήματος. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των ΗΠΑ ενεπλάκησαν σε πρακτικές υψηλού ρίσκου στο χώρο των στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου (subprime loans) και δημιούργησαν τις ιδανικές συνθήκες για την εκδήλωση της τραπεζικής κρίσης.¹

Στο επίπεδο μελέτης των αιτιών θεωρείται πλέον κοινή παραδοχή ότι τα λεγόμενα ενυπόθηκα δάνεια υψηλού κινδύνου συνιστούν τη βασική αιτία της αμερικανικής και μετέπειτα διεθνούς κρίσης. Οι μισθωτοί Αμερικανοί εξαιρετικά χαμηλής και αμφιβόλου πιστοληπτικής ικανότητας βρέθηκαν αντιμέτωποι με βομβαρδισμό τραπεζικών προϊόντων και εγκλωβίστηκαν σε ένα τεράστιο δίλημμα μεταξύ εκείνου που τους προσφερόταν να αγοράσουν κι εκείνου που πραγματικά μπορούσαν. Το δελεαστικό προϊόν που τους προσφερόταν από τις Αμερικανικές γενναιόδωρες και κυρίως συμπονετικές τράπεζες ήταν απόρροια των αυξανόμενων εισροών κεφαλαίων προς αυτές.

Η αυταπάτη ότι το άπιαστο όνειρο μετατρέπεται σε πραγματικότητα κυριάρχησε στον Αμερικανό κυνηγό της ουτοπίας και στον Αμερικανό τραπεζίτη ο οποίος με τη σειρά του παρασύρθηκε στην αλόγιστη αύξηση και παροχή των στεγαστικών δανείων σε σημείο μάλιστα δανεισμού μέχρι και του 100% της αξίας του ακινήτου. Η εκρηκτική επέκταση του δανεισμού προκάλεσε αδικαιολόγητη αύξηση των τιμών στην αγορά ακινήτων, η κοινώς και πλέον διεθνώς ονομαζόμενη «φούσκα». Οι δανείστριες τράπεζες είτε από υπερβάλλοντα ζήλο

¹ ΚΟΤΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ & ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ(2012). Διεθνείς Οικονομικές Κρίσεις Αθήνα:Rosili

και αδηφαγία είτε από λανθασμένη εκτίμηση της παγκόσμιας αγοράς είχαν την πεποίθηση ότι η ρευστοποίηση του υποθηκευμένου ακινήτου θα κάλυπτε την αξία των εκκρεμών πληρωμών του δανείου σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής του.

Καθώς όμως επρόκειτο για δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου η αλλαγή στις γενικότερες οικονομικές συνθήκες, η υποχώρηση των Αμερικανικών μισθών προκάλεσε διόγκωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διόγκωση του ιδιωτικού χρέους σε γοργότερο ρυθμό του κέρδους των επιχειρήσεων ενώ παράλληλα αυξανόταν το εμπορικό έλλειμμα στη χώρα. Στην απαρχή της ολοκληρωτικής κατάρρευσης ήρθε να προστεθεί και η πτώση στις τιμές των ακινήτων και οι τραπεζικοί χορηγοί-πιστωτές των στεγαστικών δανείων καλούνταν να διαχειριστούν το πλήθος των μη εξυπηρετούμενων δανείων την ίδια ακριβώς στιγμή που η εξαιρετικά μειωμένη αξία των υποθηκευμένων ακινήτων αδυνατούσε να καλύψει το κεφάλαιο του αρχικού δανείου. Αναφερόμαστε στις μειωμένες τιμές των ακινήτων όταν η παρελθούσα αυξητική πορεία τους ως «φούσκα» δεν αποτελούσε τίποτε άλλο παρά το συνδυασμό των εισροών ξένων κεφαλαίων, των αυξανόμενων εγχώριων κερδών στις ΗΠΑ και πιο πολύ απ' όλα στην αυξανόμενη διαθεσιμότητα στεγαστικών δανείων.

Επιπροσθέτως η αλόγιστη χρήση τιτλοποιημένων δανείων και η περαιτέρω δημιουργία «τοξικών» περιουσιακών στοιχείων επέτεινε την απαρχούμενη κρίση. Μέσω του μηχανισμού τιτλοποίησης τα δάνεια subprime πωλούνταν σε ειδικά επενδυτικά οχήματα. Οι εταιρείες αυτές αντλούσαν το κεφάλαιό τους από την έκδοση ομολόγων και την πώλησή τους σε επενδυτές (asset backed securities). Ο τελικός επενδυτής, ο αγοραστής δηλαδή των ομολόγων (π.χ ασφαλιστικά ταμεία, αμοιβαία κεφάλαια, τράπεζες κλπ) εισέπραττε έμμεσα τις πληρωμές των δανείων που κατέβαλε ο δανειολήπτης χωρίς να συναλλάσσεται απευθείας μαζί του. Κατά κύριο λόγο ο κίνδυνος είχε πλέον μετατεθεί στον αγοραστή. Η ρευστότητα, ήτοι τα ποσά που εισέπρατταν οι τράπεζες από την τιτλοποίηση και πώληση των δανείων, προκάλεσε περαιτέρω επέκταση του δανεισμού καθώς εκείνες μπορούσαν να δανείζουν εκ νέου τα ποσά αυτά.

Δυστυχώς η πολυπλοκότητα συνεχίστηκε για το λόγο ότι για τα τιτλοποιημένα δάνεια δημιουργήθηκαν συμβάσεις ασφάλισης. Οι επενδυτές κατέβαλαν ασφάλιστρα κινδύνου στην τράπεζα, ώστε να αποζημιωθούν σε περίπτωση επισφάλειας του τιτλοποιημένου προϊόντος (credit default swaps, CDS). Μέσα στον πυρετό των τιτλοποιήσεων οι τράπεζες τιτλοποίησαν και μεταπώλησαν ακόμη και τις απαιτήσεις καταβολής ασφαλίστρων. Ο τελικός αγοραστής των τιτλοποιημένων απαιτήσεων εισέπραττε έμμεσα τα ασφάλιστρα, είχε όμως τον

επενδυτικό κίνδυνο να αποζημιώσει τους αγοραστές των υποκείμενων τιτλοποιημένων δανείων σε περίπτωση επισφάλειας.

Επρόκειτο στην ουσία για ένα ασταθές ντόμινο χρηματοοικονομικών προϊόντων, του οποίου η αμφίβολη ισορροπία απαιτούσε την ομαλή λειτουργία δανειακών σχέσεων υψηλού κινδύνου. Έχει επισημανθεί ότι, εάν ο επενδυτικός κίνδυνος των τιτλοποιημένων προϊόντων είχε αξιολογηθεί ορθά, θα προέκυπταν υψηλότερα επιτόκια για τα στεγαστικά δάνεια και θα επιτυγχανόταν η έγκαιρη διόρθωση των στρεβλώσεων. Οι τράπεζες θα έπρεπε ίσως να διατηρούν ένα μέρος από τα τιτλοποιημένα προϊόντα ώστε να απολαμβάνουν ουσιαστικότερα ένα μέρος του κινδύνου.

Συμπερασματικά τέσσερα επιμέρους στοιχεία οδήγησαν στην κατάρρευση:

1. Η αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
2. Η υποεκτίμηση του κινδύνου των νέων τιτλοποιημένων επενδυτικών προϊόντων και η δυσκολία αποτύπωσης της ακριβούς αξίας των νέων αυτών προϊόντων στους ισολογισμούς χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων
3. Ο υψηλός βαθμός μόχλευσης (leverage) του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του.
4. Η αποτυχία των εποπτικών μηχανισμών στο επίπεδο της πρόληψης να εντοπίσουν τους κινδύνους και την αυτονόμηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος από την πραγματική οικονομία.²

Η κρίση εξαπλώθηκε πέραν της αγοράς των δανείων χαμηλής εξασφάλισης (subprime mortgage loan market) και άρχισε να διεθνοποιείται τόσο στον ανεπτυγμένο όσο και στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η αναταραχή, που προκλήθηκε στις αγορές, όταν πια οι τιμές των ακινήτων άρχισαν να σταθεροποιούνται, και στη συνέχεια να μειώνονται, προκάλεσε αβεβαιότητα ως προς το ύψος των ζημιών, που αναμφίβολα θα επωμιζόταν οι κάτοχοι των χρεογράφων, τα οποία χρεόγραφα σχετίζονται με την πορεία της αγοράς ακινήτων. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το ότι οι τράπεζες διατηρούσαν off balance sheet δραστηριότητες, χωρίς να γνωρίζει κανείς με τι έχουν να κάνουν αυτές, οδήγησε σε προβλήματα ρευστότητας και καταρρεύσεις τραπεζών³.

² ΚΟΤΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ & ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ(2012). Διεθνείς Οικονομικές Κρίσεις Αθήνα:Rosili

³ Savas, M.M. (2012). Greece and the World Capitalist Crisis. Journal of Socialist Theory, 2-13.

Η συστημική σύγκλιση των τραπεζών και η ένταξή τους στη διεθνή οικονομία αποτέλεσε το βασικότερο παράγοντα διάδοσης της κρίσης. Ειδικότερα, η συστημική σύγκλιση περιγράφεται και αποτυπώνεται ως το εξωτερικό άνοιγμα των οικονομιών, η αλληλεξάρτηση των πολιτικών και των αγορών και η μείωση της σημασίας των εσωτερικών παραμέτρων της οικονομικής μεγέθυνσης. Σε αυτά τα στοιχεία προστίθεται η αύξηση της εισοδηματικής ελαστικότητας του εξωτερικού εμπορίου, η αύξηση της διεθνούς κίνησης των συντελεστών παραγωγής κ.α. Δυστυχώς η συστημική σύγκλιση των κρατών δε συνοδεύτηκε από μια εξίσου ταχεία και αποτελεσματική παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση⁴.

Οι ανωτέρω προσδιοριστικοί παράγοντες της διάδοσης αποτυπώνονται και στους μηχανισμούς διεθνούς μετάδοσης της πρόσφατης οικονομικής κρίσης. Η κρίση μεταδόθηκε καταρχάς μέσω των πολυεθνικών πιστωτικών ιδρυμάτων, που αντιμετώπισαν σοβαρές οικονομικές δυσχέρειες όπως δραματική μείωση των κερδών, αύξηση των επισφαλειών, ρευστοποιήσεις κλπ⁵. Άλλοι μηχανισμοί μετάδοσης ήταν η διεθνής αλληλεξάρτηση των αγορών, η κίνηση των κεφαλαίων, το διεθνές εμπόριο, οι ξένες άμεσες επενδύσεις καθώς και οι προστατευτικές πολιτικές.

Σε αντίθεση με προηγούμενες κρίσεις όπως το Κραχ του 2001, την Ύφεση του 1991, τη Μαύρη Δευτέρα των παγκόσμιων χρηματιστηρίων όπου τον Οκτώβριο του 1987 η παγκόσμια χρηματιστηριακή αγορά υπέστη τις μεγαλύτερες ημερήσιες απώλειες σε όλη την ιστορία της, μεγαλύτερες ακόμη και από εκείνες του Κραχ του 1929, τη διολίσθηση του Τρίτου Κόσμου σε ένα φαύλο κύκλο χρέους στα τέλη της δεκαετίας του 1970 ή την καταστρεπτική Ύφεση των αρχών της δεκαετίας του 1980 στη Βρετανία και σε τμήματα των ΗΠΑ, η κρίση του 2008 δεν είχε όρια. Δεν υπήρξε κανενός είδους γεωγραφικός, κοινωνικός, οικονομικός περιορισμός. Όλες οι προηγούμενες κρίσεις είχαν τοπικό χαρακτήρα και γεωγραφικό προσδιορισμό. Αντίθετα το Κραχ του 2008 είχε ολέθριες επιπτώσεις τόσο σε παγκόσμια κλίμακα όσο και στις μητροπόλεις. Στη Βρετανία επλήγη με την ίδια σφοδρότητα τόσο ο πλούσιος Νότος όσο και ο φτωχότερος Βορράς. Στις Ηνωμένες Πολιτείες παρόλο που η κρίση ξεκίνησε από τα στεγαστικά δάνεια στις πιο φτωχικές περιοχές, εισέβαλε σε κάθε πτυχή της ζωής της προνομιούχας αμερικανικής μεσαίας τάξης από τα κραταιά Πανεπιστήμια της Ανατολικής Ακτής ως τις στρατιές ανέργων της Wall Street. Σχεδόν τέσσερα εκατομμύρια Αμερικανοί απώλεσαν τη θέση εργασίας τους ενώ σύμφωνα με τις εκτιμήσεις

⁴ ΚΟΤΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ & ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ(2012). Διεθνείς Οικονομικές Κρίσεις Αθήνα:Rosili

⁵ Whalen, Ch. R. (2008), "The subprime Crisis-Cause, Effect and Consequences", Network Financial Institutes, Policy Brief 2008-PB-04, Indiana State University.

της Mortgage Bankers Association (Ενώσης Στεγαστικών Τραπεζών) ένα στα διακόσια σπίτια είχε κατασχεθεί από τις τράπεζες.⁶

1.2 Η ΜΕΤΑΚΥΛΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση που προκλήθηκε στις ΗΠΑ και διαδόθηκε διεθνώς δεν μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστες τις χώρες του ευρώ. Η στενή διασύνδεση των ευρωατλαντικών πιστωτικών αγορών, η αλληλεξάρτηση των αγορών αγαθών και υπηρεσιών, οι υψηλές εκατέρωθεν άμεσες επενδύσεις, οι κοινές επιχειρηματικές αλυσίδες, η ψυχολογική αλληλεπίδραση πρόσφεραν τα κανάλια μετάδοσης της κρίσης και στις χώρες του ευρώ.⁷ Με ταχύτατους ρυθμούς η κρίση διογκωνόταν στην Ευρώπη απειλώντας το ευρωσύστημα, αρχής γενομένης από τις ευρωπαϊκές τράπεζες και τα εθνικά χρηματοπιστωτικά συστήματα. Περισσότερο επλήγησαν οι τράπεζες των χωρών με συγκριτικά εντονότερη διασύνδεση με το αμερικανικό τραπεζικό σύστημα, όπως η Ιρλανδία και η Γερμανία από την Ευρωζώνη και οι τράπεζες του Ηνωμένου Βασιλείου από τις χώρες εκτός Ευρωζώνης. Βασική προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής των ευρωπαϊκών χωρών ήταν η διάσωση των εθνικών τραπεζικών συστημάτων τους και η αποφυγή ενός γενικευμένου bank run μέσω της ενίσχυσης της κεφαλαιουχικής βάσης των τραπεζών με δημόσια κεφάλαια και εγγυήσεις καταθέσεων. Σε ύστερο χρόνο η διεθνής κρίση αφορούσε τις πραγματικές οικονομίες λόγω της μείωσης του διεθνούς εμπορίου και των επενδύσεων, της περιστολής της ενεργούς ζήτησης και της περιοριστικής πιστοδοτικής πολιτικής των τραπεζών.

Τα πρώτα σημάδια της κατάρρευσης άρχισαν να γίνονται πιο εμφανή και η αλληλουχία των πτωχευτικών γεγονότων υπό τη μορφή επιδημίας πτωχεύσεων και τραπεζικών κρατικοποιήσεων να ενσαρκώνεται από τον Απρίλιο του 2007 όταν η New Century Financial, χρηματοπιστωτική εταιρεία που είχε χορηγήσει ένα σημαντικό αριθμό στεγαστικών δανείων μεγάλης επισφάλειας χρεοκόπησε με τεράστιο αντίκτυπο στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Τον Ιούλιο του ίδιου έτους η Bear Sterns, μια από τις πιο ιστορικές επενδυτικές τράπεζες, ανακοίνωσε ότι δύο από τα funds της αδυνατούσαν να καταβάλουν

⁶ ΓΙΑΝΗΣ ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ (2012). ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΣ- Οι πραγματικές αιτίες της κρίσης. ΑΘΗΝΑ:ΛΙΒΑΝΗ

⁷ ΚΟΤΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ & ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ(2012). Διεθνείς Οικονομικές Κρίσεις Αθήνα:Rosili

στους επενδυτές της τα οφειλόμενα. Εν συνεχεία τον Αύγουστο του ίδιου έτους η γαλλική επενδυτική Τράπεζα BNB Paribas αδυνατώντας πλέον να αποτιμήσει τα περιουσιακά της στοιχεία καθώς τα χαρτοφυλάκιά της περιείχαν σε μέγιστο βαθμό CDO, παραδέχτηκε ότι δεν μπορούσε να καλύψει τα χρέη των δύο funds (κεφάλαια κάλυψης) της.

Την ίδια χρονική στιγμή και με μηχανισμούς αστραπιαίους οι ευρωπαϊκές τράπεζες σταμάτησαν να δανείζουν η μια την άλλη. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αναγκάστηκε να διαθέσει 95 δις ευρώ στις χρηματαγορές για να αποτρέψει μια ενδεχόμενη έλλειψη ρευστότητας και σε σύντομο χρονικό διάστημα επιπλέον 109 δις. Ευρώ. Ταυτοχρόνως η Fed, η Τράπεζα του Καναδά, η Κεντρική Τράπεζα της Αυστραλίας η Τράπεζα της Ιαπωνίας άρχισαν να διοχετεύουν έναν μη εξακριβωμένο ως σήμερα αριθμό δισεκατομμυρίων στα εγχώρια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Η προφανής απροθυμία των τραπεζών να δανείσουν άλλες τράπεζες αποκαλύφθηκε όταν το επιτόκιο του διατραπεζικού δανεισμού (Libor) εκτοξεύθηκε κατά 1% πάνω από το βασικό επιτόκιο της Τράπεζας της Αγγλίας. Ακολούθησε ένα κύμα μαζικών αναλήψεων από την τράπεζα Northern Rock η οποία παρόλο που δεν κατείχε CDO και δεν είχε χορηγήσει στεγαστικά δάνεια αυξημένης επισφάλειας, βασιζόταν σε βραχυπρόθεσμο δανεισμό από άλλες τράπεζες. Οι πελάτες της όταν αντιλήφθηκαν το βαθμό της έλλειψης κεφαλαιακής επάρκειας άρχισαν να αποσύρουν τις καταθέσεις τους με αποτέλεσμα η εν λόγω τράπεζα να καταρρεύσει. Η Τράπεζα της Αγγλίας για τη διάσωσή της αναγκάστηκε να της χορηγήσει πάνω από 15 δις. στερλίνες.

Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους η Ελβετία και η τράπεζά της UBS ήρθε να προστεθεί στην παγκόσμια τραπεζική κρίση καθώς απώλεσε 3,4 δις. δολάρια από αγορές CDO που εμπεριείχαν αμερικανικά δάνεια χαμηλής εξασφάλισης. Μερικούς μήνες αργότερα ανακοίνωσε ζημιές 37 δις δολαρίων ενώ η προσπάθειά της να συγκεντρώσει και να αποσβέσει τις απώλειές της από τους μετόχους της αποβαίνει άκαρπη.

Τον Απρίλιο του επόμενου έτους ανακοινώνεται ότι περισσότερο από το 20% των στεγαστικών ενυπόθηκων «προϊόντων» αποσύρθηκε από τη Βρετανική αγορά, ενώ καταργήθηκε η δυνατότητα σύναψης στεγαστικών δανείων που καλύπτουν το 100% της αγοράς του ακινήτου. Η Τράπεζα της Αγγλίας αντέδρασε με την περαιτέρω μείωση του βασικού επιτοκίου στο 5% και αποφάσισε να διαθέσει 50 δις. στερλίνες σε τράπεζες που επιβαρύνονταν με προβληματικά στεγαστικά δάνεια. Λίγο αργότερα η Royal Bank of Scotland προσπάθησε να αποφύγει τη χρεοκοπία συγκεντρώνοντας 12 δις στερλίνες από τους

μετόχους της ενώ ταυτόχρονα παραδέχτηκε ότι είχε υποστεί απώλειες ύψους 6 δις στερλινών από CDO και παρόμοια χρηματοπιστωτικά προϊόντα. Οι τιμές των ακινήτων άρχισαν να μειώνονται στη Βρετανία, Ιρλανδία και στην Ισπανία με συνέπεια να αυξηθούν οι χρεοκοπίες⁸.

Κι ενώ οι δραματικές εξελίξεις διαδέχονταν η μία την άλλη με τραγικό αποκορύφωμα την οριστική και αμετάκλητη πτώχευση της Lehman Brothers η κυβέρνηση του Λονδίνου προσπαθούσε να διασώσει τη HBOS, το μεγαλύτερο χορηγό στεγαστικών δανείων στη χώρα, οργανώνοντας την εξαγορά της από τη Lloyds-TSB. Ταυτόχρονα επέρχεται η αναγκαστική κρατικοποίηση της Fortis, τράπεζα κολοσσός στο ευρωπαϊκό τραπεζικό γίγνεσθαι καθώς βρέθηκε προ των πτωχευτικών της πυλών. Η ίδια πρακτική αντικατάστασης του ιδιωτικού χρήματος που είχε δημιουργήσει ο χρηματοπιστωτικός τομέας με νέο υγιές δημόσιο χρήμα ακολουθήθηκε από τη βρετανική κυβέρνηση και στις περιπτώσεις των Bradford και Bingley ενώ η Ισλανδική κυβέρνηση κρατικοποίησε μια από τις τρεις τράπεζες της χώρας. Ήταν ο πρώτος οίονος για τη μεγαλύτερη κατάρρευση σε όρους κατά κεφαλήν εισοδήματος που θα προκαλούσε το Κραχ του 2008 –εκείνη της νησιωτικής χώρας του Βορρά. Παράλληλα η Ιρλανδική κυβέρνηση εγγυόταν όλες τις αποταμιεύσεις και τα ομόλογα που είχαν αποταμιεύσει οι δραστηριοποιούμενες στη χώρα τράπεζες με αποτέλεσμα την τυπική χρεοκοπία της χώρας καθώς το χρηματοπιστωτικό χρέος ήταν αδύνατο να καλυφθεί με οιοσδήποτε κρατικές εγγυήσεις.

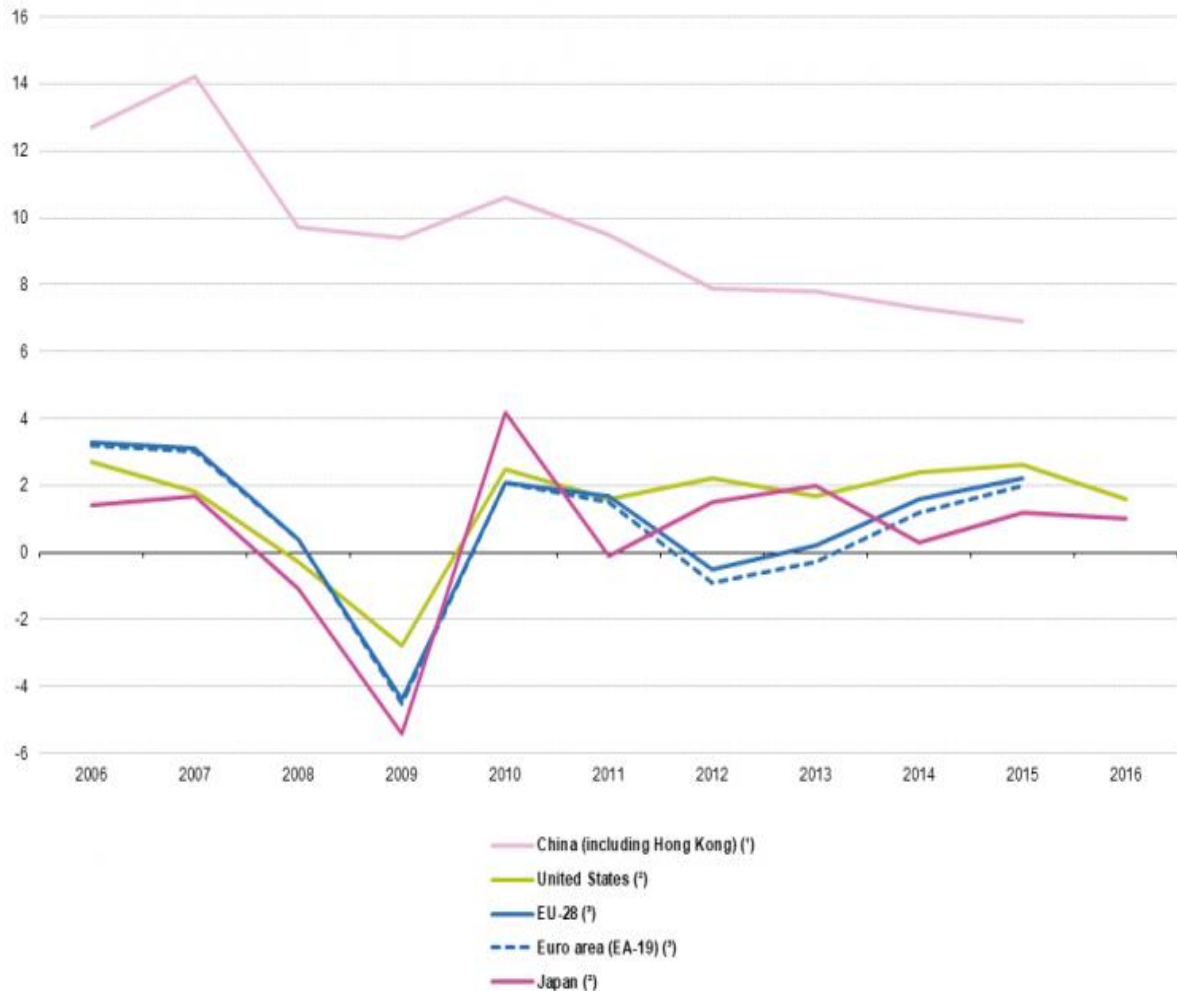
Παραμένοντας στο έτος 2008 και στους τελευταίους μήνες αυτού η Ισλανδική κυβέρνηση ανακοινώνει ότι κρατικοποιεί και τις τρεις τράπεζες της χώρας δηλώνοντας την αδυναμία ύπαρξής τους ως ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα. Η χρεοκοπία των τραπεζών σήμανε την κρατική χρεοκοπία με τεράστιες επιπτώσεις και σε άλλες χώρες όπως Βρετανία και Ολλανδία, όπου οι Ισλανδικές τράπεζες είχαν έντονη δραστηριότητα. Πολλές από τις δημοτικές αρχές στη Βρετανία είχαν λογαριασμούς στις Ισλανδικές τράπεζες (με αντάλλαγμα υψηλά επιτόκια) και γι' αυτό το λόγο η χρεοκοπία τους επέτεινε την οικονομική κρίση στη Βρετανία.

Ακολούθησε μια ταυτόχρονη μείωση των επιτοκίων στη Fed, την Τράπεζα της Αγγλίας, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, τις Κεντρικές Τράπεζες του Καναδά, της Σουηδίας και της Ελβετίας με τις περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης να χαρακτηρίζονται

⁸ ΓΙΑΝΗΣ ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ (2012). ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΣ- Οι πραγματικές αιτίες της κρίσης. ΑΘΗΝΑ:ΛΙΒΑΝΗ

από σχετικά υψηλό δημοσιονομικό χρέος, λόγος που τις οδήγησε, μετά από μια μεγάλη δημοσιονομική επέκταση το 2009, να επιστρέψουν σταδιακά σε περιοριστικές δημοσιονομικές πολιτικές. Τα οξύτατα προβλήματα του δημοσίου και τραπεζικού τομέα σε ορισμένες περιφερειακές ενότητες της Ευρωζώνης κατέδειξαν τις διαχειριστικές και πολιτικές αδυναμίες της κοινής νομισματικής διακυβέρνησης. Αναδείχτηκε η ουσιαστική αδυναμία των ευρωπαϊκών θεσμών για προληπτική και κατασταλτική δράση και κυρίως για την εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών αλληλεγγύης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χωρίς ουσιαστική προσφορά αποτελεσματικών εγγυήσεων προέκρινε ως γενική παρατήρηση το εθνικό συμφέρον στη λογική «πρώτα η χώρα, μετά η Ευρώπη».

Η προαναφερθείσα ιστορική αναδρομή καταγεγραμμένη υπό τη μορφή ενός πτωχευτικού ντόμινο συνδέεται άμεσα με την εικόνα της σημερινής Ευρώπης αποτυπωμένης στα στατιστικά στοιχεία της EUROSTAT μέσω των εθνικών λογαριασμών οι οποίοι αποτελούν πηγή πολλών γνωστών οικονομικών δεικτών. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) είναι η συχνότερα χρησιμοποιούμενη μονάδα μέτρησης του συνολικού μεγέθους μιας οικονομίας και μπορεί να παράσχει πολύτιμες πληροφορίες για τις βασικές κινητήριες δυνάμεις της οικονομικής δραστηριότητας και, συνεπώς, να αποτελέσει τη βάση για τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση συγκεκριμένων ενωσιακών πολιτικών.

Note: based on chain linked volumes

(*) 2006-2010: estimates, 2016: not available.

(†) 2016: estimate.

(‡) 2016: not available.

Source: Eurostat (online data code: naida_10_gdp), OECD and World Bank

Διάγραμμα 1. Πραγματική αύξηση του ΑΕΠ, 2006-2016(%μεταβολής σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος). Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση οδήγησε σε σοβαρή ύφεση στην ΕΕ, την Ιαπωνία και τις Ηνωμένες Πολιτείες το 2009 (βλ. διάγραμμα 1), την οποία ακολούθησε ανάκαμψη το 2010. Η κρίση ήταν ήδη εμφανής το 2008, όταν σημειώθηκε σημαντική μείωση του ποσοστού αύξησης του ΑΕΠ στην ΕΕ-28 και στη συνέχεια ακολούθησε πτώση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 4,4% το 2009. Κατά την ανάκαμψη στην ΕΕ-28 ο δείκτης όγκου του ΑΕΠ (με βάση αλυσιδωτούς δείκτες όγκου) αυξήθηκε κατά 2,1% το 2010, ενώ σημειώθηκε νέα αύξηση 1,7% το 2011. Στη συνέχεια, το ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά 0,5% το 2012 σε πραγματικούς όρους, ενώ αργότερα καταγράφηκαν σταδιακά

μεγαλύτερα θετικά ποσοστά μεταβολής το 2013 (0,2%), το 2014 (1,6%) και το 2015 (2,2%). Στην ευρωζώνη (EZ-19) τα αντίστοιχα ποσοστά μεταβολής ήταν σχεδόν πανομοιότυπα με εκείνα της ΕΕ-28 έως το 2010, ενώ η αύξηση που καταγράφηκε το 2011 ήταν ελαφρώς ασθενέστερη (1,5%), η δε συρρίκνωση το 2012 ήταν ισχυρότερη (-0,9%) και διατηρήθηκε το 2013 (-0,3%). Το 2014 και το 2015 η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ στην ευρωζώνη ήταν ελαφρώς ασθενέστερη από την αντίστοιχη για την ΕΕ-28 συνολικά.

Πίνακας 1. Πραγματική αύξηση του ΑΕΠ 2006-2016 (% μεταβολής σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος % ετησίως). Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Average 2006- 2016
EU-28 (*)	3.3	3.1	0.4	-4.4	2.1	1.7	-0.5	0.2	1.6	2.2	:	0.7
Euro area (EA-19) (*)	3.2	3.0	0.4	-4.5	2.1	1.5	-0.9	-0.3	1.2	2.0	:	0.5
Belgium	2.5	3.4	0.7	-2.3	2.7	1.8	0.1	-0.1	1.6	1.5	1.2	1.1
Bulgaria	6.9	7.3	6.0	-3.6	1.3	1.9	0.0	0.9	1.3	3.6	3.4	2.2
Czech Republic	6.9	5.5	2.7	-4.8	2.3	2.0	-0.8	-0.5	2.7	4.5	2.4	1.6
Denmark	3.9	0.9	-0.5	-4.9	1.9	1.3	0.2	0.9	1.7	1.6	1.3	0.4
Germany	3.7	3.3	1.1	-5.6	4.1	3.7	0.5	0.5	1.6	1.7	1.9	1.2
Estonia	10.3	7.7	-5.4	-14.7	2.3	7.6	4.3	1.4	2.8	1.4	1.6	0.7
Ireland	5.9	3.8	-4.4	-4.6	2.0	0.0	-1.1	1.1	8.5	26.3	5.2	3.4
Greece	5.7	3.3	-0.3	-4.3	-5.5	-9.1	-7.3	-3.2	0.4	-0.2	0.0	-2.7
Spain	4.2	3.8	1.1	-3.6	0.0	-1.0	-2.9	-1.7	1.4	3.2	3.2	0.3
France	2.4	2.4	0.2	-2.9	2.0	2.1	0.2	0.6	0.9	1.1	1.2	0.8
Croatia	4.8	5.2	2.1	-7.4	-1.7	-0.3	-2.2	-1.1	-0.5	1.6	2.9	-0.2
Italy	2.0	1.5	-1.1	-5.5	1.7	0.6	-2.8	-1.7	0.1	0.8	0.9	-0.6
Cyprus	4.5	4.8	3.9	-1.8	1.3	0.3	-3.2	-6.0	-1.5	1.7	2.8	0.2
Latvia	11.9	9.9	-3.6	-14.3	-3.8	6.4	4.0	2.6	2.1	2.7	2.0	0.6
Lithuania	7.4	11.1	2.6	-14.8	1.6	6.0	3.8	3.5	3.5	1.8	2.3	1.9
Luxembourg	5.2	8.4	-1.3	-4.4	4.9	2.5	-0.4	4.0	5.6	4.0	4.2	2.7
Hungary	3.9	0.4	0.9	-6.6	0.7	1.7	-1.6	2.1	4.0	3.1	2.0	0.6
Malta	1.8	4.0	3.3	-2.5	3.5	1.4	2.6	4.5	8.3	7.4	5.0	3.7
Netherlands	3.5	3.7	1.7	-3.8	1.4	1.7	-1.1	-0.2	1.4	2.0	2.2	0.9
Austria	3.4	3.6	1.5	-3.8	1.9	2.8	0.7	0.1	0.6	1.0	1.5	1.0
Poland	6.2	7.0	4.2	2.8	3.6	5.0	1.6	1.4	3.3	3.8	2.7	3.5
Portugal	1.6	2.5	0.2	-3.0	1.9	-1.8	-4.0	-1.1	0.9	1.6	1.4	-0.2
Romania	8.1	6.9	8.5	-7.1	-0.8	1.1	0.6	3.5	3.1	3.9	4.8	2.4
Slovenia	5.7	6.9	3.3	-7.8	1.2	0.6	-2.7	-1.1	3.1	2.3	2.5	0.8
Slovakia	8.5	10.8	5.6	-5.4	5.0	2.8	1.7	1.5	2.6	3.8	3.3	3.1
Finland	4.1	5.2	0.7	-8.3	3.0	2.6	-1.4	-0.8	-0.6	0.3	1.4	0.1
Sweden	4.7	3.4	-0.6	-5.2	6.0	2.7	-0.3	1.2	2.6	4.1	3.2	1.7
United Kingdom	2.5	2.6	-0.6	-4.3	1.9	1.5	1.3	1.9	3.1	2.2	1.8	1.1
Iceland	5.0	9.4	1.5	-6.9	-3.6	2.0	1.2	4.4	1.9	4.1	7.2	2.0
Norway	2.4	2.9	0.4	-1.6	0.6	1.0	2.7	1.0	1.9	1.6	1.0	1.1
Switzerland (*)	4.0	4.1	2.3	-2.1	3.0	1.8	1.0	1.8	2.0	0.8	:	1.6
Montenegro	:	:	:	:	:	:	-2.7	3.5	1.8	3.4	:	:
The former Yugoslav Republic of Macedonia	5.1	6.5	5.5	-0.4	3.4	2.3	-0.5	2.9	3.6	3.8	2.4	2.9
Albania (*)	5.9	6.0	7.5	3.4	3.7	2.5	1.4	1.0	1.8	2.6	:	3.3
Serbia	4.9	5.9	5.4	-3.1	0.6	1.4	-1.0	2.6	-1.8	0.8	2.8	1.3
Turkey (*)	7.1	5.0	0.8	-4.7	8.5	11.1	4.8	8.5	5.2	6.1	:	4.9
Kosovo (*)	:	:	:	3.6	3.3	4.4	2.8	3.4	1.2	4.1	:	:
China (including Hong Kong) (*)	12.7	14.2	9.7	9.4	10.6	9.5	7.9	7.8	7.3	6.9	:	9.2
Japan	1.4	1.7	-1.1	-5.4	4.2	-0.1	1.5	2.0	0.3	1.2	1.0	0.5
United States	2.7	1.8	-0.3	-2.8	2.5	1.6	2.2	1.7	2.4	2.6	1.6	1.3

Note: based on chain linked volumes.

(*) Average 2006-2015 instead of 2006-2016.

(*) This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence.

Source: Eurostat (online data code: naida_10_gdp), OECD and World Bank

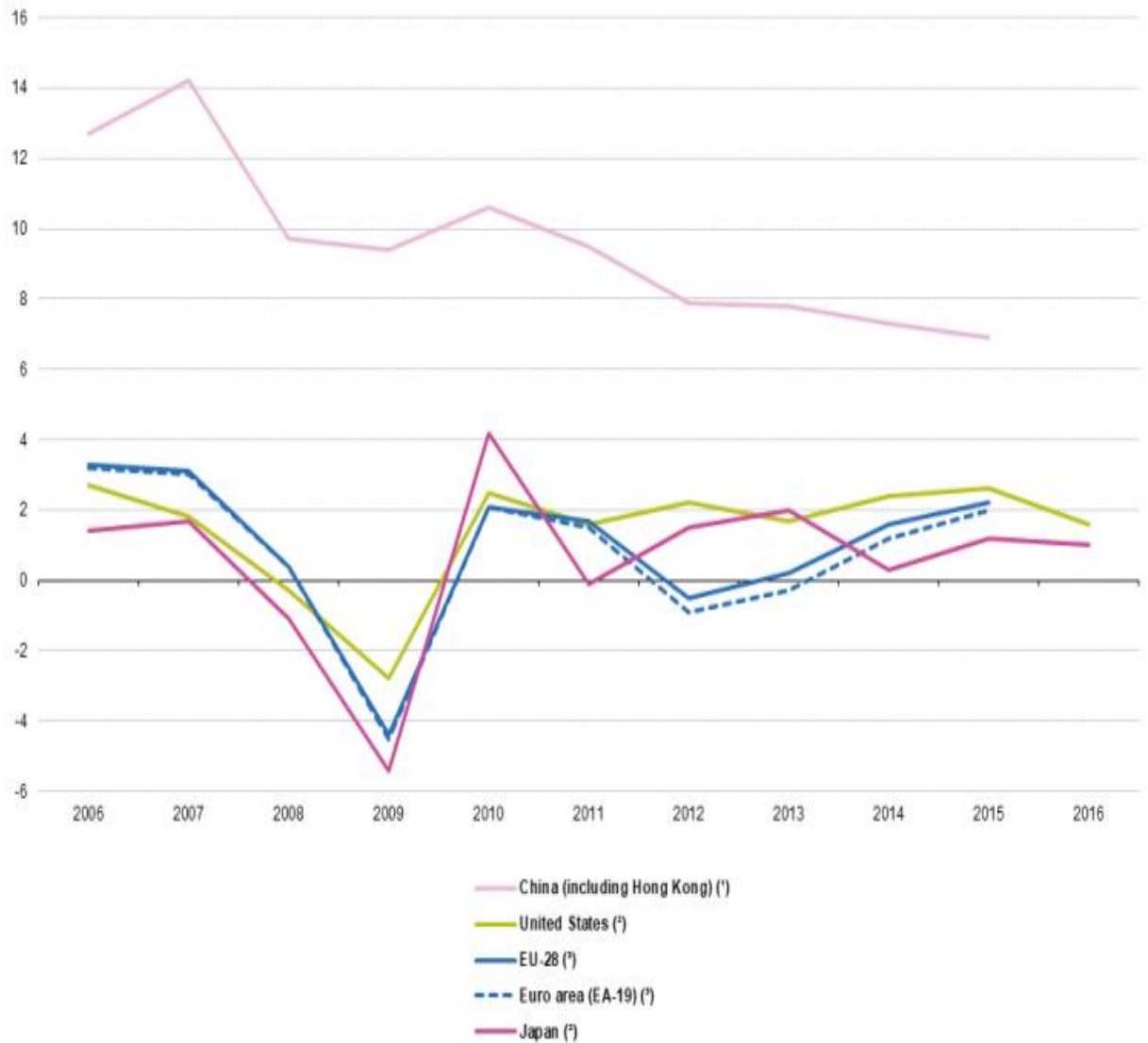
Στο εσωτερικό της ΕΕ, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ παρουσίασε μεγάλες διαφορές, τόσο χρονικά όσο και μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ (βλέπε πίνακα 1). Έπειτα από συρρίκνωση σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από την Πολωνία το 2009, η οικονομική ανάπτυξη επανέκαμψε σε 23 κράτη μέλη το 2010, ενώ η ίδια κατάσταση επαναλήφθηκε το 2011. Ωστόσο, το 2012 η εξέλιξη αυτή αντιστράφηκε, καθώς μόλις λιγότερα από τα μισά (13) κράτη μέλη ανέφεραν οικονομική μεγέθυνση. Το 2013 τα περισσότερα κράτη μέλη κατέγραψαν αύξηση εκ νέου, με τον αριθμό των κρατών που κατέγραψαν θετικό ποσοστό μεταβολής να φτάνει 17 το 2013 και να αυξάνεται σε 25 το 2014 και σε 27 το 2015· το μοναδικό κράτος μέλος με αρνητικό ποσοστό μεταβολής το 2015 ήταν η Ελλάδα, η οποία κατέγραψε πτώση κατά 0,2% ύστερα από αύξηση κατά 0,4% το 2014 και έξι διαδοχικές μειώσεις της οικονομικής απόδοσης κατά την περίοδο 2008-2013. Το 2016 για πρώτη φορά από το 2007 κανένα κράτος μέλος δεν ανέφερε πτώση του ΑΕΠ, ενώ τα 27 ανέφεραν αύξηση και η Ελλάδα δεν είχε μεταβολή.

Τα υψηλότερα ποσοστά αύξησης το 2016 καταγράφηκαν στην Ιρλανδία (5,2%) και στη Μάλτα (5,0%), ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά — εκτός του 0,0% ποσοστού μεταβολής στην Ελλάδα — ήταν η αύξηση κατά 0,9% στην Ιταλία και κατά 1,2% στη Γαλλία και στο Βέλγιο.

Η Πολωνία κατέγραψε θετικά ποσοστά μεταβολής καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, όπως φαίνεται στον πίνακα 1.1, ενώ η Δανία, η Γερμανία, η Εσθονία, η Γαλλία, η Λιθουανία, η Μάλτα, η Αυστρία, η Σλοβακία και το Ηνωμένο Βασίλειο σημείωσαν το έβδομο συνεχές θετικό ετήσιο ποσοστό μεταβολής το 2016· με άλλα λόγια, το τελευταίο τους αρνητικό ετήσιο ποσοστό μεταβολής ήταν στο αποκορύφωμα της κρίσης το 2009. Το ίδιο ισχύει επίσης για τη Νορβηγία και τις Ηνωμένες Πολιτείες καθώς και την Ελβετία, την Αλβανία, την Τουρκία, το Κοσσυφοπέδιο (απόφαση του ΣΑΗΕ 1244) και την Κίνα, όπου τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία αναφέρονται στο 2015.

Οι συνέπειες της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης μείωσαν τις συνολικές επιδόσεις των οικονομιών των κρατών μελών της ΕΕ σύμφωνα με την ανάλυση για την τελευταία δεκαετία. Τα μέσα ποσοστά ανάπτυξης της ΕΕ-28 και της ευρωζώνης (ΕΖ-19) μεταξύ του 2006 και του 2015 ήταν 0,7% ετησίως και 0,5% ετησίως, αντίστοιχα (βλέπε πίνακα 1). Η υψηλότερη ανάπτυξη, σύμφωνα με την εν λόγω μέτρηση, μεταξύ του 2006 και του 2016, καταγράφηκε στη Μάλτα (μέση ανάπτυξη 3,7% ετησίως) και ακολούθησαν η Πολωνία (3,5%), η Ιρλανδία (3,4%) και η Σλοβακία (3,1%). Αντιθέτως, η συνολική εξέλιξη

του πραγματικού ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της περιόδου από το 2006 έως το 2016 στην Ελλάδα, στην Ιταλία, στην Κροατία και στην Πορτογαλία ήταν αρνητική.

Note: based on chain linked volumes.

(*) 2006-2010: estimates, 2016: not available.

(†) 2016: estimate.

(‡) 2016: not available.

Source: Eurostat (online data code: naida_10_gdp), OECD and World Bank

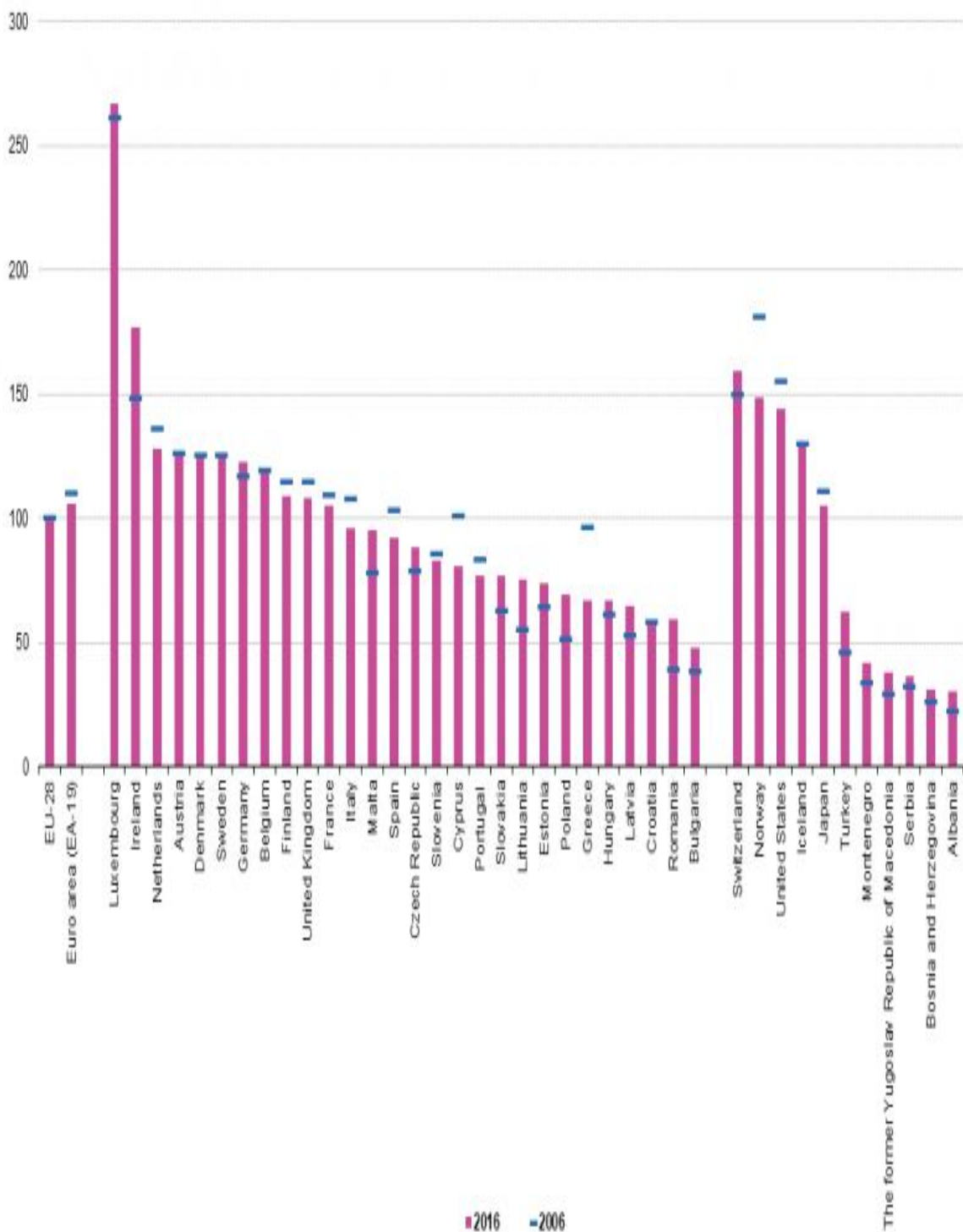
Διάγραμμα 2. ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς, 2006-2016 (δισ. ΜΑΔ). Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.

Πίνακας 2. ΔΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς, 2006 και 2014-2016. Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.

	GDP (billion PPS)				GDP per capita (PPS, EU-28 = 100)			
	2006	2014	2015	2016	2006	2014	2015	2016
EU-28	12 256	14 011	14 728	14 825	100	100	100	100
Euro area (EA-19)	8 909	9 935	10 424	10 472	110	107	106	106
Belgium	309	369	384	385	119	120	118	118
Bulgaria	71	92	98	100	38	46	47	48
Czech Republic	201	250	266	268	79	86	87	88
Denmark	168	198	208	208	125	127	127	125
Germany	2 335	2 798	2 927	2 947	117	125	124	123
Estonia	21	28	28	28	64	76	75	74
Ireland	156	174	237	240	148	137	177	177
Greece	260	211	213	211	96	70	68	67
Spain	1 132	1 149	1 203	1 233	103	90	90	92
France	1 713	1 959	2 048	2 029	109	107	107	105
Croatia	62	68	71	72	58	58	58	59
Italy	1 556	1 620	1 689	1 692	108	97	96	96
Cyprus	19	19	20	20	101	81	81	81
Latvia	29	35	37	37	53	64	64	65
Lithuania	45	61	63	63	55	75	75	75
Luxembourg	30	42	44	45	261	270	269	267
Hungary	152	185	194	192	61	68	68	67
Malta	8	11	12	12	78	90	93	95
Netherlands	549	607	627	634	136	131	128	128
Austria	256	305	319	320	126	129	128	126
Poland	478	717	762	772	51	68	69	69
Portugal	215	220	230	231	83	77	77	77
Romania	205	304	326	339	39	55	57	59
Slovenia	43	47	49	50	86	83	83	83
Slovakia	84	115	121	122	63	77	77	77
Finland	150	166	173	173	115	111	109	109
Sweden	281	330	350	356	125	124	124	124
United Kingdom	1 728	1 931	2 031	2 046	115	108	108	108
Iceland	10	11	12	13	130	118	123	129
Norway	209	248	240	227	181	175	160	149
Switzerland	278	368	388	385	150	163	161	159
Montenegro	5	7	8	8	34	41	42	42
The former Yugoslav Republic of Macedonia	15	21	22	23	29	36	36	38
Albania	16	24	25	25	22	30	30	30
Serbia	59	72	75	75	32	37	36	36
Turkey	775	1 307	1 406	1 411	46	62	63	62
Bosnia and Herzegovina	23	29	31	32	26	30	30	31
China (including Hong Kong)	6 380	13 463	14 791	15 609	20	36	37	39
Japan	3 496	3 681	3 862	3 857	111	105	105	105
United States	11 461	12 771	13 466	13 533	155	145	145	144

Note: 2014-2016 data are preliminary (for more detailed information see metadata for prc_ppp_ind).

Source: Eurostat (online data codes: prc_ppp_ind, nama_10_pe and naida_10_pe), OECD and World Bank

Note: 2016, provisional.

Source: Eurostat (online data codes: naida_10_gdp, nama_10_pc and naida_10_pe), OECD and World Bank

Διάγραμμα 3. Κατά κεφαλή ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς, 2006 και 2016. (ΕΕ-28=100·με βάση τη ΜΑΔ ανά κάτοικο). Πηγή: Eurostat, ΟΟΣΑ και Παγκόσμια Τράπεζα.

Οι συγκρίσεις μεταξύ χωρών θα πρέπει να γίνονται χρησιμοποιώντας τις μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ) οι οποίες προσαρμόζουν τις τιμές ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές στα επίπεδα των τιμών μεταξύ των χωρών. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται στα διαγράμματα 2 και 3, καθώς και στον πίνακα 2, είναι σε τρέχουσες τιμές και δε θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για διαχρονικές συγκρίσεις λόγω του πληθωρισμού και των διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Το 2016 το ΑΕΠ στην ΕΕ-28 έφτασε στις 14,8 τρισ. ΜΑΔ (14.800 δις)· ως εκ τούτου, το ΑΕΠ της ΕΕ-28 σε ΜΑΔ παρέμεινε υψηλότερο του αντίστοιχου για τις Ηνωμένες Πολιτείες για καθένα από τα έτη για τα οποία παρουσιάζεται ανάλυση. Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι η Κίνα είχε κατά παράδοση χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής απόδοσης από την ΕΕ-28 ή τις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά ότι η κατάσταση αυτή έχει αλλάξει λόγω της ραγδαίας και συνεχούς ανάπτυξης της κινεζικής οικονομίας. Το 2014 το ΑΕΠ της Κίνας σε ΜΑΔ ήταν για πρώτη φορά υψηλότερο από το επίπεδο που καταγράφηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ το 2016 η οικονομική απόδοση της Κίνας έφτασε τα 15,6 τρισ. ΜΑΔ, ένα επίπεδο που ήταν κατά 5,3 % υψηλότερο από το αντίστοιχο για την ΕΕ-28.

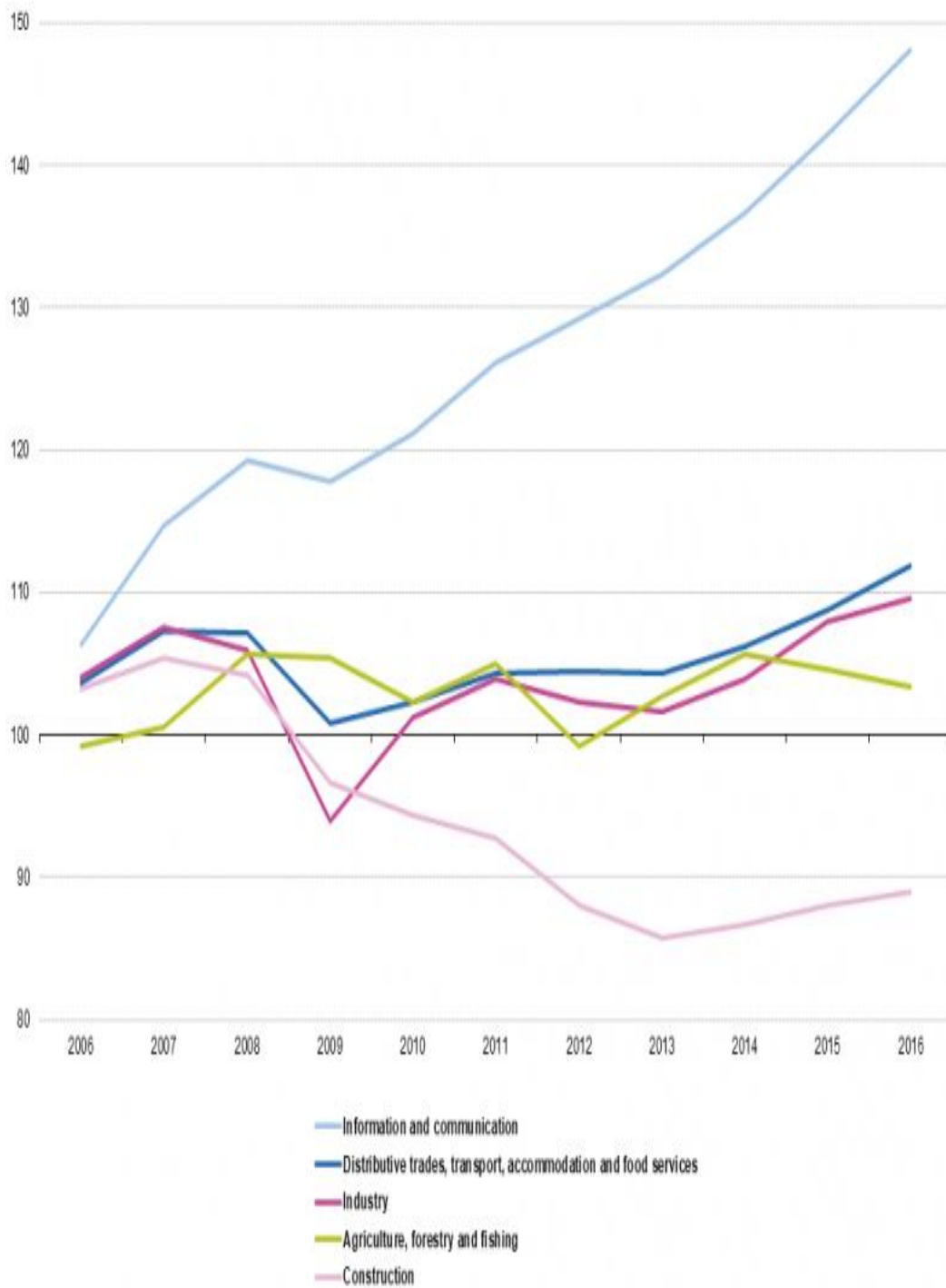
Η ευρωζώνη (ΕΖ-19) αντιπροσώπευε το 70,6% του ΑΕΠ της ΕΕ-28 το 2016 (βάσει μετρήσεων σε ΜΑΔ), σημειώνοντας μείωση από το 72,3% που είχε καταγραφεί το 2006 και το 2007. Το 2016, το άθροισμα των πέντε μεγαλύτερων οικονομιών των κρατών μελών της ΕΕ (Γερμανία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία και Ισπανία) αντιπροσώπευε το 67,1% του ΑΕΠ της ΕΕ-28, το οποίο ήταν κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το ποσοστό τους πριν από μια δεκαετία (το 2006).

Για την αξιολόγηση του βιοτικού επιπέδου είναι σύνηθες να χρησιμοποιείται το κατά κεφαλή ΑΕΠ, με άλλα λόγια, το ΑΕΠ προσαρμοσμένο για το μέγεθος μιας οικονομίας σε σχέση με τον πληθυσμό της. Το μέσο κατά κεφαλή ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές στο εσωτερικό της ΕΕ-28 το 2016 ήταν 29 χιλιάδες ευρώ. Με διαχρονική σύγκριση από άποψη όγκου (χρησιμοποιώντας αλυσιδωτούς δείκτες όγκου με έτος αναφοράς το 2010), το κατά κεφαλή ΑΕΠ για την ΕΕ-28 το 2016 ήταν 26,9 χιλιάδες EUR, αριθμός που, για δεύτερη συνεχή χρονιά, υπερέβαινε τον ανώτατο αριθμό ο οποίος είχε καταγραφεί το 2008 (26,2 χιλιάδες EUR) προτού γίνουν αισθητές οι επιπτώσεις της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης.

Για τη σύγκριση του κατά κεφαλή ΑΕΠ μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ (και με τις τρίτες χώρες), αναλύθηκαν οι τιμές που εκφράζονται σε ΜΑΔ, καθώς είναι προσαρμοσμένες

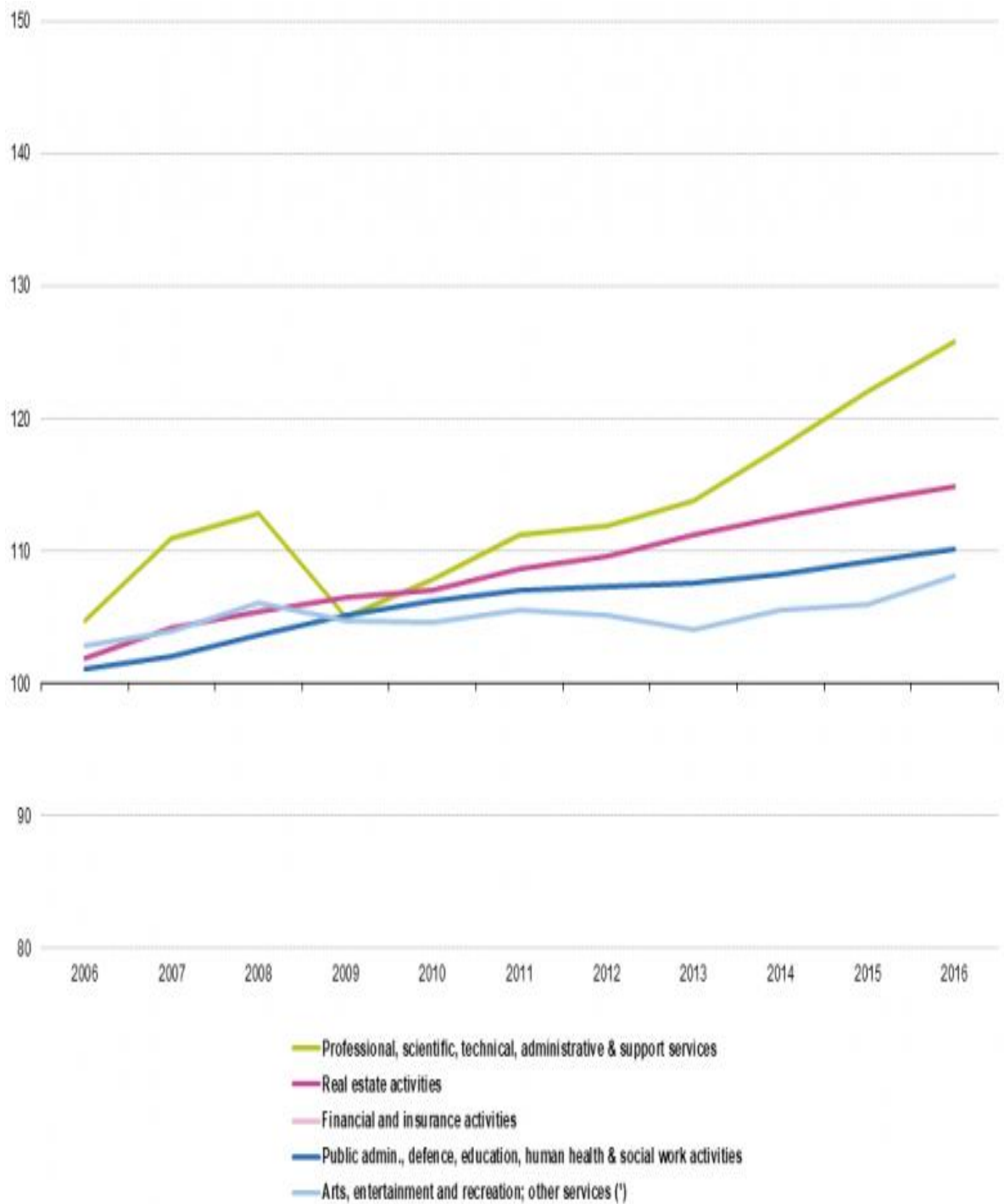
ώστε να ληφθούν υπόψη οι διαφορές στα επίπεδα τιμών μεταξύ των χωρών. Οι ΜΑΔ υπολογίζονται κατά τρόπον ώστε, για την ΕΕ-28, μία ΜΑΔ να ισοδυναμεί με ένα ευρώ. Η σχετική θέση των μεμονωμένων χωρών μπορεί να εκφραστεί συγκριτικά με τον μέσο όρο της ΕΕ-28, ο οποίος έχει οριστεί σε 100 (βλέπε πίνακα 1.2). Η υψηλότερη τιμή μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ καταγράφηκε για το Λουξεμβούργο, όπου το κατά κεφαλή ΑΕΠ σε ΜΑΔ ήταν περίπου 2,7 φορές υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ-28 το 2016 (γεγονός που εξηγείται εν μέρει από τη σημασία των διασυνοριακών εργαζομένων από το Βέλγιο, τη Γαλλία και τη Γερμανία). Από την άλλη, στη Βουλγαρία, το κατά κεφαλή ΑΕΠ σε ΜΑΔ ήταν λιγότερο από το ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ-28.

Μολονότι τα αριθμητικά στοιχεία για τη ΜΑΔ θα πρέπει, κατ' αρχήν, να χρησιμοποιούνται για συγκρίσεις μεταξύ χωρών σε ένα μόνο έτος και όχι διαχρονικά, η εξέλιξη των εν λόγω αριθμητικών στοιχείων την τελευταία δεκαετία φανερώνει ότι υπήρξε κάποια σύγκλιση στο βιοτικό επίπεδο. Τα περισσότερα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004, το 2007 ή το 2013 μετακινήθηκαν από θέσεις κάτω του μέσου όρου της ΕΕ-28 το 2006, σε πλησιέστερες προς τον μέσο όρο της ΕΕ το 2016, παρά την εμφάνιση ορισμένων εμποδίων στη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Η Σλοβενία και η Κύπρος αποτέλεσαν εξαιρέσεις· η Σλοβενία μετακινήθηκε ακόμη λίγο χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ-28 στη διάρκεια αυτής της περιόδου, όπως επίσης και η Ελλάδα και η Πορτογαλία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ-15 (βλέπε γράφημα 1.3). η Κύπρος μετακινήθηκε από πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ-28 σε μια θέση κάτω από αυτόν, όπως επίσης και η Ιταλία και η Ισπανία. Παρά το ότι το Λουξεμβούργο, η Ιρλανδία, η Γερμανία, η Δανία και η Αυστρία μετακινήθηκαν ακόμη υψηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ-28, συγκρίνοντας την κατάσταση το 2016 με την αντίστοιχη το 2006, αρκετά άλλα κράτη μέλη της ΕΕ-15 και συγκεκριμένα το Ηνωμένο Βασίλειο, η Φινλανδία, οι Κάτω Χώρες, η Γαλλία και το Βέλγιο, μετακινήθηκαν από μια θέση πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ-28 το 2006 σε χαμηλότερη θέση (αλλά και πάλι πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ-28) το 2016. Κατά την ίδια περίοδο, η Δανία και η Αυστρία κατέγραψαν σχεδόν μηδενική αύξηση το επίπεδο του ΑΕΠ τους σε ΜΑΔ, όσον αφορά τον μέσο όρο της ΕΕ-28.

Note: based on chain linked volumes.
 Source: Eurostat (online data code: nama_10_a10)

Διάγραμμα 4. Εξελίξεις για την πραγματική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ΕΕ-28, 2006-2016 (2005=100). Πηγή: Eurostat

Note: based on chain linked volumes.

(*) Includes also activities of household and extra-territorial organisations and bodies.

Source: Eurostat (online data code: nama_10_a10)

Διάγραμμα 5. Εξελίξεις για την πραγματική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, ΕΕ-28, 2006-2016 (2005=100) Πηγή: Eurostat

Η σύγχρονη εικόνα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως αποτυπώνεται στα στοιχεία της EUROSTAT εξαχθέντα τον Ιούνιο 2017 όπου εξετάζοντας το ΑΕΠ από την πλευρά της παραγωγής, παρέχεται επισκόπηση της σχετικής σημασίας 10 δραστηριοτήτων όσον αφορά τη συνεισφορά τους στη συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές. Καταγράφεται λοιπόν ότι μεταξύ 2006 και 2016 το μερίδιο της βιομηχανίας στην προστιθέμενη αξία της ΕΕ-28 υποχώρησε κατά 0,9 ποσοστιαίες μονάδες σε 19,3%, παρόλο που παρέμεινε ελαφρώς υψηλότερο στο διανεμητικό εμπόριο, στις μεταφορές, στις υπηρεσίες στέγασης και εστίασης, που είχαν παρόμοιο μερίδιο στη συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία το 2016 (19,1%) και το 2006 (19,0%). Αντιθέτως, το μερίδιο της δημόσιας διοίκησης, της εκπαίδευσης και της υγείας αυξήθηκε κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες και έφτασε το 19,0% το 2016. Οι επόμενες μεγαλύτερες δραστηριότητες το 2016 ήταν οι δραστηριότητες διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (11,2%), και ακολούθησαν οι επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές, διοικητικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υποστήριξης — στο εξής, επιχειρηματικές υπηρεσίες — (11,0%), τα οικοδομικά έργα (5,3%), οι χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες (5,1%) και οι υπηρεσίες πληροφοριών και επικοινωνιών (5,0%). Η μικρότερη συνεισφορά προήλθε από τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες και λοιπές υπηρεσίες (3,5%) και από τη γεωργία, τα δάση και την αλιεία (1,5%).

Οι υπηρεσίες συνεισέφεραν το 73,9% της συνολικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας της ΕΕ-28 το 2016 σε σύγκριση με 71,8% το 2006. Η σχετική σημασία των υπηρεσιών ήταν ιδιαίτερα υψηλή στο Λουξεμβούργο, στην Κύπρο, στη Μάλτα, στην Ελλάδα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Γαλλία, στις Κάτω Χώρες, στο Βέλγιο, στην Πορτογαλία και στη Δανία, όπου αντιπροσώπευαν τουλάχιστον τα τρία τέταρτα της συνολικής προστιθέμενης αξίας. Αντιθέτως, το ποσοστό των υπηρεσιών ήταν χαμηλότερο από τα τρία πέμπτα στην Τσεχική Δημοκρατία και στην Ιρλανδία.

Οι διαρθρωτικές αλλαγές είναι, τουλάχιστον εν μέρει, το αποτέλεσμα φαινομένων όπως οι τεχνολογικές αλλαγές, εξελίξεις των σχετικών τιμών, η εξωτερική ανάθεση και η παγκοσμιοποίηση, που συχνά οδηγούν στη μετακίνηση των δραστηριοτήτων μεταποίησης και ορισμένων υπηρεσιών (εκείνων που μπορούν να παρέχονται εξ αποστάσεως, όπως μέσω τηλεφωνικών κέντρων) σε περιοχές με φθηνότερο κόστος εργασίας, τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ. Αρκετές δραστηριότητες έχουν πληγεί ιδιαίτερα από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση και τα επακόλουθά της. Η βιομηχανία γνώρισε την εντονότερη συρρίκνωση μεταξύ του 2007 και του 2009, όταν η προστιθέμενη αξία στην ΕΕ-28 μειώθηκε, συνολικά, κατά 12,7% (σε όγκο)· η βιομηχανική παραγωγή της ΕΕ-28

μειώθηκε κατά περαιτέρω 2,2% μεταξύ του 2011 και του 2013, ενώ στη συνέχεια αυξήθηκε με σχετικά ταχύ ρυθμό το 2014 και το 2015 (με αυξήσεις κατά 2,3% και 3,9%, αντίστοιχα) και με βραδύτερο ρυθμό (1,5%) το 2016. Ο κλάδος των κατασκευών γνώρισε τη σοβαρότερη και πιο μακροχρόνια συρρίκνωση, καθώς η παραγωγή του μειώθηκε κατά 18,7% μεταξύ του 2007 και του 2013, με μειώσεις της παραγωγής σε ετήσια βάση κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής: επομένως, η αύξηση κατά 1,2% που καταγράφηκε στον κλάδο των κατασκευών το 2014 ήταν η πρώτη ετήσια αύξηση της επταετίας, ενώ ακολούθησε αύξηση κατά 1,5% το 2015 και 1,1% το 2016. Οι επιχειρηματικές υπηρεσίες καθώς και το διανεμητικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης κατέγραψαν, επίσης, σχετικά μεγάλες μειώσεις της προστιθέμενης αξίας το 2009, -6,9% και -6,0% αντίστοιχα, αλλά στη συνέχεια σημείωσαν θετικά ετήσια ποσοστά μεταβολής κάθε χρόνο έως το 2016. Έπειτα από σχετική σταθερότητα (-0,3%) το 2009, η παραγωγή της γεωργίας, των δασών και της αλιείας μειώθηκε το 2010 κατά 2,9% και ξανά το 2012 κατά 5,5%· μετά την αύξηση κατά 3,5% και κατά 2,8% που σημειώθηκε το 2013 και το 2014, η παραγωγή της γεωργίας, των δασών και της αλιείας μειώθηκε κατά περίπου 1% τόσο το 2015, όσο και το 2016. Για άλλες δραστηριότητες προέκυψαν σχετικά μικρές μειώσεις της προστιθέμενης αξίας κατά τη διάρκεια της κρίσης, ιδίως το 2009, 2010, 2012 και 2014 για τις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες, και το 2009, 2010, 2012 και 2013 για τις τέχνες, την ψυχαγωγία, τις δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και άλλες υπηρεσίες (βλ. διάγραμμα.5). Για δύο από τις δραστηριότητες που παρουσιάζονται στα διαγράμματα 4 και 5 δεν υπήρξε ετήσια μείωση της προστιθέμενης αξίας σε κανένα έτος κατά τη διάρκεια της κρίσης: δραστηριότητες ακίνητης περιουσίας· δημόσια διοίκηση, άμυνα, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα.

Το 2016 όλες οι δραστηριότητες — με εξαίρεση τη γεωργία, τα δάση και την αλιεία — ανέφεραν αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας τους σε σύγκριση με το 2015. Οι δραστηριότητες με τη μεγαλύτερη αύξηση ήταν οι δραστηριότητες πληροφοριών και επικοινωνιών (4,1%), οι επιχειρηματικές υπηρεσίες (3,1%), και το διανεμητικό εμπόριο, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες στέγασης και εστίασης (2,8%).⁹

⁹ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP

1.3. Η ΚΡΙΣΗ ΧΡΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση συνάντησε την Ελλάδα στα τέλη του 2009 και αρχές του 2010 προκαλώντας έναν πανευρωπαϊκό πανικό κι έναν ατέρμονα διάλογο για το μελλοντικό γίνεσθαι. Η σφοδρότητα της κρίσης αποκάλυψε περίτρανα τις χρόνιες αδυναμίες του Ελληνικού οικονομικού και πολιτικού συστήματος, να λειτουργήσει αρμονικά τόσο εντός της Ευρωζώνης, όσο και στο διεθνές περιβάλλον. Η κατάληξη ήταν να αναγορευτεί η χώρα επί μακρόν σε «μαύρο πρόβατο» της διεθνούς και ευρωπαϊκής οικονομίας, να αποκλειστεί από τις χρηματοπιστωτικές αγορές και να καταλήξει σε δημόσιες δανειακές συμβάσεις με πολλαπλές επιπτώσεις στην οικονομική και πολιτική της ανεξαρτησία και στην κοινωνική της συνοχή. Επίσης αμφισβητήθηκε και αμφισβητείται έντονα η ικανότητα της χώρας να συνεχίσει να διατηρεί το καθεστώς κράτους-μέλους της ΟΝΕ.¹⁰

Ο μειωμένος βαθμός διασύνδεσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος με το αμερικανικό και τραπεζικό σύστημα εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν κατείχε σημαντικό ποσοστό «τοξικών» τίτλων δεν δημιούργησε έντονα αρνητικές συνέπειες για τη χώρα μας σε αρχικό πάντα στάδιο. Η δυσχερής θέση του δημόσιου χρέους και της εν γένει ελληνικής οικονομίας παρουσιαζόταν εντελώς διαφορετική από το ελληνικό τραπεζικό γίνεσθαι στην αρχή της κρίσης σε αντιδιαστολή με την κατάσταση στις μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες. Ενώ στις τελευταίες οι τράπεζες αντιμετώπιζαν μεγάλα προβλήματα από τις σημαντικές ζημιές που έθεσαν στην κεφαλαιακή τους βάση σε τέτοιο κίνδυνο ώστε να γίνει απαραίτητη η παρέμβαση κυβερνήσεων με καλά σε γενικές γραμμές οικονομικά, στην Ελλάδα οι τράπεζες δεν υπέστησαν ζημιές από ασύνετες ή υπερβολικά ρισκοκίνδυνες επενδύσεις και θέσεις. Ταυτόχρονα, η κατάσταση των δημόσιων οικονομικών της Ελλάδος ήταν σημαντικά χειρότερη από εκείνη άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Οι ελληνικές τράπεζες ήταν οι διαμεσολαβητές που χρηματοδοτούσαν το υπερβολικό έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών τα τελευταία χρόνια, καθώς και ένα σημαντικό μέρος του δημοσίου χρέους είτε άμεσα είτε έμμεσα.¹¹

Τα ανωτέρω αποδεικνύονται από τα καταγραφόμενα μεγέθη του ΑΕΠ της Ελλάδος το οποίο το έτος 2008 αυξήθηκε κατά 1,3% ενώ η ύφεση του 2009 με αρνητικό πρόσημο (-

¹⁰ ΚΟΤΙΟΣ ΑΓΓΕΛΟΣ & ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ(2012). Διεθνείς Οικονομικές Κρίσεις Αθήνα:Rosili

¹¹ ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ & ΘΟΔΩΡΗΣ ΠΕΛΑΓΙΔΗΣ (2012).Κατανοώντας την κρίση στην Ελλάδα: Αθήνα:Ψυχογιός.

2,3% ήταν από τις χαμηλότερες στην Ευρωζώνη. Οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες της ΟΝΕ με έντονη εξαγωγική δραστηριότητα όπως η Αυστρία, Φιλανδία, Ολλανδία και Γερμανία παρουσίασαν έντονη ύφεση κατά το έτος 2009 με άμεση ανάκαμψη κατά το επόμενο έτος.

Πολλοί παράγοντες συντέλεσαν στην υπάρχουσα οικονομική δυσκαμψία ως προϋπάρχουσες παθολογίες που οι εκάστοτε κυβερνήσεις άλλοτε εθελουφλούσαν και άλλοτε αδυνατούσαν ολοσχερώς να τις αποβάλουν. Οι πιο σημαντικές από αυτές θα μπορούσαν να καταγραφούν ως το υψηλό δημόσιο χρέος το οποίο συσσωρεύτηκε τις τελευταίες δεκαετίες και διογκώθηκε με το ξέσπασμα της παγκόσμιας κρίσης, το έλλειμμα του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών της χώρας, τα μεγάλα δημοσιονομικά ελλείμματα, η απώλεια ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, η παγκοσμιοποίηση της κρίσης της οποίας οι συνέπειες μεταδόθηκαν και στη χώρα μας. Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση δεν αποτέλεσε τη γενεσιουργό αιτία της ελληνικής κρίσης δυστυχώς όμως οδήγησε στην επίσπευση και διόγκωσή της.

Αξίζει να επισημανθεί ότι η χρηματοπιστωτική κρίση στην Ελλάδα είναι καθαρά δημοσιονομική και οφείλεται στα μεγάλα «δίδυμα» ελλείμματα που έκαναν την εμφάνισή τους, δηλαδή το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρέχουσων συναλλαγών και ταυτόχρονα το υψηλό δημόσιο χρέος. Ενδεικτικό είναι το γεγονός ότι η χώρα, προ της κρίσεως, το έτος 2007 εμφάνιζε δημόσιο χρέος ίσο με το 105% του ΑΕΠ και δημοσιονομικό έλλειμμα -6,4% του ΑΕΠ. Το έτος 2009 το δημοσιονομικό έλλειμμα εκτινάχθηκε στο -15,4% ως προς το ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος στο 126,8 %.

Ο δημοσιονομικός εκτροχιασμός του 2009 οδήγησε σε δραματική χειροτέρευση της κατάστασης. Ακολούθησε μία αλληλουχία δυσμενών γεγονότων κατά την οποία οι παλινωδίες της οικονομικής πολιτικής, οι διαδοχικές υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας από τους οίκους αξιολόγησης, οι συνεχείς αρνητικές δηλώσεις για την οικονομική κατάσταση εκτίναξαν τα επιτόκια δανεισμού, κατέστησαν τη χρηματοδότηση του Ελληνικού δημοσίου ιδιαίτερα δυσχερή και οδήγησαν στην οριστική απώλεια ελέγχου της σχέσης δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους, με αποτέλεσμα την αδυναμία εξυπηρέτησης του τελευταίου και την αποκοπή της χώρας από τις αγορές. Δραττόμενοι της συγκυρίας-ευκαιρίας κάνουν έκδηλη την παρουσία τους υπό τη μορφή αξιοποίησης προς το συμφέρον τους πάντα και με το φόβο ενός υποτιμημένου ευρώ η Γερμανία και οι ΗΠΑ, η Γερμανία για να αυξήσει τις εξαγωγές της και οι ΗΠΑ για να ενισχύσουν το δολάριο και να αποφύγουν την μετατροπή συναλλαγματικών αποθεμάτων πλεονασματικών χωρών από το δολάριο στο ευρώ, γεγονός που θα δυσχέραινε την εξωτερική χρηματοδότηση της δικής τους οικονομίας. Οι ευρωπαίοι εταίροι επιπλέον εξ ανάγκης στήριξαν την Ελλάδα αξιολογώντας ότι από τη

στιγμή που τα περισσότερα ελληνικά κρατικά ομόλογα βρίσκονταν τοποθετημένα σε ιδιωτικές τράπεζες της Ευρωζώνης η τύχη των ευρωπαϊκών τραπεζικών συστημάτων θα ήταν αμφίβολη και παντελώς μετέωρη.

Τελικά στις 23 Απριλίου 2010 η χώρα κατέθεσε στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και στο Συμβούλιο της ΟΝΕ αίτημα για τη δημόσια χρηματοδότηση. Στις 2 Μαΐου αποφασίστηκε η χορήγηση στην Ελλάδα δανείου ύψους 110 δισεκατομμυρίων ευρώ (80 δις. από τις 15 χώρες της ΟΝΕ και 30 δις. από το ΔΝΤ) με μια πλειάδα δεσμεύσεων εφαρμογής ενός προγράμματος δημοσιονομικής και διαρθρωτικής προσαρμογής. Το εν λόγω πρόγραμμα έλαβε τη μορφή μνημονίου (Memorandum of Understanding), το οποίο αξιολογείται και προσαρμόζεται κατά τους συμβατικούς του όρους. Ως βασικό σημείο αναφοράς του ήταν η κάλυψη των δανειακών αναγκών της χώρας για διάρκεια τριών ετών περίπου καθώς και η υιοθέτηση ενός αναπτυξιακού προγράμματος, σχεδίου με κύριο στόχο την έξοδο της ελληνικής οικονομίας από την κρίση και την επανάκαμψή της σε ρυθμούς ανταγωνιστικότητας και επανεισόδου στις αγορές. Η συνομολόγηση όριζε ότι τα χρήματα θα δίνονται σε δόσεις αφού προηγηθεί η αξιολόγηση των στόχων, η υλοποίηση και ορθή εφαρμογή του προγράμματος. Το κόστος δανεισμού από τις χώρες της Ευρώπης ανέρχεται σε ποσοστό 4-5% σε αντιπαραβολή με το κόστος δανεισμού από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο που είναι χαμηλότερο και αγγίζει το 3,3 %. Οι ενέργειες και πολιτικές που όφειλε να ακολουθήσει η ελληνική κυβέρνηση είχαν απολύτως δεσμευτικό χαρακτήρα εντός καθορισμένου χρονοδιαγράμματος, εντατικής παρακολούθησης και αυστηρής εποπτείας. Κατεγράφησαν λεπτομερώς οι όροι, προϋποθέσεις και στοχοθεσία της δανειακής σύμβασης. Οι κυριότερες επεικώς ονομαζόμενες μεταρρυθμίσεις αφορούσαν τις εργασιακές σχέσεις, το ασφαλιστικό, τη φοροδιαφυγή, το δημόσιο τομέα, το σύστημα υγείας.

Ένα χρόνο αργότερα από τη συνομολόγηση του μνημονίου διαπιστώνεται η απόκλιση των στόχων με συνέπεια να γίνεται απαιτητή μια νέα συμφωνία δημοσιονομικής και διαρθρωτικής προσαρμογής, καθώς και ενός πακέτου ιδιωτικοποιήσεων στο πλαίσιο ενός Μεσοπρόθεσμου Σταθεροποιητικού Προγράμματος, το οποίο αποτελεί αίτιο σφοδρών πολιτικών και κοινωνικών συγκρούσεων. Ακολούθησε μια σωρεία επικαιροποιήσεων, μεσοπρόθεσμων προγραμμάτων, τροπολογιών, τροποποιήσεων μέχρι τη δημοσίευση του Ν.4472/2017(ΦΕΚ 74/Α/2017) του κοινώς ονομαζόμενου 4^ο μνημόνιου.

Οι πολιτικές και κοινωνικές αντιπαραθέσεις που γεννήθηκαν από την υπογραφή του πρώτου μνημονίου έως σήμερα κυριαρχούν στο ελληνικό γίγνεσθαι υπό τη μορφή ενός διαρκούς αγώνα υποτιθέμενης συμπαράστασης στον πάσχοντα ελληνικό λαό, αγώνας ο οποίος εκ του αποτελέσματος κρινόμενος το μόνο που παρέχει με γενναιοδωρία δεν είναι

τίποτε περισσότερο από ανούσιους διαλόγους αντιπαράθεσης, ατέρμονης ανάλυσης οικονομικών θεωριών και μιας πολύ καλά οργανωμένης επικοινωνιακής πολιτικής. Η αξιολόγηση του πρώτου μνημονίου και των παρελκόμενων αυτού επικαιροποιήσεων δεν άπτεται της παρούσας εργασίας εκ του λόγου ότι οι αγορές έως σήμερα παραμένουν δύσπιστες και ο κίνδυνος μιας ενδεχόμενης χρεοκοπίας ή εξόδου από την Ευρωζώνη παραμένει ορατός.

Τα πρόσφατα στατιστικά στοιχεία της Eurostat μαρτυρούν την αποτυχία των συνομολογηθέντων δανειακών συμβάσεων-μνημονίων στα οποία η συνέχεια, συνέπεια απουσίαζε παντελώς. Αξίζει στο παρόν σημείο να αναφερθεί ότι στο 177,4% του ΑΕΠ ανήλθε το δημόσιο χρέος της Ελλάδας το τρίτο τρίμηνο του 2017. Σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2017, το ελληνικό χρέος αυξήθηκε κατά 1,3%, ενώ σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2016, ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ μειώθηκε κατά 0,5%. Από τα ίδια στοιχεία της Eurostat προκύπτει ότι επί του 177,4% του ΑΕΠ, το 143,5% είναι δάνεια. Σε απόλυτους αριθμούς, το ελληνικό χρέος αυξήθηκε στα 313,5 δισ. ευρώ, από 309,1 δισ. ευρώ το δεύτερο τρίμηνο του 2017 και από 311,3 το τρίτο τρίμηνο του 2016. Συνολικά για την ευρωζώνη, στο τέλος του τρίτου τριμήνου του 2017, ο λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ διαμορφώθηκε στο 88,1%, έναντι 89,0% στο τέλος του δεύτερου τριμήνου του 2017. Στην ΕΕ των 28, το χρέος μειώθηκε από 83,3% σε 82,5%. Σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 2016, ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ μειώθηκε, επίσης, τόσο στην ευρωζώνη (από 89,7% σε 88,1%) όσο και στην ΕΕ των 28 (από 82,9 % σε 82,5%).

Από τα ίδια στοιχεία προκύπτει ότι το τρίτο τρίμηνο του 2017 η Ελλάδα είχε το υψηλότερο χρέος στην ΕΕ και ακολούθησαν η Ιταλία με 134,1% του ΑΕΠ και η Πορτογαλία με 130,8%, ενώ το χαμηλότερο χρέος είχαν η Εσθονία με 8,9%, το Λουξεμβούργο με 23,4% και η Βουλγαρία με 25,6%. Η μεγαλύτερη αύξηση στον λόγο χρέους προς ΑΕΠ σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2017 παρατηρήθηκε στην Ελλάδα (+1,3%) και στο Βέλγιο (+0,9%), ενώ η μεγαλύτερη μείωση καταγράφηκε στην Τσεχία (-4,3%) και στην Κύπρο (-2,9%).

Σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 2016, η μεγαλύτερη αύξηση στον λόγο χρέους προς ΑΕΠ σημειώθηκε στην Ιταλία (+2%), στο Λουξεμβούργο (+1,7%) και στη Γαλλία (+1%), ενώ η μεγαλύτερη μείωση καταγράφηκε στην Κύπρο (-7,4%), στην Ολλανδία (-4,5%), στη Μάλτα (-4,4%) και στη Γερμανία (-4,1%).¹²

Ένα επιπλέον καταγραφόμενο μέγεθος της σημερινής κατάστασης και δυσχερούς θέσης της χώρας μας είναι η ανεργία η οποία διαμορφώθηκε σε ποσοστό του 20,5% το Σεπτέμβριο

¹² <http://www.tanea.gr/news/economy/article/5509929/eurostat-sto-177-4-toy-aep-to-dhmosio-xreos-ths-elladas/>

του 2017, σε σχέση με το 23,2% που ήταν τον ίδιο μήνα του 2016, σύμφωνα πάντα με δημοσιοποιημένα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat). Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, η ανεργία στην Ελλάδα μειώθηκε στο 20,5% τον Σεπτέμβριο του 2017, έναντι 20,7% τον Αύγουστο.

Εξάλλου, τον Νοέμβριο (δεν υπάρχουν στοιχεία για την Ελλάδα), το επίπεδο της ανεργίας στην Ευρωζώνη διαμορφώθηκε στο 8,7% (έναντι 8,8% τον Οκτώβριο), καταγράφοντας το χαμηλότερο επίπεδο από τον Ιανουάριο του 2009. Στην ΕΕ, η ανεργία διαμορφώθηκε στο 7,3% τον Νοέμβριο, (έναντι 7,4% τον Οκτώβριο), καταγράφοντας το χαμηλότερο επίπεδο από τον Οκτώβριο του 2008. Πριν έναν χρόνο, τον Νοέμβριο του 2016, η ανεργία στην Ευρωζώνη και στην «ΕΕ των 28» ήταν 9,8% και 8,3% αντιστοίχως.

Συνολικά, τον Νοέμβριο καταγράφονται 18,116 εκατομμύρια άνεργοι στην ΕΕ και 14,262 εκατομμύρια άνεργοι στην Ευρωζώνη. Τα υψηλότερα επίπεδα ανεργίας στην ΕΕ καταγράφονται στην Ελλάδα (20,5% τον Σεπτέμβριο) και στην Ισπανία (16,7%). Τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας σημειώθηκαν στην Τσεχία (2,5%), στη Μάλτα και στη Γερμανία(3,6%). Ειδικότερα, στην Ελλάδα, ο αριθμός των ανέργων το Σεπτέμβριο διαμορφώθηκε στους 981.000. Το ποσοστό ανεργίας στους άνδρες διαμορφώθηκε στο 16,8% και στις γυναίκες στο 25,3%.

Το ποσοστό ανεργίας των νέων (κάτω των 25 ετών) στην Ελλάδα μειώθηκε τον Σεπτέμβριο στο 39,5%, έναντι 39,8% τον Αύγουστο. Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας των νέων στην ΕΕ καταγράφονται στην Ελλάδα (39,5%), στην Ισπανία (37,9%) και στην Ιταλία (32,7%). Τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στην Τσεχία (5%) και στη Γερμανία (6,6%). Τον Νοέμβριο, η ανεργία των νέων στην Ευρωζώνη διαμορφώθηκε στο 18,2% και στην ΕΕ στο 16,2%.¹³

Θα μπορούσε κανείς να απαριθμήσει πλείστα μεγέθη που καταγράφουν την υπάρχουσα ελληνική οικονομική κρίση όπως η μειωμένη ανταγωνιστικότητα της χώρας μας έναντι των υπολοίπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο μειωμένος αριθμός επενδύσεων και ανάπτυξης, ο αυξημένος βαθμός φοροδιαφυγής και η ανικανότητα αντιμετώπισής του, το ασθενές σύστημα υγείας. Στους δείκτες διαβίωσης καταγράφεται μεγάλη μείωση των γεννήσεων και επιδείνωση του δημογραφικού προβλήματος, σημαντική αύξηση του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας και του πληθυσμού με υλικές στερήσεις. Οι καταθέσεις στα τραπεζικά ιδρύματα παρουσιάζουν σοβαρή μείωση, ενώ έχουν περιοριστεί οι χορηγήσεις, η μετανάστευση των νέων μεγεθύνεται, στην αγορά εργασίας οι ευέλικτες μορφές εργασίας

¹³ <http://www.tanea.gr/news/economy/article/5504515/eurostat-sto-20-5-h-nergia-sthn-ellada/>

αυξάνονται διαρκώς και το ιδιωτικό χρέος συναγωνίζεται το δημόσιο χρέος. Επιγραμματική η παρούσα αναφορά πλην όμως σαφής και καθοριστική της υπάρχουσας πραγματικότητας. Επιλέχθηκε στην παρούσα εργασία να λάβει χώρα μια σύντομη ιστορική αναδρομή των αιτιών της διεθνούς οικονομικής κρίσης έτσι ώστε να οδηγηθούμε με λογική συνέπεια στην ελληνική οικονομική κρίση και να αναφερθούμε στη βασική έννοια του ιδιωτικού χρέους ως απόρροια πολλαπλών παραγόντων, πράξεων και παραλείψεων του πολιτικού συστήματος, οικονομικών φορέων, χρηματοπιστωτικών οργανισμών. Ακολουθεί λοιπόν στο επόμενο κεφάλαιο ο προσδιορισμός του ιδιωτικού χρέους ως καίριο ζήτημα της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας, οι συνιστώσες και παράμετροι αυτού, οι αιτίες και τα αποτελέσματά του, οι αρμόδιοι φορείς εκπόνησης στρατηγικών για τη διαχείρισή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΧΡΕΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ

2.1 ΕΝΝΟΙΑ, ΜΟΡΦΕΣ, ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

Η σύναψη δανειακής σύμβασης της χώρας μας με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι μετέπειτα τροποποιήσεις, επικαιροποιήσεις και συνεχόμενες ανακοινώσεις μέτρων ανατάραξαν τον εργασιακό, οικονομικό, κοινωνικοπολιτικό βίο των Ελλήνων πολιτών. Όροι των δανειακών συμβάσεων που ρητά αναφέρονται σε απολύσεις υπαλλήλων του Δημοσίου Τομέα, αύξηση της φορολογίας σε μισθωτούς, ελεύθερους επαγγελματίες, νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, επιβολή ειδικού φόρου ΕΝΦΙΑ με την υπόσχεση της προσωρινότητας αυτού και την εφαρμογή του έως σήμερα, περικοπή δημόσιων δαπανών με τεράστιες ελλείψεις σε δημόσια αγαθά, αναταράξεις στον ιδιωτικό τομέα με διακοπή λειτουργίας μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την απώλεια εργασίας ενός σημαντικού αριθμού εργατικού δυναμικού έρχονται να συμβάλουν με βίαιο και ανορθόδοξο τρόπο στην απώλεια σημαντικού μέρους του εισοδήματος του ανθρώπινου δυναμικού, εργατικού ή μη και να διαμορφώσουν μία εκρηκτική καθημερινότητα.

Τα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής επηρέασαν με αρνητικό πάντα πρόσημο διάφορες κοινωνικές ομάδες με διαφορετικό βαθμό και ρυθμό. Μια πρόσφατη μελέτη των Botsari και Mitrakos (2016) βασιζόμενη σε στατιστικά στοιχεία και δεδομένα για τα έτη 2009-2014 τοποθετεί την Ελλάδα στην πρώτη θέση μεταξύ των χωρών της Ε.Ε όσον αφορά το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας αλλά και τελευταία κρινόμενη σχετικά με την αποτελεσματικότητα των μέτρων κοινωνικής προστασίας για την αντιμετώπιση της φτώχειας.¹⁴ Ο κοινωνικός αντίκτυπος της εν γένει οικονομικής κρίσης ορθώνεται απειλητικός με πολυσήμαντες διαστάσεις και εκφάνσεις. Η

¹⁴ Botsari, M. and T. Mitrakos (2016), Social Indicators and the Effectiveness of Social Transfers in Greece over the Recent Crisis, Discussion paper, Open University.

τελευταία δεκαετία χαρακτηριζόμενη από τις αλληπάλληλες διαρθρωτικές αλλαγές το μόνο που έχει να επιδείξει είναι υψηλούς δείκτες κοινωνικής ανισότητας και φτώχειας και παντελής αδυναμία αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Στο σημείο αυτό κρίνεται απαραίτητο να παρατεθεί ως προσδιοριστικός παράγοντας και γενεσιουργός αιτία του ιδιωτικού χρέους η αλλαγή στο μοντέλο οικονομικής διαχείρισης από τις αρχές της δεκαετίας του '80 υπό τη μορφή της χρηματιστικοποίησης κατά την οποία τα χρηματιστικά συμφέροντα (financial interest) υπερίσχυσαν των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών και περιβαλλοντικών συμφερόντων¹⁵. Κάνει λοιπόν έκδηλη την εμφάνισή της η χρηματιστικοποίηση η οποία ενισχύει το ρόλο των χρηματοπιστωτικών αγορών και της οικονομικής 'ελίτ' τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Το νέο αυτό μοντέλο οικονομικής διαχείρισης έχει οδηγήσει σε σημαντική αύξηση των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, στην άνοδο των πραγματικών επιτοκίων καθιστώντας το χρηματοπιστωτικό τομέα και τις συναφείς συναλλαγές βασικές πηγές δημιουργίας εισοδήματος¹⁶. Ειδικότερα η χρηματιστικοποίηση χαρακτηρίζεται ως μια δομική μεταβολή του καπιταλιστικού συστήματος που διακρίνεται από τις εξής θεσμικές διαδικασίες :

- μεγάλης κλίμακας επέκτασης των αγορών χρήματος και κεφαλαίου
- απορρύθμιση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και γενικότερα των αγορών
- ανάπτυξη νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων και αγορών συνήθως με υψηλό ρίσκο
- κυριαρχία του χρηματοπιστωτικού τομέα (τράπεζες, αγορές κεφαλαίου, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα) πάνω στον παραγωγικό τομέα (βιομηχανία) με σημαντικές επιπτώσεις στη συσσώρευση κεφαλαίου, στην απασχόληση, στην παραγωγικότητα
- Αύξηση της συμμετοχής των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων σε δραστηριότητες του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού τομέα με στόχο την εύκολη και υψηλή κερδοφορία και διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης όπου κάθε επιχείρηση αντιμετωπίζεται απλά ως ένα σύνολο από εμπορεύσιμα κεφάλαια

¹⁵ Crotty, J. R. (2005), "The Neoliberal Paradox: The Impact of Destructive Product Market Competition and Impatient Finance on Nonfinancial Corporations in the Neoliberal Era", in EPSTEIN, G. A. (2005), Financialisation and the World Economy, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham

¹⁶ Epstein, G. 2005, Financialisation and the World Economy, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham

➤ αυξημένη εξάρτηση των νοικοκυριών, των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και των εθνικών κρατών από τις χρηματοπιστωτικές αγορές είτε μέσω του δανεισμού, είτε μέσω της αγοραπωλησίας επενδυτικών προϊόντων

➤ άσκηση προ-κυκλικών οικονομικών πολιτικών και εφαρμογή διαρθρωτικών αλλαγών στην αγορά εργασίας που αυξάνουν την εισοδηματική ανισότητα και την άνιση διανομή του εισοδήματος σε όφελος του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Αν και οι επιπτώσεις της χρηματιστικοποίησης ορίζονται και επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από το θεσμικό περιβάλλον των οικονομιών, η τελευταία έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στο οικονομικό προγραμματισμό των οικονομικών μονάδων τα νοικοκυριά, τους εργαζόμενους, τις επιχειρήσεις και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς εδράζει κατά το μεγαλύτερο βαθμό στον τραπεζικό δανεισμό και στη συμπεριφορά των αγορών.

Σε επίπεδο μικρο-ανάλυσης, η χρηματιστικοποίηση έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον οικονομικό σχεδιασμό των νοικοκυριών και στη διαχείριση του εισοδήματος τους, καθώς παρατηρείται μια σημαντική αύξηση του δανεισμού για στεγαστικούς αλλά και για καταναλωτικούς σκοπούς. Τα νοικοκυριά φαίνεται να έχουν εγκλωβιστεί στην παγίδα του σχετικά εύκολου δανεισμού, συσσωρεύοντας έναν μεγάλο όγκο χρέους, κυρίως τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Βέβαια, ο δανεισμός, λειτούργησε εν μέρει ως υποκατάστατο των μισθολογικών αυξήσεων, διατηρώντας ή/και αυξάνοντας την ιδιωτική κατανάλωση και το χρέος των νοικοκυριών¹⁷. Παράλληλα, η απελευθέρωση των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, αύξησε την συμμετοχή των νοικοκυριών στην αγορά χρηματοπιστωτικών προϊόντων –κυρίως μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων–πολλές φορές υψηλού ρίσκου, με βασική στόχευση την βραχυπρόθεσμη αποκόμιση υψηλού κέρδους¹⁸.

Οδηγούμαστε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι τα προϊόντα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων εισέβαλαν με καθολικό και έντονο τρόπο στην καθημερινότητα των ελληνικών νοικοκυριών υποσχόμενα έναν άνετο βίο που περιλάμβανε δελεαστικές προτάσεις για διακοπές, απόκτηση νέου οχήματος, κατάκτηση του ονείρου της ιδιοκατοίκησης με την αγορά οικίας με ευνοϊκούς κατ'επίφαση όρους και μακρόχρονη διάρκεια αποπληρωμής. Η κατά περίπτωση ματαιοδοξία του Έλληνα δανειολήπτη να αποκτήσει αγαθά που κατ' ουσία δεν ανήκαν ποτέ στην κυριότητά του, η εμμονική προς τον

¹⁷ Barda, A. and Pivetti, M. (2009). "Rising Household Debt: Its Causes and Macroeconomic Implications-a long period analysis", Cambridge Journal of Economics, vol.33, pp. 113-37.

¹⁸ Davis GF. 2008. A new finance capitalism? Mutual funds and ownership re-concentration in the united states. European Management Review 5: 11-21

κοινωνικό του περίγυρο απόδειξη της ικανότητας και αξιοσύνης του σε συνδυασμό με τις δυσάρεστες επιπτώσεις των επακόλουθων μνημονιακών συμβάσεων οδήγησαν στην αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεών του τόσο ως προς το δημόσιο, ασφαλιστικά ταμεία όσο και ως προς τα τραπεζικά ιδρύματα και τους ιδιώτες. Η διόγκωση του ιδιωτικού χρέους των ελληνικών νοικοκυριών, φυσικών και νομικών προσώπων και των επιχειρήσεων υπήρξε αναπόφευκτη με αποτέλεσμα να ερχόμαστε σήμερα αντιμέτωποι με ένα μείζον κοινωνικό και πολιτικό ζήτημα που χρήζει ουσιαστικής προσέγγισης και άμεσης επίλυσης.

Ειδικότερα αναφερόμαστε για 4,2 εκατομμύρια οφειλέτες προς την εφορία και 1,2 εκατομμύρια οφειλέτες προς τα ασφαλιστικά ταμεία. Τα χρέη προς την εφορία ανήλθαν στο τέλος Νοεμβρίου 2017 τα 100 δισ. ευρώ και τα χρέη προς τα ασφαλιστικά ταμεία έχουν ήδη ξεπεράσει τα 30,5 δισ. ευρώ. Τα ληξιπρόθεσμα-κόκκινα δάνεια προς τις τράπεζες αγγίζουν τα 100 δισ. ευρώ και τουλάχιστον τα 10 δισ. ευρώ που αφορούν οφειλές σε εταιρείες και ιδιώτες (π.χ μισθοί σε εκκρεμότητα, χρέη σε ΔΕΗ και ΕΥΔΑΠ, εταιρείες τηλεπικοινωνιών, απλήρωτα τιμολόγια κλπ), οδηγούμενοι σε ένα άθροισμα που προσεγγίζει ταχέως τα 250 δισ. ευρώ ή το 140% του ΑΕΠ. Αυξάνεται λοιπόν τόσο σε ονομαστικά μεγέθη όσο και ως προς το ΑΕΠ συνεχώς τα τελευταία χρόνια, οδευόμενο σταθερά ανοδικά προς το επίπεδο του δημοσίου χρέους. Πρόκειται λοιπόν για ένα χρέος μη διαχειρίσιμο στο οποίο έχει εγκλωβιστεί το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού πληθυσμού, του οποίου το διαθέσιμο εισόδημα σταθερά μειώνεται καθιστώντας προβληματική και σχεδόν αδύνατη την εξυπηρέτηση του συνεχώς διογκούμενου ιδιωτικού χρέους.

2.2 Η ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

2.2.1 ΑΠΟΣΤΟΛΗ-ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Η οικονομική ύφεση των τελευταίων ετών σε συνδυασμό με τον υπερδανεισμό που είχε προηγηθεί, οδήγησε στην εκτόξευση του ιδιωτικού χρέους, όπως αναλυτικά προειπώθηκε και αιτιολογήθηκε, το οποίο εξελίχθηκε σε μείζον κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα. Από τη μία πλευρά η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος απειλείται από τις μεγάλες ζημιές που καταγράφουν τα πιστωτικά ιδρύματα λόγω των μη

εξυπηρετούμενων δανείων, από την άλλη πλευρά οι δανειολήπτες λόγω της υπερχρέωσής τους αδυνατούν να επιστρέψουν στην οικονομική δραστηριότητα, με αποτέλεσμα αφενός οι ίδιοι να φθάνουν στα όρια της απόγνωσης αφετέρου να επιτείνεται η οικονομική ύφεση.

Η εμφάνιση του ιδιωτικού χρέους και η μετέπειτα ανοδική του πορεία με ανεξέλεγκτες συνέπειες στο οικονομικό γίνεσθαι της χώρας μας οδήγησε στην αδήριτη ανάγκη μιας βιώσιμης λύσης. Για το λόγο αυτό έρχεται να συσταθεί η Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους με συγκεκριμένη οργάνωση, λειτουργία, αποστολή, διάρθρωση, αρμοδιότητες για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους στη χώρα μας για τα οποία θα ακολουθήσει διεξοδική αναφορά στο παρόν κεφάλαιο. Κύριος στόχος είναι η διαμόρφωση μιας αποτελεσματικότερης στρατηγικής για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους όσο και στη διευθέτηση αρκετών υφιστάμενων διαφορών μεταξύ δανειοληπτών και πιστωτικών ιδρυμάτων χάρη στην πληρέστερη ενημέρωση και υποστήριξη των δανειοληπτών.

Ειδικότερα και ως προϊσταμένη αρχή συνίσταται κατ' άρθρον 72 του Ν.4389/2016 (ΦΕΚ 94/Α/27.5.2016) Κυβερνητικό Συμβούλιο Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους (ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ) το οποίο αποτελείται από τους Υπουργούς Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομικών. Το Συμβούλιο ενεργεί στο πλαίσιο των αποφάσεων και κατευθύνσεων του Υπουργικού Συμβουλίου και του Πρωθυπουργού και είναι αρμόδιο κατά το άρθρο 73 του Ν.4389/2016 (ΦΕΚ 94/Α/27.5.2016) για :

α. τη διαμόρφωση και δημοσιοποίηση της στρατηγικής και των πολιτικών σχετικά με την οργάνωση ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού αποτελεσματικής διαχείρισης του ιδιωτικού χρέους, καθώς και την κατάρτιση και επικαιροποίηση ενός σχεδίου δράσης με δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση της ανωτέρω στρατηγικής,

β. τη διαπίστωση δυσλειτουργιών και τη διατύπωση προτάσεων για τροποποίηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου σε θέματα διαδικαστικά και ουσιαστικά για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας στην επίλυση θεμάτων ιδιωτικού χρέους, συμπεριλαμβανομένης της επιτάχυνσης των διαδικασιών αναφορικά με τις καθυστερούμενες αποπληρωμές δανείων, τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αγορά ακινήτων, στο μέτρο που επιδρά στη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους και την άμεση ενεργοποίηση των αρμόδιων φορέων για τη διοικητική, επιχειρησιακή και νομοθετική υλοποίηση των ως άνω αναφερόμενων προτάσεων,

γ. την κατάρτιση δράσεων ευαισθητοποίησης και την αξιοποίηση όλων των μέσων επικοινωνίας που διαθέτει η Ελληνική κυβέρνηση για την άμεση και αποτελεσματική

ενημέρωση και υποστήριξη των πολιτών και ενδιαφερομένων μερών σχετικά με τη λήψη αποφάσεων επί των ανωτέρω θεμάτων,

δ. τη δημιουργία ενός δικτύου παροχής δωρεάν συμβουλευτικών υπηρεσιών σε φυσικά και νομικά πρόσωπα για θέματα διαχείρισης οφειλών και το σχεδιασμό δράσεων ενημέρωσης και επιμόρφωσης νοικοκυριών και μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε θέματα χρηματοοικονομικής διαχείρισης,

ε. τη διαμόρφωση και επίβλεψη τήρησης των αναγκαίων χρονοδιαγραμμάτων για την υλοποίηση ενός στρατηγικού σχεδίου για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους.

Σύμφωνα με το άρθρο 78 του Ν.4389/2016 (ΦΕΚ 94/Α/27.5.2016) συνιστάται Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους (Ε.Γ.Δ.Ι.Χ) η οποία είναι αυτοτελής δημόσια υπηρεσία, υπαγόμενη στο Κυβερνητικό Συμβούλιο Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους (ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ). Έδρα της ορίζεται η Αθήνα, δυνάμενη να μεταβληθεί με απόφαση του ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ.

Το άρθρο 79 ρητά αναφέρει την αποστολή της Ειδικής Γραμματείας Ιδιωτικού Χρέους η οποία έχει ως εξής:

α. η υποστήριξη του έργου του ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ με τη συνδρομή στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους,

β. η οργάνωση και η διαμόρφωση της πολιτικής για την ενημέρωση και την υποστήριξη προς τους ενδιαφερόμενους για λήψη δανείου και δανειολήπτες καθώς και η χρηματοοικονομική εκπαίδευση των νοικοκυριών και μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και

γ. ο επιχειρησιακός συντονισμός της Συντονιστικής Επιτροπής.

Στο πλαίσιο αυτής της αποστολής ασκεί τις παρακάτω αρμοδιότητες:

α. Συνδράμει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής για την οργάνωση ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού αποτελεσματικής διαχείρισης του ιδιωτικού χρέους και αποφυγής της υπερχρέωσης μέσω και του σχεδιασμού δράσεων χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης.

β. Εισηγείται τους άξονες και την εξειδίκευση των επιμέρους στόχων της στρατηγικής για την αντιμετώπιση του προβλήματος της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ιδιωτικών δανείων και εν γένει του ιδιωτικού χρέους.

γ. Επεξεργάζεται θέσεις, γενικές κατευθύνσεις και προτάσεις για τη βελτίωση της υφιστάμενης νομοθεσίας που ρυθμίζει την αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους και εισηγείται προς το ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ τη λήψη νομοθετικών μέτρων βελτίωσής της. Στην παραπάνω αρμοδιότητα περιλαμβάνεται και η υποβολή προτάσεων προς το ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ σχετικά με τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αγορά ακινήτων, λόγω ιδίως της σημασίας τους ως εμπράγματης εξασφάλισης οφειλών.

δ. Εισηγείται στο ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ την οργάνωση, την αξιολόγηση και συνδράμει στον έλεγχο συστήματος παρακολούθησης δράσεων ευαισθητοποίησης για την άμεση και αποτελεσματική ενημέρωση και υποστήριξη των πολιτών και ενδιαφερομένων μερών σχετικά με τη λήψη αποφάσεων επί θεμάτων ανάληψης και διαχείρισης χρέους.

ε. Παρακολουθεί τη λειτουργία διεθνών ή μη επιτροπών και ομάδων εργασίας σε σχετικά θέματα και εισηγείται στα αρμόδια κυβερνητικά όργανα τον ορισμό εκπροσώπων.

στ. Μεριμνά για την ομαλή λειτουργία του δικτύου ενημέρωσης και υποστήριξης δανειοληπτών, που θα παρέχει οικονομικής και νομικής φύσεως συμβουλευτικές υπηρεσίες προς ενδιαφερομένους δανειολήπτες, φυσικά και νομικά πρόσωπα (νοικοκυριά, πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις), για ζητήματα σύναψης νέων δανείων, διαχείρισης υφιστάμενων οφειλών ενήμερων ή σε καθυστέρηση και εν γένει για θέματα χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συντονίζει τη λειτουργία των Κέντρων Ενημέρωσης – Υποστήριξης Δανειοληπτών (Κ.Ε.Υ.Δ)

ζ. Αναπτύσσει και διατηρεί ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους (Ο.Π.Σ) το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για την υποβολή αιτημάτων, τον προγραμματισμό και την επεξεργασία τους.

η. Διοργανώνει σεμινάρια για την κατάρτιση και εκπαίδευση υπαλλήλων και λειτουργών των δημοσίων και ιδιωτικών φορέων που ασχολούνται με τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους, καθώς και με την εκπαίδευσή τους στη χρήση του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους.

θ. Συντάσσει εισηγήσεις, εκθέσεις και αναφορές για θέματα αρμοδιότητάς της.

ι. Υποβάλλει στο ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ ετήσια έκθεση πεπραγμένων.

ια. Συντονίζει το έργο των εμπλεκόμενων κρατικών φορέων και υπηρεσιών, όπως τα συναρμόδια Υπουργεία και η Ανεξάρτητη Αρχή «Συνήγορος του Καταναλωτή» και συμμετέχει στα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για κάθε ζήτημα που αφορά στη διαχείριση των θεμάτων αρμοδιότητάς της προκειμένου η υλοποίηση των στόχων να είναι έγκαιρη και αποτελεσματικότερη.

ιβ. Παρέχει τεχνική υποστήριξη στο ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ για διαμόρφωση εθνικών θέσεων για θέματα αρμοδιότητάς της.

ιγ. Σχεδιάζει προγράμματα πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των ενδιαφερομένων φορέων και του κοινού για θέματα αρμοδιότητάς της και προώθησης των συμμετοχικών διαδικασιών.

ιδ. Έχει την ευθύνη λειτουργίας τηλεφωνικού κέντρου για την καθοδήγηση και ενημέρωση των δανειοληπτών και των εν γένει ενδιαφερομένων για λήψη δανείου.

ιε. Έχει την ευθύνη λειτουργίας ιστοσελίδας με διαδικτυακό εργαλείο υπολογισμού των «ευλόγων δαπανών» και διαχείρισης δηλώσεων, στην οποία θα αναρτώνται η απόφαση και οι κατ' έτος εκτιμήσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 73, καθώς και υποδείγματα εντύπων, με οδηγίες και αυτοματοποιημένο τρόπο συμπλήρωσης, επαλήθευσης και επικύρωσης του Ν.3869/2010 (Α'130). Ενδεικτικά θα μπορούσαν να αναφερθούν αίτηση προς τα πιστωτικά ιδρύματα για παροχή στοιχείων, κατάσταση της περιουσίας και εισοδημάτων του οφειλέτη, κατάσταση πιστωτών, κατάσταση μεταβιβάσεων εμπράγματων δικαιωμάτων επί ακινήτων, σχέδιο διευθέτησης οφειλών, υπεύθυνη δήλωση για την ορθότητα του περιεχομένου της αίτησης της παρ.1 του άρθρου 4 του Ν. 3869/2010, υπόδειγμα υπολογισμού ικανότητας αποπληρωμής της παρ.2 του άρθρου 9 του ν.3869/2010 καθώς και της τυποποιημένης κατάστασης οικονομικής πληροφόρησης κατά τον Κώδικα Δεοντολογίας του ισχύοντα Ν.4224/2013 (ΦΕΚ 2289/τ.Β/27.8.2014). Στην ίδια ιστοσελίδα παρέχονται πληροφορίες στους οφειλέτες σε απλούς όρους και με παραπομπή στο οικείο θεσμικό πλαίσιο και σε πηγές περαιτέρω πληροφόρησης για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ιδιαίτερα κατά τον Κώδικα Δεοντολογίας, τους εξουσιοδοτημένους να παράσχουν συμβουλευτική συνδρομή φορείς καθώς και άλλες συναφείς πληροφορίες.

ιστ. Συντάσσει και υποβάλλει μέσω του ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ στη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων του Κοινοβουλίου: αα) επικαιροποιημένο κείμενο της Εθνικής

Στρατηγικής για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους, ββ) συνοπτικές τριμηνιαίες αναφορές για την πρόοδο της διαχείρισης του ιδιωτικού χρέους, γγ) αναλυτικές ετήσιες εκθέσεις για την πρόοδο της διαχείρισης του ιδιωτικού χρέους. Η Επικαιροποιημένη Εθνική Στρατηγική, οι αναφορές και οι εκθέσεις αναρτώνται και σε ιστότοπο της Κυβέρνησης. ιζ) Συνεργάζεται με την Τράπεζα της Ελλάδας στο πλαίσιο της παραγράφου 1 του άρθρου 96.

Παρότι η υφιστάμενη νομοθεσία ήδη απέκτησε ολοκληρωμένο χαρακτήρα καλύπτοντας όλα τα ιδιωτικά χρέη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων μέσω του αναθεωρημένου Νόμου Κατσέλη (Νόμου Σταθάκη) και του επικείμενου νομοθετήματος του εξωδικαστικού μηχανισμού διευθέτησης οφειλών επιχειρήσεων, η ΕΓΔΙΧ βάσει της γνωστικής της δυνατότητας και των καινοτομικών εργαλείων που είναι σε θέση να αναπτύξει, της επαφής της με τους ίδιους τους πολίτες και την άμεση σχέση της με το Κυβερνητικό Συμβούλιο, είναι σε θέση να επεξεργάζεται κατευθύνσεις και προτάσεις για την περαιτέρω βελτίωση της υφιστάμενης νομοθεσίας. Η βελτίωση εφόσον είναι επαρκώς τεκμηριωμένη προωθείται με συνοπτικές διαδικασίες στο ΚΥΣΔΙΧ το οποίο συνεδριάζει άμεσα υπό την διοργανωτική της ευθύνη και αποφασίζει ταχέως για την αποκατάσταση των προβλημάτων και την κάλυψη των κενών.

Πέραν των αιτημάτων που υποδέχεται και καταγράφει, η ΕΓΔΙΧ αναλαμβάνει να παρέχει δωρεάν συμβουλευτικές υπηρεσίες για κάθε περίπτωση που αντιμετωπίζει με εγγύτητα στον πολίτη δια των τριών κεντρικών υπηρεσιών στην Αθήνα και των τριάντα (30) μέχρι σήμερα αποκεντρωμένων υπηρεσιών, των Κέντρων Ενημέρωσης και Υποστήριξης Δανειοληπτών. Για τη διαχείριση της πληροφορίας των αιτημάτων, τη στατιστική τους αποτύπωση, την επανατροφοδότηση των δεδομένων από εξατομικευμένες περιπτώσεις, την επικοινωνία Κεντρικής Υπηρεσίας με τις περιφερειακές δομές και την πληρέστερη εξυπηρέτηση και υποστήριξη των υποθέσεων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, η ΕΓΔΙΧ αναλαμβάνει να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ). Επιπλέον στη δομή της εντάσσονται εξειδικευμένα τμήματα οικονομικών συμβουλών και νομικής υποστήριξης που εξετάζουν σύνθετες περιπτώσεις που χρήζουν εμπειρισταωμένης γνώσης .

19

¹⁹ http://www.keyd.gov.gr/egdix_1_02_armodiothtes/

2.2.2 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Στην Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους προΐσταται Ειδικός Τομεακός Γραμματέας με βαθμό 1^ο της κατηγορίας ειδικών θέσεων, ο διορισμός του οποίου δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ασκεί όλες τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στο πλαίσιο λειτουργίας της Ε.Γ.Δ.Ι.Χ ή ανατίθενται σ' αυτήν από άλλες διατάξεις. Μπορεί να συμβουλευέται ειδικούς εμπειρογνώμονες, προκειμένου να μεγιστοποιεί την αποτελεσματικότητα της Γραμματείας. Έχει επίσης τη δυνατότητα, όταν συντρέχουν ειδικοί λόγοι, να συγκροτεί με απόφασή του επιτροπές και ομάδες εργασίας από εξειδικευμένο προσωπικό του δημοσίου τομέα και ιδιώτες εμπειρογνώμονες για την εξέταση και έρευνα θεμάτων που άπτονται των αρμοδιοτήτων της Γραμματείας καθώς και της εύρυθμης λειτουργίας αυτής.

Η Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους διαρθρώνεται ως εξής:

1. Γραφείο Ειδικού Γραμματέα
2. Κεντρική Υπηρεσία στην οποία περιλαμβάνονται:
 - α. Τμήμα Στρατηγικού Σχεδιασμού και Συντονισμού
 - β. Τμήμα Οργάνωσης Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης
 - γ. Διεύθυνση Ενημέρωσης-Υποστήριξης Δανειοληπτών αποτελούμενη από το Τμήμα Τηλεφωνικού Κέντρου και Πληροφοριακού Υλικού και το Τμήμα Παρακολούθησης Λειτουργίας Κ.Ε.Υ.Δ.
 - δ. Τμήμα Νομικής Υποστήριξης
 - ε. Τμήμα Παροχής Οικονομικών Συμβουλών
 - στ. Γραφείο Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων
 - ζ. Γραφείο Εσωτερικού Ελέγχου και Εσωτερικών Υποθέσεων
3. Περιφερειακές υπηρεσίες οι οποίες σε επίπεδο τμήματος ορίζονται τριάντα (30) Κέντρα Ενημέρωσης- Υποστήριξης Δανειοληπτών (Κ.Ε.Υ.Δ).

Η Διεύθυνση Ενημέρωσης-Υποστήριξης Δανειοληπτών, τα τμήματα Στρατηγικού Σχεδιασμού και Συντονισμού, Οργάνωσης, Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης, Νομικής Υποστήριξης και Παροχής Οικονομικών Συμβουλών και τα γραφεία Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων και Εσωτερικού Ελέγχου και Εσωτερικών Υποθέσεων είναι αυτοτελή και υπάγονται απευθείας στον Ειδικό Τομεακό Γραμματέα Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους.

Το γραφείο του Ειδικού Γραμματέα επικουρεί το Γραμματέα στην άσκηση των καθηκόντων του, έχει την επιμέλεια της αλληλογραφίας του και την τήρηση των σχετικών αρχείων και στοιχείων και οργανώνει την επικοινωνία του με τις υπηρεσίες και τους πολίτες.

Οι αρμοδιότητες του Τμήματος Στρατηγικού Σχεδιασμού και Συντονισμού καθορίζονται ως εξής:

α. Η συγκέντρωση και επεξεργασία όλων των διαθέσιμων πληροφοριών και κάθε πρόσφορου στοιχείου, που αφορούν σε θέματα πρόληψης και καταπολέμησης της υπερχρέωσης.

β. Η δημιουργία βάσης στατιστικών δεδομένων και πληροφοριών, η οποία αξιοποιείται για το σχεδιασμό της εθνικής στρατηγικής για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους.

γ. Η διεξαγωγή μελετών και ερευνών για θέματα πρόληψης και καταπολέμησης της υπερχρέωσης.

δ. Η ανάπτυξη καινοτομικών εργαλείων ή υπηρεσιών για την πρόληψη ή την καταπολέμηση της υπερχρέωσης.

ε. Η προετοιμασία του επικαιροποιημένου κειμένου της Εθνικής Στρατηγικής για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους καθώς και των τριμηνιαίων αναφορών και της ετήσιας έκθεσης.

στ. Ο συντονισμός του έργου των κρατικών φορέων και υπηρεσιών για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους, συνδράμοντας στο διυπουργικό συντονισμό και την έγκαιρη υλοποίηση των δράσεων.

ζ. Η γραμματειακή υποστήριξη και τεχνική εξυπηρέτηση του ΚΥ.Σ.Δ.Ι.Χ και της Συντονιστικής Επιτροπής.

η. Η διοικητική υποστήριξη της προβλεπόμενης στην παράγραφο 1 του άρθρου 96 του Ν.4389/2016 (ΦΕΚ 94/τ.Α'/27.5.2016).

Το Τμήμα Οργάνωσης, Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης έχει ως αρμοδιότητες:

α. Την ανάπτυξη, διαχείριση, παρακολούθηση και τον συντονισμό των λειτουργιών της διοίκησης προσωπικού, της διοικητικής οργάνωσης και της υποστήριξης των υπηρεσιών της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους.

β. Την ανάπτυξη των διοικητικών δραστηριοτήτων των υπηρεσιών, τη θέσπιση διαδικασιών των υπηρεσιών και την αξιολόγηση της ποιότητας των παραγομένων διοικητικών αποτελεσμάτων.

γ. Το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση των διαύλων υπηρεσιακής επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των οργανικών μονάδων της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους και άλλων φορέων για την πλήρη και επαρκή υποστήριξη του διοικητικού τους έργου.

δ. Την προαγωγή της ορθολογικής ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και την αποτελεσματική και με διαφάνεια άσκηση των αρμοδιοτήτων της διοίκησης προσωπικού και της διοικητικής οργάνωσης.

ε. Την εφαρμογή της κειμένης νομοθεσίας που αφορά στην υπηρεσιακή κατάσταση και στις υπηρεσιακές μεταβολές του προσωπικού.

στ. Την καταγραφή των υπηρεσιακών αναγκών και την εφαρμογή της κειμένης νομοθεσίας που αφορά σε θέματα στελέχωσης.

ζ. Την τήρηση αρχείου, πρωτοκόλλου και τη διακίνηση της αλληλογραφίας.

η. Την αποτελεσματική και αξιόπιστη διοικητική υποστήριξη των οργανικών μονάδων.

θ. Την ανίχνευση των εκπαιδευτικών αναγκών του προσωπικού της Ε.Γ.Δ.Ι.Χ, σε συνεργασία με φορείς παροχής πιστοποιημένης επιμόρφωσης και τον σχεδιασμό και οργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης, γενικού ή ειδικού ενδιαφέροντος καθώς και επαγγελματικής εξειδίκευσης.

ι. Το διοικητικό συντονισμό των υπηρεσιών της Ε.Γ.Δ.Ι.Χ.

ια. Την παροχή εν γένει τεχνικής υποστήριξης.

ιβ. Την υλοποίηση, επίβλεψη και συντονισμό των διαδικασιών για τη στέγαση των υπηρεσιακών μονάδων, τη χωροταξική κατανομή του προσωπικού καθώς και τη συντήρηση, βελτίωση και φύλαξη των χώρων.

ιγ. Την αποτελεσματική και με διαφάνεια προμήθεια κάθε είδους υλικών και άυλων αγαθών με σύγχρονες διαδικασίες και με κριτήρια κόστους- οφέλους.

ιδ. Την ενιαία οικονομική διαχείριση και τον έλεγχο των οικονομικών υποθέσεων και λειτουργιών της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ευθύνης.

ιε. Την οικονομική παρακολούθηση των Κέντρων Ενημέρωσης-Υποστήριξης Δανειοληπτών (Κ.Ε.Υ.Δ) σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες της χρηστής οικονομικής διαχείρισης και ευθύνης.

ιστ. Τη μέριμνα για την απρόσκοπτη λειτουργία του συνόλου των υποδομών (εξοπλισμού, εξυπηρετητών, λειτουργικών συστημάτων, δικτύων και επικοινωνιών) και την υποστήριξη των χρηστών της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, εφαρμόζοντας τις βέλτιστες τεχνολογικές πρακτικές που θα συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών με ταυτόχρονη μείωση του λειτουργικού κόστους.

ιζ. Την εκπόνηση δράσεων για την τεχνολογική στρατηγική, τον έλεγχο ποιότητας, τη διερεύνηση αναγκών, το σχεδιασμό και τη διαχείριση έργων για θέματα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στους τομείς δράσης της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, με στόχο την παροχή ποιοτικών και ασφαλών ψηφιακών υπηρεσιών προς τον πολίτη και το κράτος.

Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Ενημέρωσης – Υποστήριξης Δανειοληπτών είναι οι ακόλουθες και κατανέμονται μεταξύ των δύο τμημάτων αυτής. Ειδικότερα το Τμήμα Τηλεφωνικού Κέντρου και Πληροφοριακού Υλικού έχει την ευθύνη της λειτουργίας τηλεφωνικού κέντρου (help desk) για την καθοδήγηση και ενημέρωση των δανειοληπτών και των εν γένει ενδιαφερομένων για τη λήψη δανείου, την εκπόνηση πληροφοριακού υλικού προκειμένου αυτό να αναρτηθεί στην προβλεπόμενη ιστοσελίδα του άρθρου 79 παρ.2 περ.ιε' του Ν.4389/2016, την εκπόνηση έντυπου πληροφοριακού υλικού, το οποίο θα παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στην ανωτέρω ιστοσελίδα και θα διανέμεται ιδίως μέσω των Κέντρων Ενημέρωσης-Υποστήριξης Δανειοληπτών και των

υποκαταστημάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων. Το Τμήμα Παρακολούθησης Λειτουργίας των Κ.Ε.Υ.Δ αναλαμβάνει τη διαχείριση και παρακολούθηση των υπό λειτουργία Κέντρων Ενημέρωσης- Υποστήριξης Δανειοληπτών, την ενημέρωση του Ειδικού Γραμματέα για προβλήματα που παρατηρούνται αναφορικά με την αποδοτική λειτουργία του Κ.Ε.Υ.Δ καθώς και την κατάρτιση προτάσεων προς τον Ειδικό Γραμματέα για την αποδοτικότερη λειτουργία των Κ.Ε.Υ.Δ ή για διερεύνηση των παρεχόμενων από αυτά υπηρεσιών.

Αρμοδιότητα του Τμήματος Νομικής Υποστήριξης είναι η παροχή συμβουλευτικής νομικής υποστήριξης στις υπόλοιπες μονάδες της Κεντρικής Υπηρεσίας καθώς και στα Κέντρα Ενημέρωσης-Υποστήριξης Δανειοληπτών. Αρμοδιότητα του Τμήματος Οικονομικής Υποστήριξης είναι η παροχή οικονομικών συμβουλών στις μονάδες Κεντρικής Υπηρεσίας και στα Κέντρα Ενημέρωσης - Υποστήριξης Δανειοληπτών.

Αρμοδιότητες του Γραφείου Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων είναι:

- α. Ο σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων για τη χρηματοοικονομική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών
- β. Η δημοσιοποίηση της δραστηριότητας της Ειδικής Γραμματείας Ιδιωτικού Χρέους, η προβολή του ρόλου της και η ενημέρωση του κοινού στους τομείς αρμοδιότητάς της, με την παραγωγή ειδήσεων και ενημερωτικού υλικού και τη διοχέτευσή τους στον κατάλληλο κατά περίπτωση αποδέκτη, με βάση την πληροφόρηση του Τμήματος από τις Υπηρεσίες ή και από συλλογή πρωτογενών στοιχείων.
- γ. Η επεξεργασία προγράμματος και πολιτικής επικοινωνίας της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους και η περιοδική αναφορά και ενημέρωση προόδου υλοποίησης του προγράμματος αυτού.
- δ. Η μέριμνα για τη λειτουργία ιστοσελίδας του άρθρου 79 παρ.2 περ.ιε' του Ν.4389/2016.
- ε. Η δημόσια προβολή των νέων πηγών πληροφόρησης.
- στ. Η διοργάνωση σεμιναρίων ενημέρωσης των οφειλετών για τις υποχρεώσεις, τις επιλογές και τα δικαιώματά τους.
- ζ. Ο σχεδιασμός δράσεων ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και επιμόρφωσης φυσικών και νομικών προσώπων.

η. Η επικοινωνιακή υποστήριξη της Ε.Γ.Δ.Ι.Χ, όταν ανακύπτουν ζητήματα επικοινωνιακού χαρακτήρα, η ενημέρωση των υπηρεσιών αυτής για τα δημοσιευόμενα σχόλια, προτάσεις, παράπονα και απόψεις σε θέματα αρμοδιότητάς της, η μέριμνα για την ανάλυση αυτών και για την απάντησή τους.

θ. Η συνοπτική, διαφανής, έγκαιρη και πλέον ενδεδειγμένη πληροφόρηση του Τύπου και των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας για θέματα αρμοδιότητας της Ε.Γ.Δ.Ι.Χ, συμπεριλαμβανομένης και της παραγωγής οπτικοακουστικού υλικού, ενημερωτικού και πληροφοριακού περιεχομένου σε θέματα αρμοδιότητάς της.

Το Γραφείο Εσωτερικού Ελέγχου αναλαμβάνει τη διενέργεια ελέγχων στις μονάδες, όπου υπάρχουν περιθώρια κινδύνου κατάχρησης της ορθής διαχείρισης και της αποτελεσματικής αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων ή παραβίασης των αρχών της χρηστής διοίκησης, τη διενέργεια ελέγχων για την τήρηση της ισχύουσας νομοθεσίας από τους υπαλλήλους της Ε.Γ.Δ.Ι.Χ, την εξέταση παραπόνων για τη συμπεριφορά των υπαλλήλων της Ε.Γ.Δ.Ι.Χ.

2.2.3 ΚΕΝΤΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ – ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΩΝ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

Επιχειρησιακός στόχος των Κ.Ε.Υ.Δ σύμφωνα με το άρθρο 93 του Ν.4389/2016 είναι η ενημέρωση και η υποστήριξη φυσικών και νομικών προσώπων (νοικοκυριών και μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων), με την παροχή οικονομικών και νομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών για ζητήματα σύναψης δανείων, διαχείρισης ενήμερων ή ληξιπρόθεσμων οφειλών έναντι πιστωτικών, χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και εταιριών του Ν.4354/2015 καθώς και εν γένει για θέματα χρηματοοικονομικής διαχείρισης.

Τα Γραφεία και τα Κέντρα Ενημέρωσης και Υποστήριξης Δανειοληπτών έχουν στόχο να ενημερώνουν σφαιρικά και αναλυτικά για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις πολιτών, επαγγελματιών και επιχειρήσεων που επιχειρούν να αντιμετωπίσουν την προφανή αδυναμία τους να εξυπηρετήσουν τα χρέη τους προς το Δημόσιο, τις Τράπεζες, τα Ασφαλιστικά Ταμεία και τους λοιπούς ιδιώτες.

Παρέχουν δε εξατομικευμένες συμβουλές, οδηγίες και ενεργή υποστήριξη για τις διαδικασίες και την ουσία όσων προβλέπονται στο πρόσφατα ανανεωμένο νομικό πλαίσιο, τη δυνατότητα εξωδικαστικού συμβιβασμού μέσω της αξιοποίησης ενώσεων καταναλωτών, διαμεσολαβητών, του Συνηγού του Καταναλωτή και των Επιτροπών Φιλικού Διακανονισμού, σχετικά με την προστασία της πρώτης κατοικίας και ειδικότερα για τη δυνατότητα προδικαστικού ή δικαστικού συμβιβασμού που περιλαμβάνει ο αναθεωρημένος Ν. Κατσέλη (Ν.Σταθάκη) για το σύνολο των χρεών των ευάλωτων -και μη- κοινωνικών ομάδων. Συνάμα καθοδηγούν και για την εξωδικαστική ρύθμιση οφειλών με τη συνδρομή αρμόδιων και επίσημων θεσμικών φορέων, κυρίως σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο του Εξωδικαστικού Μηχανισμού Ρύθμισης Οφειλών Επιχειρήσεων ή του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών καθώς και οποιουδήποτε άλλου συνδυασμού δυνατοτήτων ανάλογα με την εξατομικευμένη περίπτωση του κάθε ενδιαφερόμενου. Τα εν λόγω Κέντρα ενημερώνουν επίσης τους δανειολήπτες για τους πλειστηριασμούς αλλά και για την πώληση των δανείων σε ξένα funds.

Αρχικά λειτούργησαν τρία Γραφεία, στα Κεντρικά της Ειδικής Γραμματείας (Νίκαια), στο Κέντρο της Αθήνας και στον Πειραιά. Τελευταία τέθηκαν σε λειτουργία άλλες είκοσι (24) περιφερειακές υπηρεσίες μεταξύ άλλων στη Θεσσαλονίκη, στο Δήμο Παύλου Μελά, στην Κοζάνη, τη Λάρισα, τα Ιωάννινα, την Άρτα, την Καλαμάτα, την Πάτρα, την Κόρινθο, τη Χαλκίδα, το Βόλο, την Καρδίτσα, την Αλεξανδρούπολη και το Ηράκλειο.²⁰

²⁰ <http://www.keyd.gov.gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ

3.1 Ο ΝΟΜΟΣ 3869/2010 (ΚΑΤΣΕΛΗ) ΟΠΩΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟΥΣ Ν.4336/2015 ΚΑΙ Ν.4346/2015.

Στο παρόν κεφάλαιο θα ακολουθήσει μία περιεκτική αναφορά στα ουσιώδη σημεία των διατάξεων του Ν.3869/2010 (ΦΕΚ 130/ τ.Α΄/3-8-2010) όπως αυτός τροποποιήθηκε με το Ν.4336/2015 και το Ν.4366/2016. Το σκεπτικό της αιτιολογικής έκθεσης του Νόμου τόσο στο γενικό μέρος όσο και κατ' άρθρον καθοδηγεί, ερμηνεύει, αιτιολογεί τη σύνταξη και εισαγωγή του παρόντος Νόμου προς ψήφιση.

Στην αιτιολογική έκθεση του Ν.3869/2010 ρητά αναφέρεται ότι η εισοδηματική στενότητα, τα υψηλά επιτόκια στο χώρο ιδίως της καταναλωτικής πίστης, οι επιθετικές πρακτικές προώθησης των πιστώσεων, ατυχείς προγραμματισμοί, απρόβλεπτα γεγονότα στη ζωή των δανειοληπτών (απώλεια εργασίας κ.α.), αποτέλεσαν παράγοντες που, δρώντας υπό την απουσία θεσμών συμβουλευτικής υποστήριξης των καταναλωτών σε θέματα υπερχρέωσης, συνέβαλαν ανενόχλητα στην αυξανόμενη υπερχρέωση νοικοκυριών που, αδυνατώντας εν συνεχεία να αποπληρώσουν τα χρέη τους, υπέστησαν και υφίστανται, τις αλυσιδωτά επερχόμενες καταστροφικές συνέπειές της. Σημαντικό μέρος των πολιτών έχει οδηγηθεί σήμερα στη περιθωριοποίηση, καθώς, μη διαθέτοντας σοβαρή αγοραστική δύναμη και δυνατότητα απεγκλωβισμού από την υπερχρέωση, δεν είναι σε θέση να σχεδιάσει τη συμμετοχή του στην οικονομική και κοινωνική ζωή.

Η υπερχρέωση αναδεικνύεται πλέον ως ένα από τα μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα και στη χώρα μας και ως σύγχρονο κοινωνικό κράτος δικαίου έχουμε καθήκον να αντιμετωπίσουμε. Κανείς δεν μπορεί πια να αγνοεί την αδήριτη ανάγκη να δοθεί η πραγματική δυνατότητα στους υπερχρεωμένους καταναλωτές και επαγγελματίες να πραγματοποιήσουν πλέον ένα νέο οικονομικό ξεκίνημα στη ζωή τους. Με τις διαδικασίες και τους θεσμούς που εισάγει το σχέδιο νόμου οι υπερχρεωμένοι πολίτες που έχουν αποδεδειγμένη και μόνιμη αδυναμία να εξυπηρετήσουν τα χρέη τους μπορούν να ρυθμίσουν

την εξόφλησή τους με ευνοϊκότερους όρους αλλά και να απαλλαγούν από τα χρέη τους, εφόσον εξυπηρετήσουν για τρία έτη με βάση το εισόδημα από την εργασία τους ένα μέρος των χρεών που καθορίζεται από το δικαστήριο.

Με το σχέδιο νόμου καθιερώνεται ουσιαστικά και στη χώρα μας η δυνατότητα του φυσικού προσώπου να απαλλάσσεται από τα χρέη του (της πτώχευσης του ιδιώτη), όταν δεν υφίστανται περιουσιακά στοιχεία για την ικανοποίησή τους και δεν επαρκούν προς τούτο ούτε τα τρέχοντα και προσδοκώμενα εισοδήματά του. Σε αυτό το πλαίσιο η ρύθμιση των χρεών και η απαλλαγή από αυτά, εφόσον ο οφειλέτης εξαντλήσει για ορισμένο χρονικό διάστημα τις δυνατότητες εξυπηρέτησης των χρεών, προβάλλουν εκ των πραγμάτων ως ένα σημαντικό εργαλείο στην αντιμετώπιση του θεμελιώδους για την συνοχή της κοινωνίας μας αυτού προβλήματος. Άλλωστε, υπάρχουν πλείστα παραδείγματα άλλων χωρών, με αφετηρία αυτό των Ηνωμένων Πολιτειών (13ο κεφάλαιο της Bankruptcy Reform Act, 1978), που διαθέτουν ήδη από μακρού ρυθμίσεις για την απαλλαγή των υπερχρεωμένων ιδιωτών από τα χρέη τους, όταν αυτοί αδυνατούν να ανταποκριθούν σε αυτά, παρόμοιες με αυτές που θεσπίζονται με το παρόν σχέδιο νόμου (έτσι ενδεικτικά ο Καναδάς, η Ιαπωνία, η Μεγάλη Βρετανία, η Δανία από το 1982, η Ελβετία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Αυστρία από το 1994, η Ολλανδία από το 1998, η Γερμανία σε ισχύ από το 1999, το Βέλγιο από το 1999, η Γαλλία από το 2003, η Πορτογαλία από το 2004, η Τσεχία από το 2008). Η δυνατότητα της ρύθμισης, για το φυσικό πρόσωπο των χρεών του, με απαλλαγή από αυτά βρίσκει τη νομιμοποίησή της ευθέως στο ίδιο το κοινωνικό κράτος δικαίου που επιτάσσει να μην εγκαταλειφθεί ο πολίτης σε μία χωρίς διέξοδο και προοπτική κατάσταση, από την οποία, άλλωστε, και οι πιστωτές δεν μπορούν να αντλήσουν κανένα κέρδος. Μία τέτοια απαλλαγή χρεών δεν παύει όμως να εξυπηρετεί και ευρύτερα το γενικό συμφέρον, καθώς οι πολίτες επανακτούν ουσιαστικά μέσω των εν λόγω διαδικασιών την αγοραστική τους δύναμη προάγοντας την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα.

Η εν λόγω διαδικασία διαφέρει από την πτώχευση των εμπόρων όσον αφορά τον επιδιωκόμενο σκοπό. Ενώ στην τελευταία προτάσσεται κατά βάση η ικανοποίηση των πιστωτών, με μοιραίες συχνά συνέπειες για την επιχείρηση, στόχος των εν λόγω διατάξεων είναι η επανένταξη του υπερχρεωμένου πολίτη στην οικονομική και κοινωνική ζωή με την επανάκτηση της οικονομικής ελευθερίας που συνεπάγεται η εξάλειψη των χρεών που αδυνατεί να αποπληρώσει. Η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών αποβλέπει εν προκειμένω στη δυνατότητα μίας δεύτερης ευκαιρίας στο υπερχρεωμένο φυσικό πρόσωπο για ένα νέο οικονομικό ξεκίνημα, χωρίς τα ανυπέρβλητα βάρη του παρελθόντος, με τη

δυνατότητα απαλλαγής από υποχρεώσεις που έχει αναλάβει, εφόσον για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα εξαντλήσει τις δυνατότητες ικανοποίησης των πιστωτών του.

Η μερική έστω ικανοποίηση των πιστωτών από το εισόδημα του οφειλέτη για μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο προβάλλει ως δοκιμασία και επίδοση του οφειλέτη προκειμένου να επιτύχει με το πέρας αυτής το ευεργετικό αποτέλεσμα της απαλλαγής των χρεών. Το νομοσχέδιο δίνει μία ρεαλιστική προοπτική απεγκλωβισμού από τα χρέη σε όλους τους υπερχρεωμένους πολίτες. Διασφαλίζει στα υπερχρεωμένα νοικοκυριά που θα θελήσουν να αξιοποιήσουν τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου ένα ελάχιστο επίπεδο οικονομικής διαβίωσης. Λαμβάνει ιδιαίτερη μέριμνα για τη διατήρηση και προστασία της κύριας κατοικίας των οφειλετών, αφού επιτρέπει σε αυτούς να την εξαιρέσουν από την ρευστοποίηση της περιουσίας τους. Τούτο δε υπό όρους και διαδικασίες που δεν θίγουν τα συμφέροντα των πιστωτών.

Με το πρώτο άρθρο καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νόμου. Σε ρύθμιση και απαλλαγή υπάγονται χρηματικές οφειλές των μη εχόντων πτωχευτική ικανότητα φυσικών προσώπων. Εξαιρούνται οφειλές από αδικοπραξία που διαπράχθηκε με δόλο, διοικητικά πρόστιμα, χρηματικές ποινές, οφειλές από φόρους και τέλη προς το Δημόσιο και τους Ο.Τ.Α., τέλη προς Ν.Π.Δ.Δ. και εισφορές προς τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, όπως έχουν διαμορφωθεί με βάση τις προσαυξήσεις και τους τόκους εκπρόθεσμης καταβολής. Προϋπόθεση υπαγωγής είναι, κατά τα ισχύοντα και στο πτωχευτικό δίκαιο, η επελθούσα – μη δόλια – μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρεών. Κάθε οφειλέτης μπορεί να αξιοποιήσει μόνο μία φορά τις ρυθμίσεις για την απαλλαγή χρεών, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου. Σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου, η εν λόγω ρύθμιση χρεών με απαλλαγή του υπερχρεωμένου φυσικού προσώπου από μέρος αυτών επιδιώκεται σε τρία στάδια. Στα δύο πρώτα (άρθρα 2 και 4) επιδιώκεται ουσιαστικά η ρύθμιση των χρεών και η απαλλαγή του από το υπόλοιπο αυτών με τη σύμφωνη γνώμη των πιστωτών και των πιστωτικών ιδρυμάτων. Τούτο καταρχήν στο πλαίσιο ενός εξωδικαστικού συμβιβασμού (άρθρο 2), και εν συνεχεία με την επιδίωξη ενός συμβιβασμού ενώπιον του δικαστηρίου (άρθρο 7). Το πρώτο στάδιο (άρθρο 2) εκτυλίσσεται πριν ακόμη την υποβολή της αίτησης και περιλαμβάνει την επιδίωξη εξωδικαστικής επίλυσης στη βάση ενός πλάνου εξυγίανσης των χρεών. Δεν ισχύουν εκ του νόμου προδιαγραφές για την έναρξη της διαδικασίας αυτής. Στο στάδιο αυτό τα μέρη είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν ό,τι πράγματι κρίνουν προς το συμφέρον τους, ακόμη και σε ένα μηδενικό πλάνο, δηλαδή και την απελευθέρωση του οφειλέτη από το χρέος με την καταβολή ενός ποσού χωρίς περαιτέρω περίοδο εξόφλησης

επιπρόσθετου μέρους του χρέους. Άλλωστε, οι νέοι θεσμοί δημιουργούν και ισχυρά κίνητρα στα δύο μέρη να έρθουν σε μία μεταξύ τους συμφωνία. Οι οφειλέτες, γιατί αντιλαμβάνονται ότι η απαλλαγή τους προϋποθέτει μία μακρόχρονη δοκιμασία που συνεπάγεται σημαντικούς περιορισμούς για τους ίδιους, ενδεχομένως και μετά την περάτωσή της. Οι πιστωτές και τα πιστωτικά ιδρύματα, γιατί γνωρίζουν ότι με την υποβολή της αίτησης και την προώθηση της διαδικασίας για τη ρύθμιση με απαλλαγή από τα χρέη το ύψος των καταβολών και η απαλλαγή από τα χρέη θα επέλθουν χωρίς τη σύμφωνη πλέον γνώμη τους. Έχουν, λοιπόν, συμφέρον, αν ο οφειλέτης υπόσχεται με ρεαλιστικούς, με βάση το εισόδημά του όρους, ή με ασφάλειες τρίτων την εξυπηρέτηση ενός μέρους του χρέους, που πιθανολογείται ότι θα μπορούσε να είναι υψηλότερο από αυτό που θα εισέπρατταν στη διάρκεια της διαδικασίας ρύθμισης με απαλλαγή να έρθουν σε συμφωνία μαζί του.

Ένα σημαντικό στοιχείο από την εισαγωγή της διαδικασίας ρύθμισης με απαλλαγή από οφειλές είναι ότι συνεισφέρει στην ανάπτυξη μιας κουλτούρας συζήτησης, διαπραγμάτευσης και ρύθμισης των χρεών, που στη σημερινή πρακτική είναι σχεδόν ανύπαρκτη, καθώς μάλιστα δίνει τη δυνατότητα στους πιστωτές να πληροφορούνται την συνολική οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, τους κινδύνους και αδυναμίες εξυπηρέτησης των χρεών και να υιοθετούν ενόψει της πιθανής υπαγωγής του οφειλέτη στις ρυθμίσεις του παρόντος σχεδίου νόμου ηπιότερες και ρεαλιστικότερες προσδοκίες. Σε περίπτωση που δεν οδηγήσει σε κάποιο αποτέλεσμα η εν λόγω φάση, ο οφειλέτης δικαιούται να υποβάλει αίτηση για έναρξη της διαδικασίας απαλλαγής από τα χρέη.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης είναι το Ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του, άλλως τη διαμονή του, το οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Η τελευταία επιτρέπει στο δικαστήριο την αυτεπάγγελτη έρευνα των γεγονότων, καθώς αυτό μπορεί να διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο και αποδείξεις, ώστε να σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση ως προς τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής του νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 η αίτηση πρέπει να περιέχει α) κατάσταση της περιουσίας του οφειλέτη και των πάσης φύσεως εισοδημάτων του ιδίου και του συζύγου του, β) κατάσταση των πιστωτών του και των απαιτήσεών τους, κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα και γ) σχέδιο διευθέτησης οφειλών, που να λαμβάνει υπόψη με εύλογο τρόπο και συσχέτιση τόσο τα συμφέροντα των πιστωτών, όσο και την περιουσία, τα εισοδήματα και την οικογενειακή κατάσταση του οφειλέτη. Ο οφειλέτης υποχρεούται περαιτέρω να προσκομίσει

βεβαίωση για τον εξωδικαστικό συμβιβασμό και υπεύθυνη δήλωσή του για την ορθότητα και πληρότητά τους και για τις μεταβιβάσεις ακινήτων που προέβη την τελευταία τριετία.

Στο άρθρο 5 παρ. 2 αναφέρεται ότι με τη ρητή επιφύλαξη του άρθρου 5^α του παρόντος νόμου αν δεν επέλθει συμβιβασμός και επικύρωση ο ειρηνοδίκης αποφασίζει κατά την ημέρα επικύρωσης κατόπιν αιτήματος του οφειλέτη ή ενός εκ των πιστωτών που αναφέρονται στην αίτηση ή και αυτεπαγγέλτως για κάθε ζήτημα που χρήζει προσωρινής ρυθμίσεως και ιδίως για την αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων του οφειλέτη, τη διατήρηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του και το ύψος των μηνιαίων δόσεων που ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλλει προς τους πιστωτές που έχουν συμπεριληφθεί στην αίτηση. Η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου αναφέρει ότι το ποσό των μηνιαίων δόσεων που διατάσσονται με την προσωρινή διαταγή καταβάλλεται συμμετρως προς τους πιστωτές. Ο καθορισμός του ποσού των τελευταίων ενήμερων καταβολών πρέπει να εξασφαλίζει τη δυνατότητα κάλυψης ευλόγων δαπανών διαβίωσης του ιδίου των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, όπως αυτές εκάστοτε προσδιορίζονται με απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους δυνάμει του Ν.4224/2013 και στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης, που βαρύνουν τον οφειλέτη, ωστόσο το ανωτέρω ποσό δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 10% των μηνιαίων δόσεων που ο αιτών όφειλε να καταβάλλει σε όλους τους δανειστές μέχρι την κατάθεση της αίτησης. Κάθε ποσό που υπολείπεται μετά την αφαίρεση του ποσού που καλύπτει τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης του αιτούντος και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του διανέμεται συμμετρως στους δαπάνες. Σε κάθε περίπτωση το ελάχιστο ποσό καταβολής στους δανειστές δεν μπορεί να υπολείπεται των σαράντα (40) ευρώ μηνιαίως.

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 6 η υποβολή της αίτησης ρύθμισης δεν επιφέρει αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη. Ωστόσο, ο οφειλέτης ή κάθε άλλος που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το αρμόδιο δικαστήριο που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων την αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας κατά του οφειλέτη. Η αναστολή χορηγείται έως την έκδοση της οριστικής απόφασης εάν πιθανολογείται ότι από την εκτέλεση θα προκληθεί ουσιώδης βλάβη στα συμφέροντα του αιτούντος και ότι θα ευδοκιμήσει η αίτηση. Επιδεικνύεται ιδιαίτερη μέριμνα για τη διαφύλαξη των συμφερόντων των καταναλωτών. Έτσι, η χορήγηση της αναστολής επάγεται αυτοδικαίως την απαγόρευση διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη. Εξάλλου, το δικαστήριο μπορεί, σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο, με αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον να διατάξει όποιο μέτρο κρίνει αναγκαίο για να

αποτραπεί κάθε επιζήμια για τους πιστωτές μεταβολή της περιουσίας του οφειλέτη ή μείωση της αξίας της μέχρι να δημοσιευθεί απόφαση επί της αίτησης ρύθμισης των οφειλών. Σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο του άρθρου 6 οι απαιτήσεις των πιστωτών που δεν είναι εξασφαλισμένες με ειδικό προνόμιο ή εμπράγματο δικαίωμα παύουν να παράγουν νόμιμους ή συμβατικούς τόκους και υπολογίζονται με την αξία τους κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης.

Το άρθρο 7 ρυθμίζει περαιτέρω τη διαδικασία δικαστικού συμβιβασμού. Οι οφειλέτες και οι πιστωτές δύνανται να συμβιβάζονται και μετά την ημέρα της επικύρωσης έως την ημερομηνία συζήτησης της αίτησης σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, οπότε εμφανίζονται ενώπιον του Ειρηνοδίκη, υποβάλλουν το σχέδιο και ζητούν την επικύρωσή του. Το σχέδιο ρυθμίζεται από τον Ειρηνοδίκη και αποκτά πλέον ισχύ δικαστικού συμβιβασμού.

Το άρθρο 8 αναφέρεται στη δικαστική ρύθμιση οφειλών και απαλλαγή. Σε περίπτωση, λοιπόν, που δεν γίνει αποδεκτό σχέδιο εκκαθάρισης των οφειλών από τους πιστωτές, το δικαστήριο ελέγχει πλέον την ύπαρξη τυχόν αμφισβητούμενων απαιτήσεων καθώς και αν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις για τη ρύθμιση των οφειλών. Εφόσον πράγματι δεν επαρκούν τα περιουσιακά στοιχεία και τα πάσης φύσεως εισοδήματα του οφειλέτη για την αποπληρωμή των χρεών, το δικαστήριο προχωρά στη ρύθμιση του μέρους των οφειλών που μπορεί να εξυπηρετηθεί και στην απαλλαγή των υπολοίπων υπό τον όρο τήρησης της ρύθμισης. Η ικανοποίηση των πιστωτών γίνεται τόσο από τα εισοδήματα του οφειλέτη όσο και από την εκποίηση της περιουσίας του. Το δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τα πάσης φύσεως εισοδήματα του οφειλέτη, ιδίως εκείνα από την προσωπική του εργασία, τη δυνατότητα συνεισφοράς του συζύγου, και σταθμίζοντας αυτά με τις βιοτικές ανάγκες του ιδίου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, τον υποχρεώνει να καταβάλλει μηνιαίως και για χρονικό διάστημα τριών ετών ορισμένο ποσό για ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών του συμμετρως διανεμόμενο. Το ποσό αυτό μπορεί σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου να αναπροσαρμόζεται σε διαστήματα που αυτό ορίζει με βάση έναν αντικειμενικό δείκτη αναφοράς, λ.χ. τον δείκτη τιμών καταναλωτή.

Στο άρθρο 9 ορίζεται η διαδικασία ρευστοποίησης της περιουσίας και η προστασία της πρώτης κατοικίας. Ειδικότερα ορίζεται ότι εφόσον υπάρχει ρευστοποιήσιμη περιουσία, η εκποίηση της οποίας κρίνεται απαραίτητη για την ικανοποίηση των πιστωτών ή όταν το δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να παρακολουθήσει και να υποβοηθήσει την εκτέλεση των όρων ρύθμισης των οφειλών για την απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη ή την εξασφάλιση των

συμφερόντων των πιστωτών ορίζεται εκκαθαριστής. Έργο του εκκαθαριστή είναι η διαχείριση της περιουσίας του οφειλέτη, η διασφάλισή της σε όλο το νόμιμο ύψος της χάριν των πιστωτών, η πρόσφορη εκποίησης της και η διανομή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές. Από τη ρευστοποιήσιμη περιουσία του οφειλέτη, εξαιρούνται τα πράγματα που ορίζονται ως ακατάσχετα, σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 953 ΚΠολΔ. Όλη η περιουσία του οφειλέτη που δεν εξαιρείται από την κατάσχεση θα κατάσχετα και θα εκποιείται με σκοπό την ικανοποίηση των δανειστών. Οι απαιτήσεις των πιστωτών ικανοποιούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ΚΠολΔ.

Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2018 ο οφειλέτης μπορεί να υποβάλει στο δικαστήριο πρόταση εκκαθάρισης και σχέδιο διευθέτησης οφειλών ζητώντας να εξαιρεθεί από την εκποίηση βεβαρημένο ή μη με εμπράγματα ασφάλεια ακίνητο, εφόσον στο πρόσωπο του οφειλέτη πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. Το συγκεκριμένο ακίνητο χρησιμεύει ως κύρια κατοικία του,

β. Το μηνιαίο διαθέσιμο οικογενειακό του εισόδημα δεν υπερβαίνει τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης, όπως αυτές προσδιορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, προσαυξημένες κατά εβδομήντα τοις εκατό (70%),

γ. Η αντικειμενική αξία της κύριας κατοικίας κατά το χρόνο συζήτησης της αίτησης δεν υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα χιλιάδες (180.000) ευρώ για τον άγαμο οφειλέτη, προσαυξημένη κατά σαράντα χιλιάδες ευρώ (40.000) για τον έγγαμο οφειλέτη και κατά είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ανά τέκνο και μέχρι τρία (3) τέκνα και

δ. ο οφειλέτης είναι συνεργάσιμος δανειολήπτης, βάσει του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών, όπου αυτός εφαρμόζεται. Το σχέδιο διευθέτησης οφειλών θα προβλέπει ότι ο οφειλέτης θα καταβάλλει το μέγιστο της δυνατότητας αποπληρωμής του και ότι καταβάλλει ποσό τέτοιο ώστε οι πιστωτές του δε θα βρεθούν, χωρίς τη συναίνεσή τους, σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτήν στην οποία θα βρίσκονταν σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης.

Καταγγελία της ρύθμισης επιτρέπεται εφόσον ο οφειλέτης καθυστερεί υπαιτίως την καταβολή τεσσάρων διαδοχικών μηνιαίων δόσεων ετησίως ή καθυστερεί την καταβολή δόσεων της ρύθμισης, έτσι ώστε το συνολικό ύψος του ποσού σε καθυστέρηση να υπερβαίνει αθροιστικώς την αξία τεσσάρων (4) μηνιαίων δόσεων ετησίως.

3.2 Ν.4224/2013 (ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ)

Με τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών θεσπίζονται οι γενικές αρχές συμπεριφοράς και υιοθετούνται οι βέλτιστες πρακτικές, που έχουν ως στόχο την ενίσχυση του κλίματος εμπιστοσύνης, την αμοιβαία δέσμευση και την ανταλλαγή της αναγκαίας πληροφόρησης μεταξύ Δανειολήπτη και Τράπεζας. Τελικός σκοπός είναι και οι δύο συμβαλλόμενοι να είναι σε θέση να σταθμίζουν τα οφέλη ή τις συνέπειες εναλλακτικών λύσεων ρύθμισης ή οριστικού διακανονισμού των δανείων σε καθυστέρηση, ώστε να επιλέγεται η καταλληλότερη κατά περίπτωση λύση.

Για την εξεύρεση της καλύτερης δυνατής λύσης κάθε δανειολήπτης θα πρέπει να είναι συνεργάσιμος έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ο ορισμός του συνεργάσιμου δανειολήπτη επιτυγχάνεται και αποδίδεται:

- Όταν παρέχει πλήρη και επικαιροποιημένα στοιχεία επικοινωνίας στην Τράπεζα ή σε όποιον ενεργεί νομίμως για λογαριασμό της.
- Προβαίνει σε ορισμό συγγενικού ή φιλικού προσώπου ως αντικλήτου επικοινωνίας.
- Είναι διαθέσιμος σε επικοινωνία με την Τράπεζα ή με όποιον ενεργεί νομίμως για λογαριασμό αυτής και ανταποκρίνεται με ειλικρίνεια και σαφήνεια σε κλήσεις και επιστολές εντός 15 εργάσιμων ημερών.
- Προβαίνει αυτοπροσώπως είτε δια του αντικλήτου του σε πλήρη και ειλικρινή γνωστοποίηση προς την Τράπεζα ή σε όποιον ενεργεί νομίμως για λογαριασμό αυτής α. πληροφοριών αναφορικά με την τρέχουσα οικονομική του κατάσταση και β. πληροφοριών οι οποίες θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη μελλοντική οικονομική του κατάσταση εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την ημέρα που θα περιέλθουν σε γνώση του.
- Συναινεί σε διερεύνηση εναλλακτικής πρότασης αναδιάρθρωσης με την Τράπεζα ή όποιον ενεργεί νομίμως για λογαριασμό της, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κώδικα Δεοντολογίας του Ν.4224/2013 όπως ισχύει.

Εν συνεχεία τα πιστωτικά ιδρύματα προβαίνουν σε προτάσεις λύσεων ρύθμισης λαμβάνοντας υπόψη τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης όπως αυτές απορρέουν από τα στοιχεία της στατιστικής Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών που διενεργείται κάθε χρόνο από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία. Οι βασικές δαπάνες που περιλαμβάνονται ενδεικτικά στον υπολογισμό είναι οι δαπάνες διατροφής, ένδυσης, υπόδησης, όσες σχετίζονται με την κατοικία, τα έξοδα κίνησης, συντήρησης και επισκευής μεταφορικών μέσων. Κάθε νοικοκυριό αντιμετωπίζεται ως μια ξεχωριστή περίπτωση με διαφορετικές ανάγκες ανάλογα με τη σύνθεσή του.

Οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης δηλώνονται στο έντυπο της Τυποποιημένης Κατάστασης Οικονομικής Πληροφόρησης (Τ.Ο.Κ) και αξιοποιούνται σε συνδυασμό και με άλλα στοιχεία, όπως είναι η οικονομική κατάσταση, η τρέχουσα και η μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής, το ιστορικό της οικονομικής συμπεριφοράς του εκάστου δανειολήπτη. Ειδικότερα στην περίπτωση των επιχειρήσεων θα αξιολογείται κατά το δυνατόν η βιωσιμότητα της επιχείρησης, οι προοπτικές ανάπτυξης του κλάδου, οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές.

Οι οφειλές από τραπεζικά προϊόντα που ρυθμίζονται με τη διαδικασία που προβλέπεται από τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών είναι τα στεγαστικά δάνεια, τα καταναλωτικά, οι πιστωτικές κάρτες, τα επιχειρηματικά, τα δάνεια ατομικών επιχειρήσεων, τα δάνεια ελεύθερων επαγγελματιών, τα leasing και τα factoring.

Σύμφωνα λοιπόν με τις αρχές του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών και προκειμένου να συνεχίσει ο δανειολήπτης να θεωρείται συνεργάσιμος θα πρέπει να είναι διαθέσιμος σε επικοινωνία με την Τράπεζα, να ανταποκρίνεται εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος στα αιτήματα της Τράπεζας αναφορικά με τη συμπλήρωση των απαραίτητων εγγράφων αλλά και την κατάθεση των αντίστοιχων δικαιολογητικών. Σε περίπτωση χαρακτηρισμού ενός δανειολήπτη ως «μη συνεργάσιμου» και κατόπιν εξέτασης και απόρριψης των τυχόν ενστάσεων επ' αυτού ενδέχεται να επέλθουν νομικές και οικονομικές επιπτώσεις. Ειδικότερα η έναρξη νομικών και δικαστικών ενεργειών για την είσπραξη της οφειλής, η ρευστοποίηση τυχόν εξασφαλίσεων που έχουν παρασχεθεί από το δανειολήπτη ή τους λοιπούς ενεχομένους στη σύμβαση οι οποίοι θα εξακολουθούν να είναι υπόχρεοι για τυχόν εναπομείναν υπόλοιπο, ενδεχόμενος αποκλεισμός από ειδικές ευεργετικές διατάξεις της νομοθεσίας.

Κατά τη διαδικασία διερεύνησης, επίλυσης και ρύθμισης των οφειλών προσδιορίζονται τα κάτωθι στάδια:

1. Έγγραφο ή και τηλεφωνική επικοινωνία μέσα στις εξήντα (60) πρώτες ημερολογιακές ημέρες καθυστέρησης της οφειλής με σκοπό την τακτοποίηση αυτής ή και την ενημέρωση του δανειολήπτη για τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την εξέταση του αιτήματος διευθέτησης της οφειλής. Μετά την παρέλευση των εξήντα (60) ημερολογιακών ημερών καθυστέρησης και εντός των επόμενων τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών ακολουθεί έγγραφη ειδοποίηση για τη δυνατότητα και τον τρόπο υπαγωγής του δανειολήπτη στη Διαδικασία Επίλυσης Καθυστερήσεων του Κώδικα Δεοντολογίας.
2. Στο δεύτερο στάδιο ακολουθεί η κατάθεση των απαιτούμενων δικαιολογητικών, ενδεικτικά αναφέρονται η Τυποποιημένη Κατάσταση Οικονομικής Πληροφόρησης (Τ.Ο.Κ), το Ε1, Ε9, οι Οικονομικές Καταστάσεις Επιχειρήσεων. Επισημαίνεται ότι για την ορθή αξιολόγηση του αιτήματος και την πρόταση κατάλληλης λύσης, το πιστωτικό ίδρυμα δύναται να ζητά από το δανειολήπτη την προσκόμιση περαιτέρω στοιχείων και δικαιολογητικών όταν αυτά κρίνονται αναγκαία για την επιβεβαίωση των πληροφοριών που ήδη υποβλήθηκαν.
3. Η διαδικασία αξιολόγησης λαμβάνει χώρα δυνάμει των υποβληθέντων στοιχείων και των στοιχείων που ενδεχομένως θα υποβληθούν σε μελλοντικό χρόνο, συνεκτιμώντας δεδομένα από άλλες πηγές όπως οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης και οι Οικονομικές Καταστάσεις των Επιχειρήσεων.
4. Στο συγκεκριμένο στάδιο η Τράπεζα προβαίνει στον προσδιορισμό και αποστολή των κατάλληλων λύσεων σε κάθε δανειολήπτη με το Τυποποιημένο Έγγραφο Πρότασης Λύσεων Ρύθμισης ή Οριστικής Διευθέτησης και αναμονή έγγραφης απάντησης ή αντιπρότασης εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη λήψη της αρχικής πρότασης ή την έγγραφη απόρριψη αυτής. Σε περίπτωση απόρριψης εκ μέρους του δανειολήπτη δίνεται η δυνατότητα προσφυγής του στο Συνήγορο του Καταναλωτή ή σε Τραπεζικό Διαμεσολαβητή για την εξεύρεση συμφέρουσας λύσης.
5. Κατά το πέμπτο στάδιο προβλέπεται η διαδικασία υποβολής ενστάσεων εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών (15) εκ μέρους του δανειολήπτη προς την Τράπεζα κυρίως για το χαρακτηρισμό του ως «μη συνεργάσιμου» αλλά και για οποιοδήποτε άλλο λόγο κρίνει ο ίδιος ότι δεν ακολουθήθηκε ορθά η διαδικασία. Η Επιτροπή Ενστάσεων στην οποία προωθείται διατηρεί το δικαίωμα απόφασης εντός τριών μηνών κατ' ανώτατο όριο από την υποβολή του αιτήματος, η οποία του κοινοποιείται με συστημένη επιστολή.

Η αξιολόγηση των οικονομικών και άλλων πληροφοριών ακολουθείται από τον καθορισμό λύσεων ρύθμισης των οφειλών ή λύσεων οριστικής διευθέτησης αυτών ή ένα συνδυασμό λύσεων ρύθμισης και οριστικής διευθέτησης. Κατά τα ανωτέρω προκύπτουν οι βραχυπρόθεσμες λύσεις οι οποίες επιλέγονται σε περιπτώσεις που οι δυσκολίες αποπληρωμής κρίνονται βάσιμα προσωρινές, οι μακροπρόθεσμες λύσεις οι οποίες επιλέγονται με στόχο τη μείωση του ποσού της τοκοχρεωλυτικής δόσης, σε συνδυασμό ενδεχομένως με την αύξηση του αριθμού δόσεων και παράταση του χρόνου αποπληρωμής, λαμβάνοντας υπόψη και την εκτιμώμενη μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής του δανειολήπτη μέχρι τη λήξη του προγράμματος αποπληρωμής. Τέλος ακολουθούνται και οι λύσεις οριστικής διευθέτησης οι οποίες αποτελούν την οποιαδήποτε μεταβολή του είδους της συμβατικής σχέσης μεταξύ Τράπεζας και δανειολήπτη ή τον τερματισμό αυτής με στόχο την οριστική τακτοποίηση της απαίτησης της Τράπεζας έναντι του δανειολήπτη και μπορεί να συνδυάζεται με εθελοντική ή υποχρεωτική παράδοση της εμπράγματης εξασφάλισης προς το πιστωτικό ίδρυμα προς μείωση του συνόλου της απαίτησης ή ακόμα και με ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων προς τακτοποίηση της απαίτησης. Στην περίπτωση αυτή τυχόν ανεξόφλητο υπόλοιπο εξακολουθεί να βαραίνει το δανειολήπτη και να εκτοκίζεται με σύμφωνα τα προβλεπόμενα στα συμβατικά έγγραφα.

Από την εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών εξαιρούνται οι απαιτήσεις από συμβάσεις που έχουν ήδη καταγγελθεί πριν την 1.1.2015, οι απαιτήσεις έναντι δανειολήπτη που έχει υποβάλει αίτηση υπαγωγής στο Νόμο Κατσέλη για την οποία έχει ορισθεί δικάσιμος, οι απαιτήσεις έναντι δανειολήπτη κατά του οποίου πιστωτές έχουν κινήσει δικαστικές ενέργειες για την εξασφάλιση χρεών ή έχει ήδη τεθεί σε καθεστώς εκκαθάρισης σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Θα πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι αν κάποιος δανειολήπτης εμπίπτει στις ανωτέρω εξαιρέσεις αυτό δεν εμποδίζει την Τράπεζα να εφαρμόσει τη διαδικασία του Κώδικα Δεοντολογίας με πρωτοβουλία δική της. Επίσης εάν ο δανειολήπτης, ο οποίος εμπίπτει σε μία από τις ανωτέρω δύο πρώτες εξαιρέσεις προσέλθει στην Τράπεζα με δική του πρωτοβουλία και καταθέσει το έντυπο της Τυποποιημένης Κατάστασης Οικονομικής Πληροφόρησης (Τ.Ο.Κ) δεόντως συμπληρωμένο, παράσχει δηλαδή επαρκή πληροφόρηση για την οικονομική του κατάσταση, η Τράπεζα υποχρεούται να προβεί σε αξιολόγηση αυτής και πρόταση κατάλληλης λύσης.

3.3 ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΟΦΕΙΛΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - Ν.4469/17 (ΦΕΚ 62/τ. Α/ 3-5-2017)

Ο Εξωδικαστικός Μηχανισμός είναι μία διαδικασία δομημένης εξωδικαστικής διαπραγμάτευσης της επιχείρησης που επαπειλείται με αδυναμία πληρωμών ή που ήδη αδυνατεί να αποπληρώνει τις υποχρεώσεις της με το σύνολο των πιστωτών της, η οποία διεξάγεται εντός ρητών προθεσμιών για την τήρηση των οποίων συνδράμουν ηλεκτρονική πλατφόρμα και επαγγελματίας συντονιστής. Πρόκειται για ένα νέο θεσμό, ο οποίος έχει ως βασική επιδίωξη να ανακουφιστούν οι βιώσιμες επιχειρήσεις της χώρας που λόγω της παρούσας οικονομικής συγκυρίας βρίσκονται σε αδυναμία πληρωμών. Ο μηχανισμός περιλαμβάνει κατάλληλες δικλείδες ασφαλείας προκειμένου να μη διασωθούν μέσω αυτού, οι ονομαζόμενοι «στρατηγικοί κακοπληρωτές», οι οποίοι για ίδιον όφελος κατευθύνουν τις επιχειρήσεις τους, τους εργαζομένους αλλά και τους πιστωτές τους σε οικονομικά αδιέξοδα.

Στον εξωδικαστικό μηχανισμό μπορούν να ενταχθούν όλες οι υπερχρεωμένες κατά τη δημοσίευση του νόμου επιχειρήσεις, χωρίς να αποκλείονται επί της αρχής οι ατομικές. Κάθε φυσικό πρόσωπο με πτωχευτική ικανότητα και κάθε νομικό πρόσωπο το οποίο αποκτά εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα σύμφωνα με τα άρθρα 21 και 47 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Ν.4172/2013, Α'167) και έχει φορολογική κατοικία στην Ελλάδα μπορεί να υποβάλει αίτηση για υπαγωγή στη διαδικασία εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών. Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος, το Υπουργείο Οικονομικών και το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης προκύπτει ότι οι δυνητικά επιλέξιμες επιχειρήσεις προς ένταξη στις ρυθμίσεις του νέου νόμου ανέρχονται περίπου σε 403.000 εκ των οποίων οι 3.000 πρόκειται για μεγάλες επιχειρήσεις, οι 100.000 για μεσαίες και οι 300.000 για μικρές επιχειρήσεις.

Έχει προβλεφθεί ένα ευρύ πεδίο εφαρμογής του νόμου προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος αποτυχίας του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης των οφειλών και πτώχευσης της επιχείρησης. Για το λόγο αυτό αίτηση υπαγωγής στο μηχανισμό μπορούν να υποβάλλουν όλες οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους, εταιρικού τύπου ή ύψους κύκλου εργασιών. Επιπρόσθετα, βάσει της αρχής της ελευθερίας των συμβάσεων οι λύσεις ρύθμισης που μπορούν να συμφωνηθούν μεταξύ της επιχείρησης και των πιστωτών που εκπροσωπούν την πλειοψηφία επί του συνολικού της χρέους δεν υπόκεινται σε κανένα περιορισμό, πέραν των ειδικών κανόνων που θεσπίζονται για τις οφειλές προς το Δημόσιο και τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης.

Στη διαδικασία του εξωδικαστικού μηχανισμού εντάσσονται οι συνολικές χρηματικές οφειλές (ληξιπρόθεσμες και μη) τόσο της εταιρίας όσο και του επιχειρηματία με πτωχευτική ικανότητα, στο βαθμό που κριθεί απαραίτητο για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης από την πλειοψηφία των συμμετεχόντων πιστωτών. Ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ.1 του Ν.4469/2017 (ΦΕΚ Α'62) όπως τροποποιήθηκε με το Ν.4472/17 (ΦΕΚ Α'74), στην εν λόγω διαδικασία εντάσσονται οι χρηματικές οφειλές προς οποιονδήποτε πιστωτή, οι οποίες είτε προέρχονται από επιχειρηματική δραστηριότητα του οφειλέτη, είτε αποτελούν οφειλές από άλλη αιτία, εφόσον η ρύθμιση των εν λόγω οφειλών κρίνεται από τους συμμετέχοντες στη διαδικασία απαραίτητη προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του οφειλέτη.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι οφειλές να υφίστανται κατά την 31η Δεκεμβρίου 2017. Απαιτείται επίσης ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο να μην έχει διακόψει την επιχειρηματική του δραστηριότητα, εκτός αν έχει υποβληθεί δήλωση έναρξης εργασιών φυσικού προσώπου, πριν από την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή στη διαδικασία εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών. Αξιοσημείωτο είναι ότι αν η επιχείρηση τηρεί απλογραφικό λογιστικό σύστημα αρκεί να έχει θετικό καθαρό αποτέλεσμα προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων σε μία τουλάχιστον από τις τελευταίες τρεις χρήσεις πριν από την υποβολή της αίτησης. Αν η επιχείρηση τηρεί διπλογραφικό λογιστικό σύστημα αρκεί σε μία τουλάχιστον από τις τελευταίες τρεις χρήσεις πριν από την υποβολή της αίτησης α. να έχει θετικά αποτελέσματα προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων ή β. να έχει θετική καθαρή θέση (equity). Η διαπίστωση θετικού καθαρού αποτελέσματος προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων σε μία (1) τουλάχιστον από τις τελευταίες τρεις (3) χρήσεις πριν από την υποβολή της αίτησης αποτελεί μία πρώτη ένδειξη της λειτουργικής βιωσιμότητας της επιχείρησης χωρίς βέβαια να αποκλείονται και περιπτώσεις που χρήζουν εκτενέστερης ανάλυσης.

Περαιτέρω προς ρύθμιση κατά το άρθρο 2παρ.1 περ. α μπορούν να υπαχθούν οι οφειλές προς χρηματοδοτικό φορέα από δάνειο σε καθυστέρηση τουλάχιστον ενενήντα (90) ημερών, οι οφειλές που ρυθμίστηκαν μετά την 1η Ιουλίου 2016, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τη Φορολογική Διοίκηση, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, οι οφειλές για τις οποίες είχαν σφραγισθεί επιταγές εκδόσεως του οφειλέτη λόγω μη επαρκούς υπολοίπου ή είχαν εκδοθεί διαταγές πληρωμής ή δικαστικές αποφάσεις λόγω ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων εις βάρος του. Η ρύθμιση αφορά οφειλές, άνω των 20.000,00 ΕΥΡΩ, προς Τράπεζες αλλά και άλλους ιδιώτες πιστωτές (π.χ προμηθευτές) καθώς και βεβαιωμένες οφειλές προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία.

Η διαδικασία ξεκινά κατόπιν σχετικής ηλεκτρονικής αίτησης κατ' άρθρον 4 παρ.1-8 η οποία θα συνοδεύεται από μια αρχική πρόταση ρύθμισης οφειλών, καθώς και από αναλυτικά

στοιχεία της περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης προς την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους (άρθρο 5 παρ.1,2,3,8). Με την αίτηση υποβάλλεται υποχρεωτικά κατάλογος όλων των πιστωτών με πλήρη στοιχεία και επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης του Ν.1599/1986 για την ακρίβεια και την πληρότητα του περιεχομένου αυτής και των υποβληθέντων εγγράφων. Επομένως δεν υπάρχει η δυνατότητα ρύθμισης μέρους των οφειλών. Στη συνέχεια ορίζεται ένας συντονιστής των διαδικασιών διαπραγμάτευσης για την αναδιάρθρωση των χρεών από ειδικό μητρώο που τηρεί για το σκοπό αυτό η Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους και απαρτίζεται κατά προτεραιότητα από διαπιστευμένους διαμεσολαβητές.

Ο συντονιστής, ως ανεξάρτητος και ουδέτερος προς τα μέρη τρίτος, μπορεί να διευκολύνει τη διαπραγμάτευση μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών, αναλαμβάνει μεταξύ άλλων την ευθύνη κοινοποίησης των προσκλήσεων προς τους πιστωτές, προκειμένου να συμμετέχουν στη διαδικασία. Περαιτέρω είναι επιφορτισμένος με την εποπτεία των προβλεπόμενων χρονικών περιορισμών της διαδικασίας διαπραγμάτευσης, προκειμένου τα αποτελέσματα αυτής να προκύπτουν σε εύλογο χρόνο. Δεν προτείνει λύσεις απλώς συντονίζει τη διαδικασία μεταξύ των μερών που συμμετέχουν στη διαδικασία διαπραγμάτευσης. Τέλος με την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων συντάσσει το πρακτικό περαίωσης της διαδικασίας κατά το άρθρο 6. Για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας του νέου μηχανισμού έχει αναπτυχθεί μία ψηφιακή ηλεκτρονική πλατφόρμα, η οποία είναι προσβάσιμη για τα εμπλεκόμενα μέρη, μέσω της επίσημης ιστοσελίδας της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους. Η προστιθέμενη αξία της πλατφόρμας συνίσταται στην ευχερέστερη ταυτοποίηση των συμμετεχόντων, στη διευκόλυνση της επικοινωνίας των μερών και γενικά στην επιτάχυνση των διαδικασιών. Το δικαίωμα υποβολής αίτησης για την υπαγωγή στη διαδικασία εξωδικαστικής ρύθμισης οφειλών έχει τελική προθεσμία έως την 31^η Δεκεμβρίου 2018.

Με την αίτηση υπαγωγής στη διαδικασία παρέχεται η άδεια κοινοποίησης στο συντονιστή και τους συμμετέχοντες πιστωτές, επεξεργασία και διασταύρωση από εκείνους των δεδομένων του αιτούντα οφειλέτη και της άρσης του απορρήτου των τραπεζικών καταθέσεων του άρθρου 1 ν.δ 1059/1971 (Α'270) και του φορολογικού απορρήτου.

Ο προσδιορισμός της ικανότητας αποπληρωμής των δανειακών και μη υποχρεώσεων της επιχείρησης, η προβλεπόμενη λειτουργική αποδοτικότητα της καθώς και ο βαθμός στον οποίο η επιχείρηση βασίζεται για τη λειτουργία της σε ίδια κεφάλαια ή σε ξένα (μακροπρόθεσμος ή βραχυπρόθεσμος δανεισμός) αποτυπώνεται στην εκπόνηση αξιολόγησης βιωσιμότητας αυτής από εμπειρογνώμονα. Η τελευταία είναι προαιρετική στις μικρές

επιχειρήσεις αφήνοντας στους συμμετέχοντες πιστωτές να επιλέξουν αν θα εκτιμήσουν από μόνοι τους τη βιωσιμότητα του οφειλέτη και την ικανότητα αποπληρωμής αυτού ή αν θα επιμείνουν στο διορισμό εμπειρογνώμονα.

Αντιθέτως στις μεγάλες επιχειρήσεις η εκπόνηση αξιολόγησης βιωσιμότητας του οφειλέτη καθώς και η εκπόνηση σχεδίου αναδιάρθρωσης οφειλών ανατίθεται υποχρεωτικά σε εμπειρογνώμονα. Στον εμπειρογνώμονα μπορεί να ανατεθεί και η επαλήθευση απαιτήσεων, η ύπαρξη ή το ύψος των οποίων αμφισβητείται από τον οφειλέτη ή από συμμετέχοντες πιστωτές. Στο νόμο δεν τίθενται προδιαγραφές για το περιεχόμενο της μελέτης βιωσιμότητας, αλλά το περιεχόμενό της είναι αποτέλεσμα της επαγγελματικής κατάρτισης και τεχνικής κρίσης του εμπειρογνώμονα κατά την κατάρτιση της μελέτης, καθώς βάσει αυτής θα κρίνουν οι πιστωτές το βαθμό που η επιχείρηση – οφειλέτης είναι βιώσιμη και θα θέσουν τις προδιαγραφές για τη ρύθμιση των οφειλών.

Για τη διαπίστωση της βιωσιμότητας του οφειλέτη μπορεί να χρησιμοποιηθεί μια πληθώρα αριθμοδεικτών για την ανάλυση των χρηματοοικονομικών του καταστάσεων. Οι αριθμοδείκτες αυτοί χρησιμοποιούνται τόσο για τη διαχρονική ανάλυση (αφορά τα μεγέθη της εταιρείας μέσα στο χρόνο) όσο και για τη συγκριτική ανάλυση (βασίζεται στην ανάλυση στοιχείων ομοειδών επιχειρήσεων). Οι τέσσερις ενδεικτικοί αριθμοδείκτες που προτείνονται από τη Διεθνή Πρακτική και βιβλιογραφία είναι οι ακόλουθοι:

Ο Δείκτης Κάλυψης Τοκοχρεωλυτικών και μη Πληρωμών (DSCR) αποτελεί το βασικό δείκτη για τον προσδιορισμό της ικανότητας αποπληρωμής των δανειακών και μη υποχρεώσεων της επιχείρησης.

Ο Δείκτης Χρόνου Αποπληρωμής Ξένων Κεφαλαίων προσδιορίζει τα έτη που απαιτούνται για την πλήρη αποπληρωμή των υφιστάμενων δανειακών και μη υποχρεώσεων από την προβλεπόμενη λειτουργική αποδοτικότητα της επιχείρησης.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας προσδιορίζει το βαθμό αυτονομίας της επιχείρησης. Ο δείκτης αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός καθώς αποτυπώνει το βαθμό στον οποίο η επιχείρηση βασίζεται για τη λειτουργία της σε ίδια κεφάλαια ή σε ξένα κεφάλαια (μακροπρόθεσμος ή βραχυπρόθεσμος δανεισμός).

Ο Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας είναι βασικός για τη μέτρηση της ικανότητας της επιχείρησης να εξοφλεί τις υποχρεώσεις της με χρήση των ευκολότερα ρευστοποιήσιμων στοιχείων της.

Οφειλέτης και πιστωτές μπορούν να διαμορφώσουν ελεύθερα το περιεχόμενο της συμφωνίας αναδιάρθρωσης των χρεών και κατά συνέπεια να προσδιορίσουν κατά βούληση το ύψος της διαγραφής των οφειλών στην έκταση που κρίνεται από τους πιστωτές ότι δεν

μπορούν να αποπληρωθούν από τον οφειλέτη και εφόσον τηρηθεί η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών. Ειδικότερα η διαγραφή οφειλών επιτρέπεται α. για το σύνολο των τόκων υπερημερίας των πιστωτών του ιδιωτικού τομέα, β. για ποσοστό ενενήντα πέντε τοις εκατό (95%) των απαιτήσεων του Δημοσίου από πρόστιμα που έχουν επιβληθεί από τη φορολογική διοίκηση, γ. για ποσοστό ογδόντα πέντε τοις εκατό (85%) των απαιτήσεων του Δημοσίου και των φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης από προσαυξήσεις ή τόκους εκπρόθεσμης καταβολής, δ. για μέρος της βασικής οφειλής. Από τις οφειλές προς το Δημόσιο εξαιρούνται της διαγραφής οι παρακρατούμενοι φόροι και τα ποσά από καταπτώσεις εγγυήσεων που έχουν χορηγηθεί σε δάνεια με την εγγύηση του Δημοσίου. Από τις οφειλές προς τους φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης εξαιρούνται οι παρακρατούμενες εισφορές εργαζομένων. Τέλος δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου απαιτήσεις από ανακτήσεις κρατικών ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς η αρχή της ελεύθερης διαμόρφωσης του περιεχομένου της σύμβασης υπόκειται σε ορισμένους του νόμου περιορισμούς.

Η σύμβαση αναδιάρθρωσης οφειλών καθίσταται δεσμευτική για όλους τους πιστωτές, ανεξαρτήτως συμμετοχής τους στη διαπραγμάτευση ή στη συμφωνία που επιτεύχθηκε εφόσον επικυρωθεί προαιρετικά από το αρμόδιο δικαστήριο, ήτοι το Πολυμελές Πρωτοδικείο στην περιφέρεια του οποίου έχει έδρα ο οφειλέτης. Για την έγκριση πρότασης αναδιάρθρωσης οφειλών απαιτείται συμφωνία του οφειλέτη και πλειοψηφία των 3/5 των συμμετεχόντων πιστωτών ήτοι ποσοστό 60%, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται τα 2/5 των συμμετεχόντων πιστωτών (40%) με ειδικό προνόμιο, ήτοι υποθήκη, προσημείωση, ενέχυρο ή άλλο προνόμιο. Οι αρχές που διέπουν την όλη διαπραγμάτευση είναι της ελευθερίας των συμβάσεων, της μη χειροτέρευσης της θέσης των πιστωτών καθώς και της σύμμετρης ικανοποίησής τους.

Εφόσον εγκριθεί η πρόταση αναδιάρθρωσης υπογράφεται η σύμβαση αναδιάρθρωσης οφειλών από τον οφειλέτη και τους συναινούντες πιστωτές, σε διαφορετική περίπτωση η διαδικασία θεωρείται ως άκαρπη (άρθρο 8 παρ.8). Τα είδη ρυθμίσεων που δύναται να περιέχει η συμφωνία αναδιάρθρωσης ενδεικτικά είναι η επιμήκυνση της περιόδου αποπληρωμής των δανείων, εξόφληση σε περισσότερες δόσεις, μείωση επιτοκίου, εξάρτηση καταβολής τόκων από το ύψος των κερδών της επιχείρησης, διαγραφή μέρους των απαιτήσεων, κεφαλαιοποίηση απαιτήσεων με έκδοση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων, απονομή περιόδου χάριτος στον οφειλέτη, εκποίηση επί μέρους περιουσιακών του στοιχείων σε πιστωτή ή τρίτο πρόσωπο. Επίσης ο πιστωτής μπορεί να εγγράψει υποθήκη, προσημείωση υποθήκης ή ειδικό προνόμιο σε περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη και των συνοφειλετών

του. Μετά τη σύναψη αναδιάρθρωσης οφειλών και εφόσον αυτή εξυπηρετείται, απαγορεύεται η εγγραφή νέου βάρους σε περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη ή των συνοφειλετών για την εξασφάλιση των ρυθμισμένων με τη σύμβαση απαιτήσεων. (αιτιολογική έκθεση : άρθρο 9 παρ.1)

Το βασικό πλεονέκτημα της επικύρωσης της επιτευχθείσας συμφωνίας είναι ότι από την κατάθεση της αίτησης στο αρμόδιο δικαστήριο για την επικύρωση της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών και έως την έκδοση απόφασης από το αρμόδιο δικαστήριο αναστέλλονται αυτοδικαίως τα μέτρα, εκκρεμή ή μη, ατομικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του οφειλέτη για την ικανοποίηση απαιτήσεων που ρυθμίζονται από τη σύμβαση. Κατά τη διάρκεια της αναστολής απαγορεύεται η λήψη οποιουδήποτε ασφαλιστικού μέτρου κατά του οφειλέτη, εκτός αν πρόκειται για εγγραφή προσημείωσης υποθήκης ή άλλο ασφαλιστικό μέτρο που έχει συμφωνηθεί με τη σύμβαση αναδιάρθρωσης οφειλών ή για ασφαλιστικό μέτρο που επιδιώκεται η αποτροπή της απομάκρυνσης ή αφαίρεσης ή μετακίνησης κινητών πραγμάτων της επιχείρησης του οφειλέτη.

Κατά το άρθρο 14 εάν ο οφειλέτης δεν καταβάλει προς οποιονδήποτε πιστωτή οποιοδήποτε οφειλόμενο ποσό σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης αναδιάρθρωσης οφειλών για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των ενενήντα (90) ημερών, ο πιστωτής δικαιούται να ζητήσει την ακύρωση της συμφωνίας ως προς όλους καταθέτοντας αίτηση στο αρμόδιο δικαστήριο. Στην παράγραφο 6 του παρόντος άρθρου προβλέπεται η αυτοδίκαιη ανατροπή της σύμβασης αναδιάρθρωσης έναντι του Δημοσίου ή των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης και αναβίωση των απαιτήσεων τους με συνέπεια να καθίσταται αμέσως ληξιπρόθεσμο και απαιτητό το σύνολο του υπολοίπου της οφειλής που παραμένει ανεξόφλητο, σύμφωνα με τα στοιχεία της αρχικής βεβαίωσης, μαζί με τους αναλογούντες τόκους και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής σε περίπτωση, μεταξύ των αναφερομένων στην παράγραφο αυτή, μη καταβολής ή μερικής καταβολής ποσού τριών (3) δόσεων προς τη Φορολογική Διοίκηση ή τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης και την παράλειψη του οφειλέτη να υποβάλει τις προβλεπόμενες δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος και φόρου προστιθέμενης αξίας.

Με τα ανωτέρω έλαβε χώρα μία προσπάθεια προσέγγισης, προσδιορισμού και αποσαφήνισης των διαδικασιών του εξωδικαστικού μηχανισμού, των στόχων, επιδιώξεων, ρυθμίσεων και αρχών του. Θα ακολουθήσει στη συνέχεια μία πρώτη αποτύπωση των αποτελεσμάτων- στοιχείων που δίνει η Ειδική Γραμματεία Ιδιωτικού Χρέους που αφορούν τις πενήντα επτά (57) εβδομάδες λειτουργίας του εξωδικαστικού μηχανισμού ήτοι από 03/08/2017 -07/09/2018 και τις δέκα εβδομάδες για τη ρύθμιση οφειλών αγροτών ήτοι 27/06/2018 έως 07/09/2018. Ειδικότερα :

Επιχειρήσεις

- 35.405 εκκίνησαν τη διαδικασία
- 7.379 πέρασαν επιτυχώς την επιλεξιμότητα
- 1.487 αιτήσεις υποβλήθηκαν εκ των οποίων οι 468 οδηγήθηκαν σε διμερή διαπραγμάτευση και 1019 σε διαπραγμάτευση με πολλαπλούς πιστωτές
- 629 έλαβαν βεβαίωση πληρότητας και 380 έναρξη διαπραγμάτευσης με πολλαπλούς πιστωτές
- 70 ολοκληρώθηκαν επιτυχώς και ρύθμισαν τα χρέη τους

. Αφορούν κυρίως περιπτώσεις χρεών προς ΕΦΚΑ / ΚΕΑΟ, όπου προσφέρεται διαγραφή προστίμων και προσαυξήσεων και αποπληρωμή του υπολοίπου σε 120 δόσεις. Ενδεικτικά, σε μία περίπτωση, με συνολική οφειλή 22.869.58 ευρώ διαγράφηκαν πρόστιμα και προσαυξήσεις 2.886,9 ευρώ ενώ τα υπόλοιπα 19.982,68 ευρώ θα αποπληρωθούν σε 120 δόσεις. Ως αποτέλεσμα αντί για μηνιαίες δόσεις περί τα 2.000 ευρώ (αποπληρωμή αρχικής οφειλής σε 12 δόσεις) ο οφειλέτης καλείται να αποπληρώσει το χρέος του με μηνιαία δόση περί τα 200 ευρώ.

Σε μία δεύτερη που αφορά εταιρεία παροχής υπηρεσιών με χρέος περί τα 700.000 ευρώ προς ιδιώτες προμηθευτές και Δημόσιο το τελευταίο προσέφερε κούρεμα προσαυξήσεων 85% και αποπληρωμή του υπολοίπου σε 120 δόσεις και δύο από τους τρεις ιδιώτες αποπληρωμή της οφειλής σε δόσεις άνω των τριών ετών.²¹

Ελεύθεροι Επαγγελματίες

- 15.890 εκκίνησαν τη διαδικασία
- 9.486 πέρασαν επιτυχώς την επιλεξιμότητα
- 1.972 αιτήσεις υποβλήθηκαν
- 163 ολοκληρώθηκαν επιτυχώς προς ΑΑΔΕ και 155 προς ΚΕΑΟ και ρύθμισαν τα χρέη τους (στα ανωτέρω νούμερα συμπεριλαμβάνονται αιτήσεις που ολοκληρώθηκαν επιτυχώς και με τους δύο πιστωτές)

Αγρότες

778 εκκίνησαν τη διαδικασία

556 πέρασαν επιτυχώς την επιλεξιμότητα

65 αιτήσεις υποβλήθηκαν

4 ολοκληρώθηκαν επιτυχώς προς ΑΑΔΕ και 3 προς ΚΕΑΟ και ρύθμισαν τα χρέη τους (στα νούμερα αυτά συμπεριλαμβάνονται αιτήσεις που ολοκληρώθηκαν επιτυχώς και με τους δύο πιστωτές)

²¹ <http://www.newmoney.gr/palmos-oikonomias/18-4-2018>

3.4 ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

3.4.1 ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Στα πλαίσια του Νόμου 3297/2004 (ΦΕΚ 259/ τ. Α΄/23-12-2004)) και του π.δ 55/ 2014 (ΦΕΚ Α΄ 91) περί «Κανονισμού Εσωτερικής Λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής Συνήγορος του Καταναλωτή» ρυθμίζονται τα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής ως εξωδικαστικό όργανο επίλυσης των καταναλωτικών διαφορών μεταξύ προμηθευτών-καταναλωτών και των ενώσεών τους. Κατά συνέπεια ο Συνήγορος του Καταναλωτή στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του, διαμεσολαβεί εξωδικαστικά για τη συμβιβαστική διευθέτηση της διαφοράς μεταξύ των δανειστών και οφειλετών για τη ρύθμιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους στο πλαίσιο του Κώδικα Δεοντολογίας των Τραπεζών του Ν.4224/2013. Η αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Καταναλωτή αρχίζει με την υπαγωγή των οφειλετών στη Διαδικασία Επίλυσης Καθυστερήσεων (Δ.Ε.Κ) και την έγγραφη διαπίστωση της αποτυχίας ρύθμισης της οφειλής στο πλαίσιο του Κώδικα.

Στην Ενότητα Γ΄ του Κώδικα Δεοντολογίας της Τράπεζας της Ελλάδος προβλέπεται ότι «εάν παρά το ότι αμφότερες οι συνθήκες τηρούνται, τα μέρη δεν συμφωνήσουν τελικώς σε κοινά αποδεκτή λύση, τότε η διαφωνία τους, μπορεί να επιλύεται εξωδικαστικά μέσω του Συνηγόρου του Καταναλωτή ή άλλων φορέων με αντικείμενο τη διαμεσολάβηση, καταχωρημένων στο μητρώο ή από τα αρμόδια δικαστήρια».

Ειδικότερα απαραίτητη προϋπόθεση για την υποβολή της αίτησης εξωδικαστικής επίλυσης της διαφοράς στο «Συνήγορο του Καταναλωτή» είναι η έγγραφη διαπίστωση της αποτυχίας ρύθμισης της οφειλής στο πλαίσιο του Κώδικα Δεοντολογίας και ως εκ τούτου τυγχάνει επιβλητέο οι οφειλέτες να απευθύνονται σε πρώτο στάδιο στα πιστωτικά ιδρύματα για τη ρύθμιση των οφειλών τους στο πλαίσιο του Κώδικα Δεοντολογίας προσκομίζοντας τα απαραίτητα στοιχεία.

Η αρχή στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της δεν δύναται να μεσολαβεί για οφειλές η τύχη των οποίων εκκρεμεί δικαστικώς ούτε είναι αρμόδια για τη ρύθμιση επαγγελματικών και επιχειρηματικών δανείων. Εμπίπτει των αρμοδιοτήτων του για οφειλέτες που έχουν κριθεί «μη συνεργάσιμοι» από την Τράπεζα, ενώ είχαν ανταποκριθεί στις σχετικές ειδοποιήσεις που έλαβαν από αυτήν. Κάθε διάταξη του Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών που εφαρμόζεται επί

δανειολήπτη με οφειλές σε καθυστέρηση νοείται ότι εφαρμόζεται αντιστοίχως και επί του εγγυητή.

Η ετήσια προθεσμία για την προσφυγή στην Αρχή αρχίζει, κατά περίπτωση, από την επί αποδείξει έγγραφη ενημέρωση του οφειλέτη ότι κρίθηκε «μη συνεργάσιμος», την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υπαγωγής στη Διαδικασία Εξέτασης Ενστάσεων του Κώδικα Δεοντολογίας ή ολοκλήρωσης αυτής και την κοινοποίηση στον οφειλέτη της απόφασης επί της ενστάσεως. Η «Αίτηση εξωδικαστικής επίλυσης» που έχει υποβληθεί στην Αρχή διαβιβάζεται στα αφορώντα αυτή πιστωτικά ιδρύματα και αποστέλλεται πρόσκληση σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για συνάντηση στα γραφεία της Αρχής για της ανάπτυξη των απόψεών τους στα πλαίσια της αρχής της εκατέρωθεν ακρόασης.

Σε περίπτωση που ανακύπτουν ζητήματα ερμηνείας σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας του Ν.4224/2013, η Αρχή δύναται να απευθυνθεί στη Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος και να αιτείται την παροχή διευκρινήσεων και οδηγιών. Στην περίπτωση δε άρνησης των πιστωτικών ιδρυμάτων να προσέλθουν στη διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Καταναλωτή με εναλλακτική πρόταση για τον οφειλέτη, όπου αυτή είναι δυνατή, για τη δυνατότητα επίλυσης της διαφωνίας και προκειμένου η Αρχή να εκπληρώσει αποτελεσματικά το ρόλο της, δύναται να καλεί σε ακρόαση την οικεία ένωση προμηθευτών (Ελληνική Ένωση Τραπεζών) και να τους απευθύνει κοινή σύσταση.

Περαιτέρω χρήζει διευκρίνησης το γεγονός ότι «η Τράπεζα της Ελλάδος παρακολουθεί και ελέγχει α. τον τρόπο εφαρμογής του Κώδικα Δεοντολογίας και β. την πλήρη και αποτελεσματική θέσπιση συστημάτων, απαιτεί τα απαραίτητα κατά την κρίση της διορθωτικά μέτρα και επιβάλλει τις κατά το άρθρο 55 Α του καταστατικού της κυρώσεις : α. σε περίπτωση συστηματικής μη εφαρμογής του Κώδικα Δεοντολογίας και β. στις περιπτώσεις διαπίστωσης αδυναμιών των συστημάτων». Ακολούθως, στην παρ.3 του 7^{ου} κεφαλαίου προβλέπεται ότι «στο πλαίσιο της ανωτέρω εξουσιοδότησης, η Τράπεζα της Ελλάδος αποδέχεται καταγγελίες, τις οποίες διερευνά αποκλειστικώς προς το βαθμό συμμόρφωσης των ιδρυμάτων προς τις ενέργειες που απαιτεί ο παρών κώδικας, χωρίς όμως να επιλαμβάνεται εξατομικευμένων διαφορών που προκύπτουν μεταξύ δανειστών και οφειλετών οι οποίες προκύπτουν από την εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας είτε αυτές αφορούν την ουσία της ρύθμισης είτε τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για την επιδίωξή της».²²

²² Θέσπιση του Κώδικα Δεοντολογίας από την Τράπεζα Της Ελλάδος(Συνεδρίαση 116/25.8.14)

3.4.2 ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ-ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Ο Μεσολαβητής Τραπεζικών –Επενδυτικών Υπηρεσιών (Μ.Τ.Ε.Υ) αποτελεί ένα θεσμό εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών εγγεγραμμένο στο Μητρώο Φορέων Εξωδικαστικής Επίλυσης Διαφορών του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης. Λειτουργεί από το 2005 ως αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία στο κεφάλαιο της οποίας συμμετέχουν η Ελληνική Ένωση Τραπεζών, ο Σύνδεσμος Μελών Χρηματιστηρίων Αθηνών και η Ένωση Θεσμικών Επενδυτών.

Ο Μεσολαβητής Τραπεζικών –Επενδυτικών Υπηρεσιών εξετάζει δωρεάν διαφορές που ανακύπτουν από την παροχή τραπεζικών και επενδυτικών υπηρεσιών όπως καταθέσεις, δάνεια, πιστωτικές κάρτες, μετοχές, αμοιβαία κεφάλαια κλπ., επιδιώκοντας τη φιλική διευθέτησή τους. Επιπροσθέτως εξετάζει και διασυνοριακές διαφορές ως μέλος του FIN-NET (Δίκτυο Εξωδικαστικών Διασυνοριακών Καταγγελιών στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών), παρέχοντας βοήθεια σε καταναλωτές που διαμένουν στην Ελλάδα για τη διευθέτηση προβλημάτων που ανέκυψαν από τραπεζικές ή επενδυτικές συναλλαγές τους σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ) καθώς και παράπονα καταναλωτών άλλων κρατών- μελών της Ε.Ε και του Ε.Ο.Χ που ανέκυψαν από συναλλαγές τους με τράπεζες ή επενδυτικές εταιρείες εγκατεστημένες στην Ελλάδα που συμμετέχουν ή συνεργάζονται με το θεσμό.

Στον Μ.Τ.Ε.Υ μπορούν να απευθύνονται ιδιώτες- καταναλωτές, επαγγελματίες και μικρές επιχειρήσεις (με ετήσιο κύκλο εργασιών μέχρι 1.000.000 ευρώ). Εξαιρούνται οι γεωργικές, δασικές, αλιευτικές και μεταφορικές επιχειρήσεις. Δεν προβαίνει στην εξέταση ή παύει αυτήν εφόσον ο συναλλασσόμενος α. δεν προσπάθησε να επικοινωνήσει με το πιστωτικό ίδρυμα ή την επενδυτική εταιρεία προκειμένου να συζητήσει τη διαφορά και να επιδιώξει την επίλυσή της, β. εφόσον η διαφορά ή το ευρύτερο θέμα στο οποίο αυτή εντάσσεται, εξετάζεται ή έχει προηγουμένως εξετασθεί από δικαστήριο ή από άλλο εξωδικαστικό όργανο συναινετικής επίλυσης των διαφορών γ. εφόσον παρήλθε άπρακτη η προθεσμία του ενός (1) έτους από την υποβολή αιτήματος της διαφοράς επί αποδείξει στο πιστωτικό ίδρυμα ή την επενδυτική εταιρεία, δ. για θέματα που σχετίζονται με αποφάσεις τράπεζας που ενεργεί ως εκτελεστής διαθήκης ή καταπιστεύματος ή ως διαχειριστής περιουσίας ε. για διαφορές επουσιώδεις ή για κακόβουλες καταγγελίες, στ. εφόσον η

εξέταση της διαφοράς θα έβλαπτε σημαντικά την αποτελεσματική λειτουργία του Μ.Τ.Ε.Υ.

Με απόλυτη εχεμύθεια και εντός ευλόγου χρόνου από την παραλαβή του «ΕΝΤΥΠΟΥ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ» , που οφείλει να συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος, εξετάζει την υπόθεση και εφόσον κρίνει απαραίτητη την παρέμβασή του απευθύνεται στην τράπεζα ή την επενδυτική εταιρία για να πληροφορηθεί την άποψή της. Εν συνεχεία είτε προτείνει τη φιλική διευθέτηση της διαφοράς και σε περίπτωση αποδοχής της πρότασής του από τα δύο μέρη ολοκληρώνεται η διαδικασία είτε εάν η επίτευξη συμβιβασμού καταστεί αδύνατη, διατυπώνει αιτιολογημένη έγγραφη σύσταση προς τα δύο μέρη. Εάν η σύσταση απορριφθεί ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επιδιώξει τη δικαστική επίλυση της διαφοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΡΤΑΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.

Η παρούσα έρευνα έλαβε χώρα στο πλαίσιο εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας προκειμένου να διαπιστωθεί το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται το ιδιωτικό χρέος των κατοίκων των δύο νομών της Ηπείρου, ήτοι του νομού Άρτας και του νομού Ιωαννίνων. Για τον λόγο αυτό, συλλέχτηκαν στοιχεία από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, τα οποία επεξεργάστηκαν και τα αποτελέσματα αυτής της επεξεργασίας παρουσιάζονται στο παρόν κεφάλαιο. Αξίζει να σημειωθεί ότι μετά την παράθεση των στοιχείων σε συγκεντρωτική μορφή θα λάβει χώρα η προσπάθεια σύγκρισης αυτών.

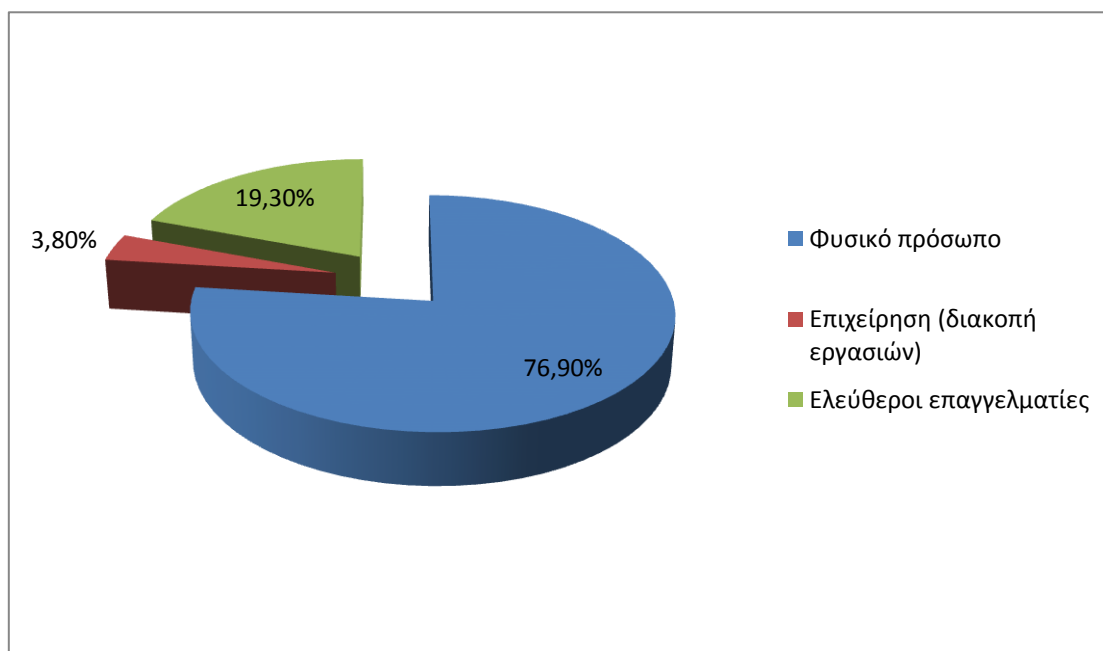
Αρχικά, θα πρέπει να σημειωθεί η μορφή του Εντύπου από το οποίο προήλθαν τα στοιχεία. Το Έντυπο αυτό που παρατίθεται στο Παράρτημα της παρούσας διπλωματικής εργασίας περιλαμβάνει τόσο δημογραφικές πληροφορίες, όπως είναι για παράδειγμα, η οικογενειακή κατάσταση των ατόμων που απευθύνονται στην ΕΓΔΙΧ, όσο και οικονομικά στοιχεία, στα οποία θα δοθεί ιδιαίτερη βάση. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι τα στοιχεία τα οποία θα παρουσιαστούν στην συνέχεια, αναφέρονται στην χρονική περίοδο έξι μηνών, από τον Οκτώβριο του 2017 μέχρι και τον Μάρτιο του 2018.

4.2. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΤΑΣ

Η πρώτη ερώτηση του Εντύπου αφορούσε στην ιδιότητα του Δανειολήπτη. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχτηκαν, η συντριπτική πλειοψηφία αφορούσε σε φυσικά πρόσωπα. Ωστόσο, ένα ποσοστό της τάξης του 23% αναφερόταν σε επιχειρήσεις, εκ των οποίων ωστόσο, ποσοστό 80% αφορούσε ελεύθερους επαγγελματίες. Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθεί.

Πίνακας 3. Η ιδιότητα του δανειολήπτη των κατοίκων του Νομού Άρτας

Ιδιότητα	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
Φυσικό πρόσωπο	40	76,9%
Επιχείρηση	12	23,1%
Επιχείρηση (διακοπή εργασιών)	2	3,8%
Ελεύθεροι επαγγελματίες	10	19,3%
Σύνολο	52	100%

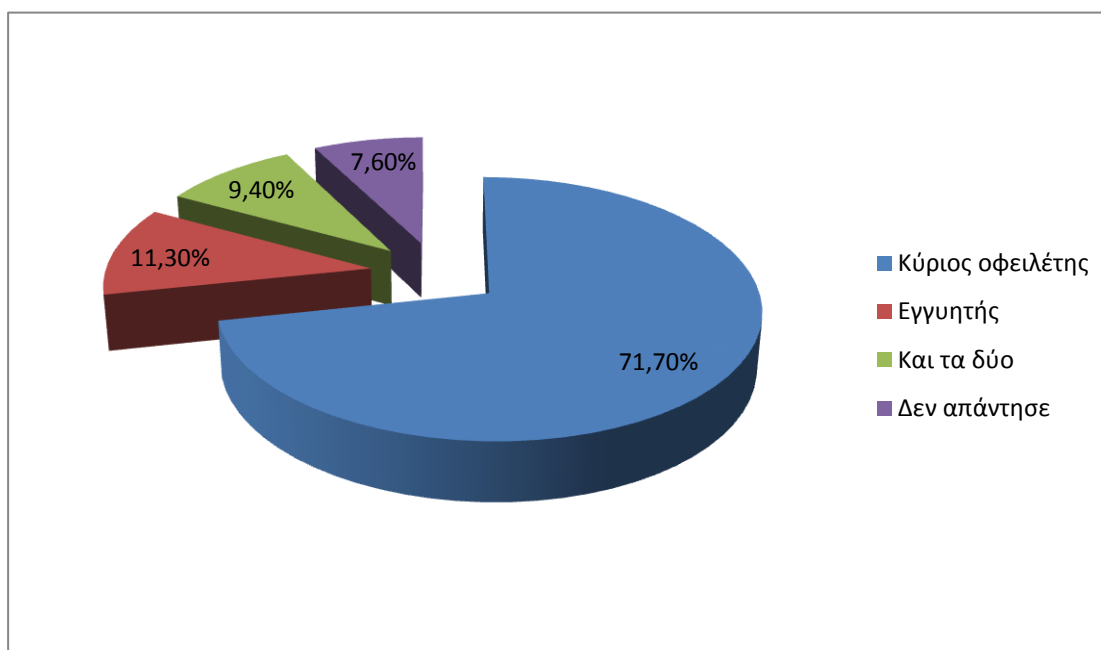
Διάγραμμα 6. Η ιδιότητα του δανειολήπτη των κατοίκων του Νομού Άρτας

Επιπλέον, η δεύτερη ερώτηση του εντύπου αφορούσε στο κατά πόσο τα άτομα που απευθύνθηκαν στην συγκεκριμένη υπηρεσία ήταν κύριοι οφειλέτες ή εγγυητές. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν, η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος αποτελούνταν από

κύριους οφειλέτες, όταν εγγυητές ήταν ποσοστό ελαφρώς μεγαλύτερο του 11%, ενώ και τις δύο ιδιότητες συνδύαζε το 9,4% του δείγματος.

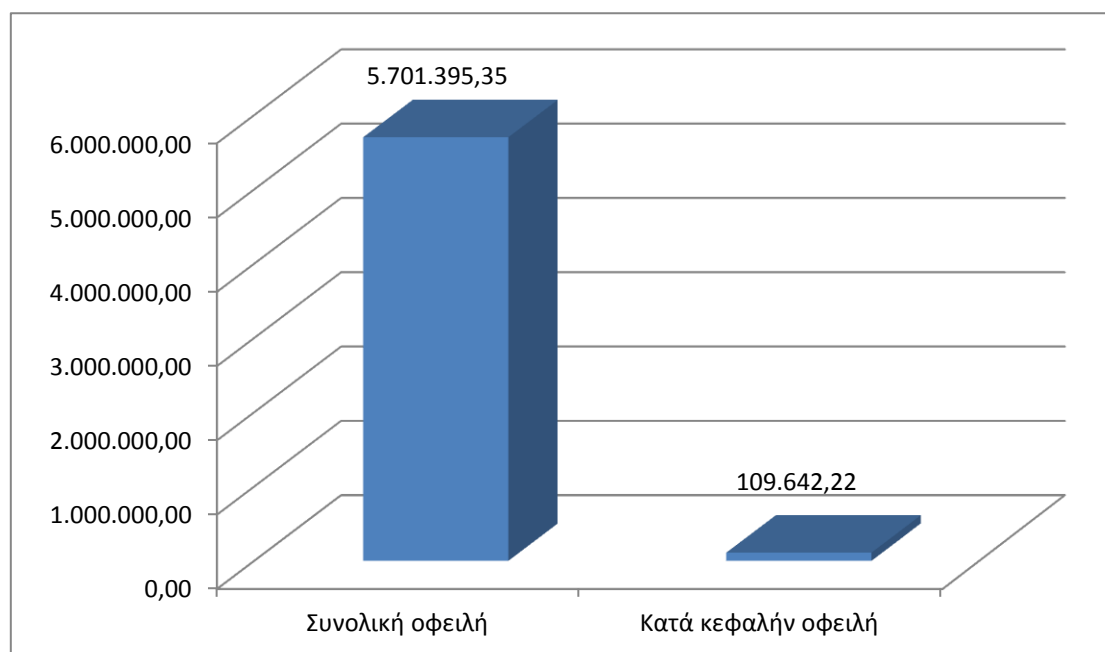
Πίνακας 4. Η υποχρέωση ως προς το δάνειο των κατοίκων του νομού Άρτας

Ιδιότητα	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
Κύριος οφειλέτης	38	71,7%
Εγγυητής	6	11,3%
<i>Και τα δύο</i>	5	9,4%
<i>Δεν απάντησε</i>	4	7,6%
Σύνολο	53	100%

Διάγραμμα 7. Η υποχρέωση ως προς το δάνειο των κατοίκων του Νομού Άρτας

Η τρίτη ερώτηση αφορούσε το ύψος και το είδος της οφειλής. Αρχικά, αξίζει να σημειωθεί ότι έπειτα από άθροισμα των επιμέρους οφειλών, το συνολικό ποσό που οφείλεται ανέρχεται στα 5.700.000 ευρώ, γεγονός που σημαίνει ότι η κατά κεφαλήν οφειλή αγγίζει το ποσό των 109.642 ευρώ, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί.

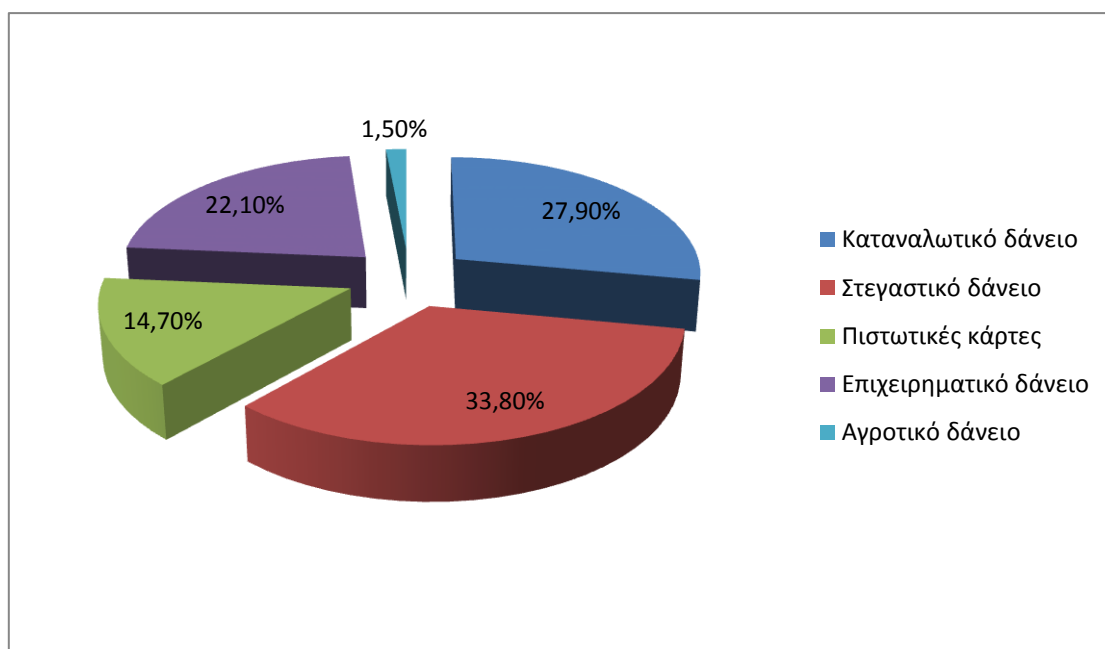
Διάγραμμα 8. Η συνολική και η κατά κεφαλήν οφειλή των κατοίκων του Νομού Άρτας

Επιπλέον, στον επόμενο πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα δίνονται στοιχεία που αναφέρονται στο είδος της οφειλής. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, η συντριπτική πλειοψηφία των οφειλών αναφέρονται σχεδόν ισόποσα, σε καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια, με τα επιχειρηματικά δάνεια να αποτελούν την τρίτη διαδεδομένη κατηγορία οφειλής. Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να σημειωθεί ότι, όπως προκύπτει και από το Σύνολο του επόμενου πίνακα το οποίο είναι «68» έναντι του «52» του προηγούμενου πίνακα, αρκετά πρόσωπα είχαν πέραν της μιας οφειλής.

Πίνακας 5. Το είδος των οφειλών των κατοίκων του νομού Άρτας

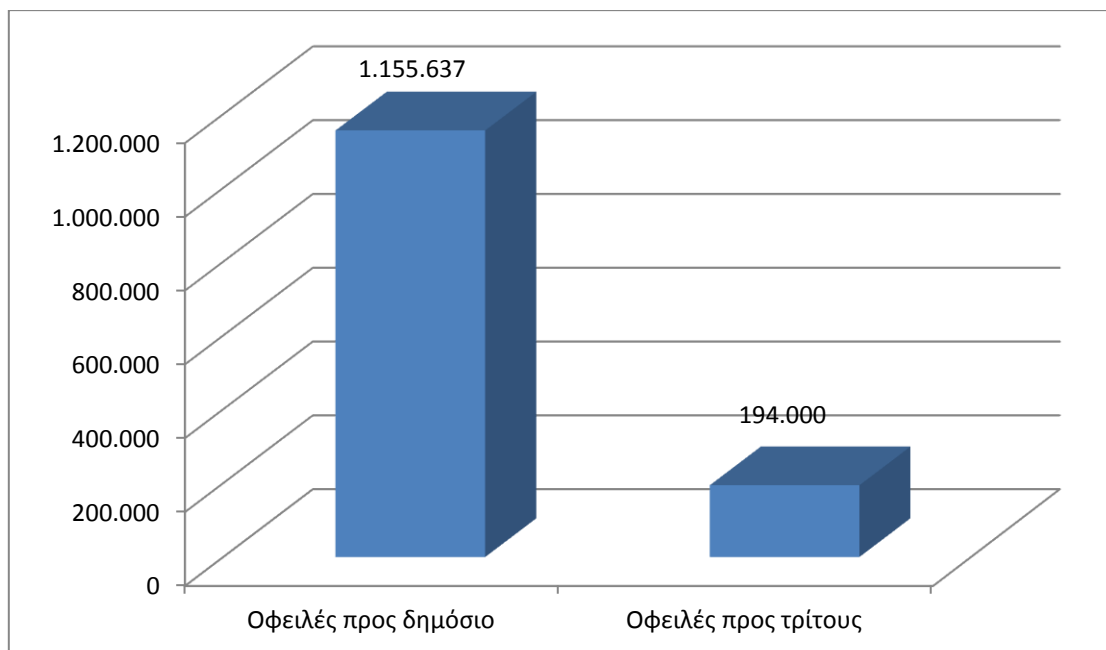
Είδος οφειλής	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
---------------	-----------	-------------------

Καταναλωτικό δάνειο	19	27,9%
Στεγαστικό δάνειο	23	33,8%
Πιστωτικές κάρτες	10	14,7%
Επιχειρηματικό δάνειο	15	22,1%
Αγροτικό δάνειο	1	1,5%
Σύνολο	68	100%

Διάγραμμα 9. Το είδος των οφειλών των κατοίκων του Νομού Άρτας

Οι επόμενες δυο ερωτήσεις αφορούσαν το ύψος των οφειλών προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, αλλά και αυτό προς τρίτους. Σύμφωνα με τα συγκεντρωτικά στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα που ακολουθεί, το ύψος των οφειλών προς το Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά Ταμεία ξεπερνά το ποσό του 1.100.000 ευρώ και οι οφειλές προς τρίτους, το ύψος των 190.000 ευρώ.

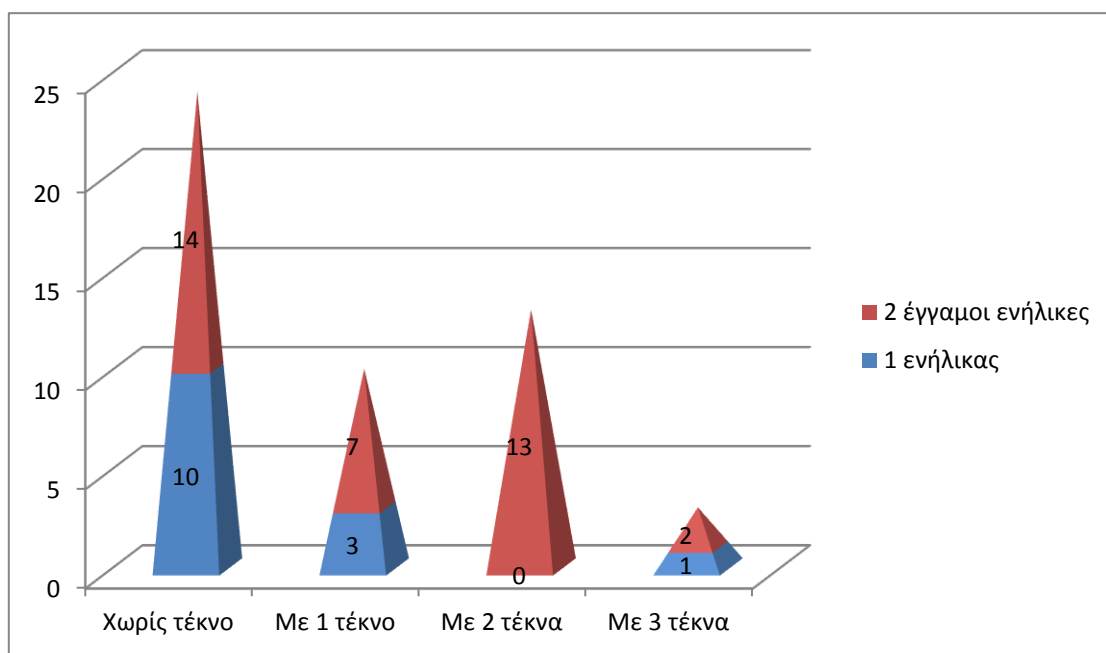
Διάγραμμα 10. Οι οφειλές προς το Δημόσιο και προς τρίτους των κατοίκων του Νομού Άρτας

Η επόμενη ερώτηση διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα που απευθύνθηκαν στην Γραμματεία, προσήλθαν είτε ως μεμονωμένα άτομα, είτε ως δυο έγγαμοι σύζυγοι και σε δεύτερο επίπεδο, το κατά πόσο τα άτομα αυτά είχαν παιδιά και πόσα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, όπως αυτά παρουσιάζονται στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί, η πλειοψηφία των ατόμων προσήλθε ως δυο έγγαμοι ενήλικες. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί ότι οι πλέον συνήθεις κατηγορίες ήταν αυτές οι οποίες αποτελούνταν από δυο ενήλικες που διέθεταν 2 τέκνα ή κανένα τέκνο.

Πίνακας 6. Η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων του νομού Άρτας

Αριθμός τέκνων	1 ενήλικας	2 έγγαμοι ενήλικες	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
Χωρίς τέκνο	10	14	24	46,2%
Με 1 τέκνο	3	7	10	19,2%
Με 2 τέκνα	0	13	13	25,0%

Με 3 τέκνα	1	2	3	5,8%
Σύνολο	14	36	52	100%

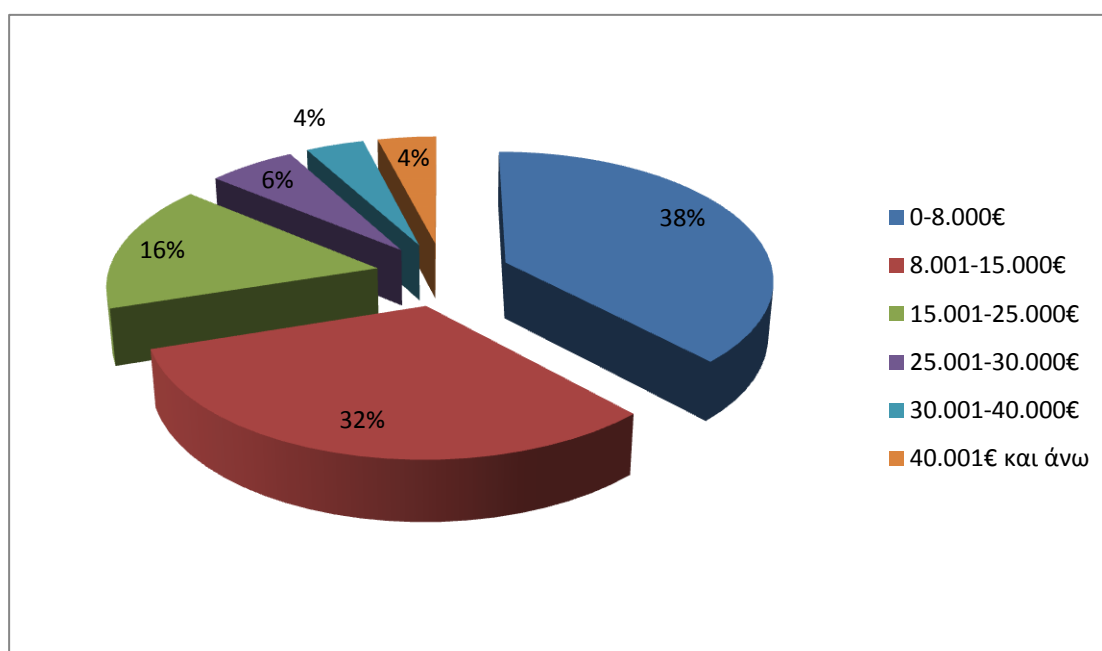
Διάγραμμα 11. Η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων του νομού Άρτας

Η επόμενη ερώτηση διερευνούσε τις εισοδηματικές κατηγορίες στις οποίες ανήκαν οι εξυπηρετούμενοι πολίτες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, τα οποία παρουσιάζονται αναλυτικά στον επόμενο πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα, η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών είχαν εισόδημα μέχρι 15.000 ευρώ, ενώ σημαντική ήταν και η κατηγορία των ατόμων που δήλωσαν εισοδήματα μεταξύ 15.000 και 25.000 ευρώ.

Πίνακας 7. Οι εισοδηματικές κατηγορίες των κατοίκων του νομού Άρτας

Εισοδηματική κατηγορία	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
0-8.000€	19	38%
8.001-15.000€	16	32%

15.001-25.000€	8	16%
25.001-30.000€	3	6%
30.001-40.000€	2	4%
40.001€ και άνω	2	4%
Σύνολο	50	100%

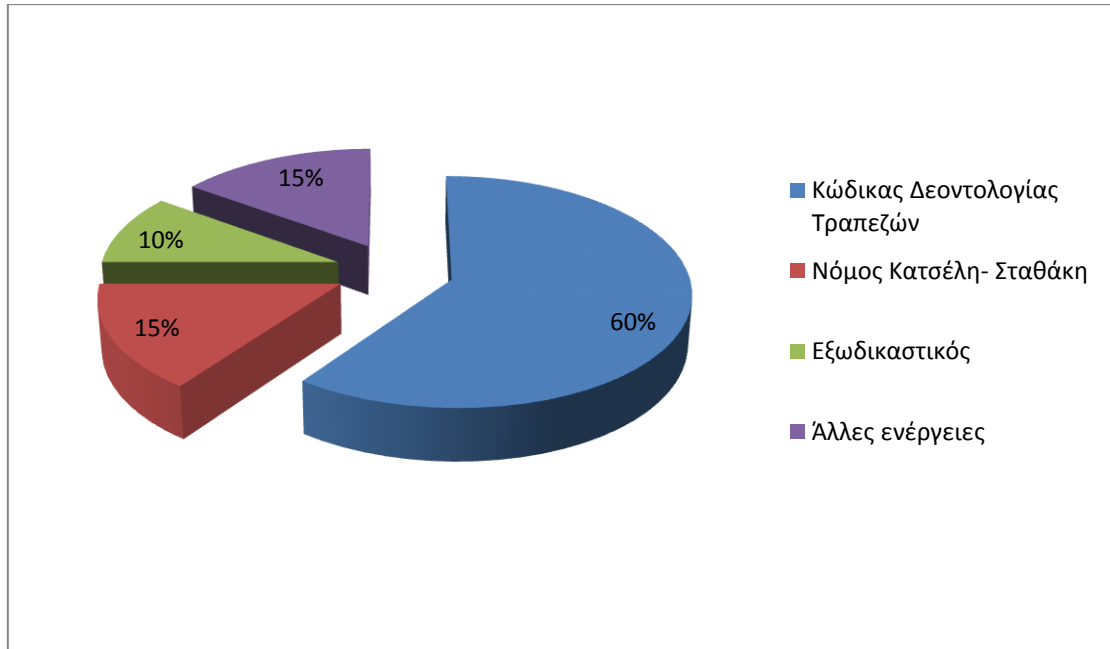
Διάγραμμα 12. Οι εισοδηματικές κατηγορίες των κατοίκων του νομού Άρτας

Τέλος, ως προς τις εναλλακτικές λύσεις που παρουσιάστηκαν στους εξυπηρετούμενους πολίτες, αξίζει να σημειωθεί ότι το 60% των ερωτώμενων πρέπει να ξεκινήσει την επικοινωνία με τα πιστωτικά ιδρύματα, όταν ένα 15% των πολιτών δύναται να υποβάλει αίτηση ένταξης στη νομοθεσία για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, και ένα 15% μπορεί να προχωρήσει σε μία σειρά από άλλες ενέργειες, όπως για παράδειγμα, επικοινωνία με φορείς διαμεσολάβησης (π.χ. Συνήγορος Καταναλωτή, Καταναλωτικές Οργανώσεις κλπ), απευθείας ρύθμιση των οφειλών του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων – ΟΕΚ, ρύθμιση των οφειλών προς το Δημόσιο – Ασφαλιστικά Ταμεία κλπ. Τέλος, αξίζει να

σημειωθεί ότι ένα ακόμη 10% που αναφέρεται στις επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες, δύναται να υποβάλει αίτηση ένταξης στον εξωδικαστικό μηχανισμό για τη ρύθμιση των οφειλών του. Τα παραπάνω παρουσιάζονται και στον πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 8. Κατηγορία ενημέρωσης των κατοίκων του νομού Άρτας

Κατηγορία ενημέρωσης	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
Κώδικας Δεοντολογίας Τραπεζών	32	60%
Νόμος Κατσέλη- Σταθάκη	8	15%
Εξωδικαστικός	5	10%
Άλλες ενέργειες	8	15%
Σύνολο	53	100%

Διάγραμμα 13. Κατηγορία ενημέρωσης των κατοίκων του νομού Άρτας

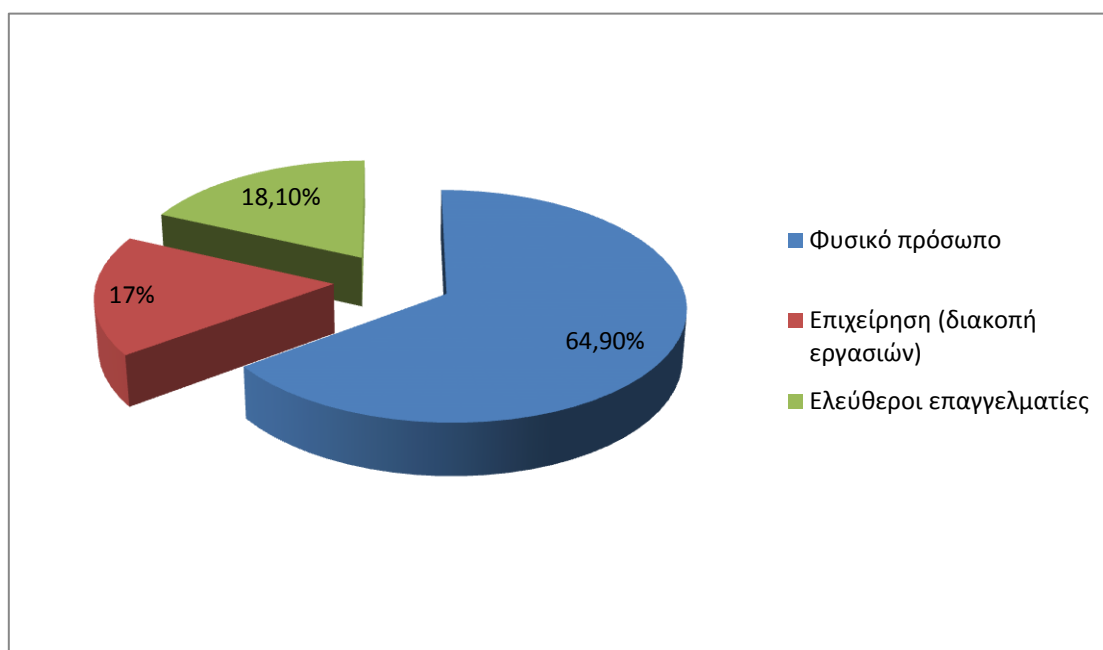
4.3. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν στο Νομό Ιωαννίνων. Η πρώτη ερώτηση του Εντύπου αφορούσε στην ιδιότητα του Δανειολήπτη. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν, και σε αυτόν το Νομό, η συντριπτική πλειοψηφία αφορούσε σε φυσικά πρόσωπα. Ωστόσο, ένα ποσοστό της τάξης του 35% αναφέρονταν σε επιχειρήσεις, εκ των οποίων ωστόσο, ποσοστό 50% αφορούσε ελεύθερους επαγγελματίες. Τα αναλυτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθεί.

Πίνακας 9. Η ιδιότητα του δανειολήπτη των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

Ιδιότητα	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
Φυσικό πρόσωπο	122	64,9%
Επιχείρηση	66	35,1%

<i>Επιχείρηση (διακοπή εργασιών)</i>	32	17%
<i>Ελεύθεροι επαγγελματίες</i>	34	18,1%
Σύνολο	188	100%

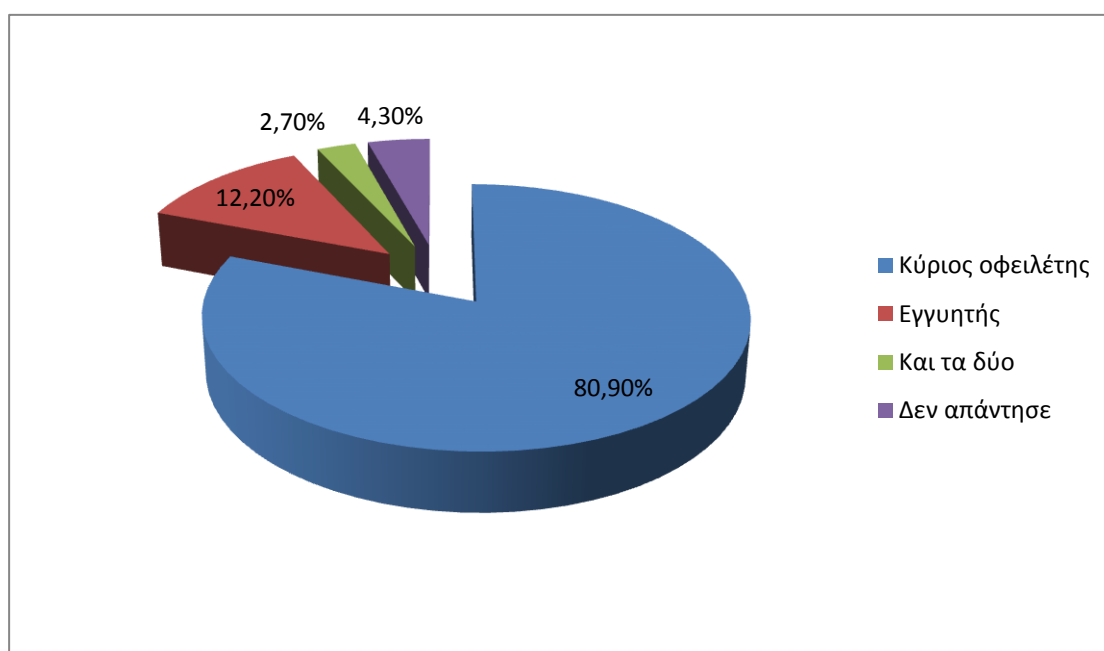
Διάγραμμα 14. Η ιδιότητα του δανειολήπτη των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

Επιπλέον, η δεύτερη ερώτηση του εντύπου αφορούσε στο κατά πόσο τα άτομα που απευθύνθηκαν στην συγκεκριμένη υπηρεσία ήταν κύριοι οφειλέτες ή εγγυητές. Σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχτηκαν, η συντριπτική πλειοψηφία του 80% του δείγματος αποτελούνταν από κύριους οφειλέτες, όταν εγγυητές ήταν ποσοστό ελαφρώς μεγαλύτερο του 12%, ενώ και τις δύο ιδιότητες συνδύαζε το 2,7 % του δείγματος.

Πίνακας 10. Η υποχρέωση ως προς το δάνειο των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

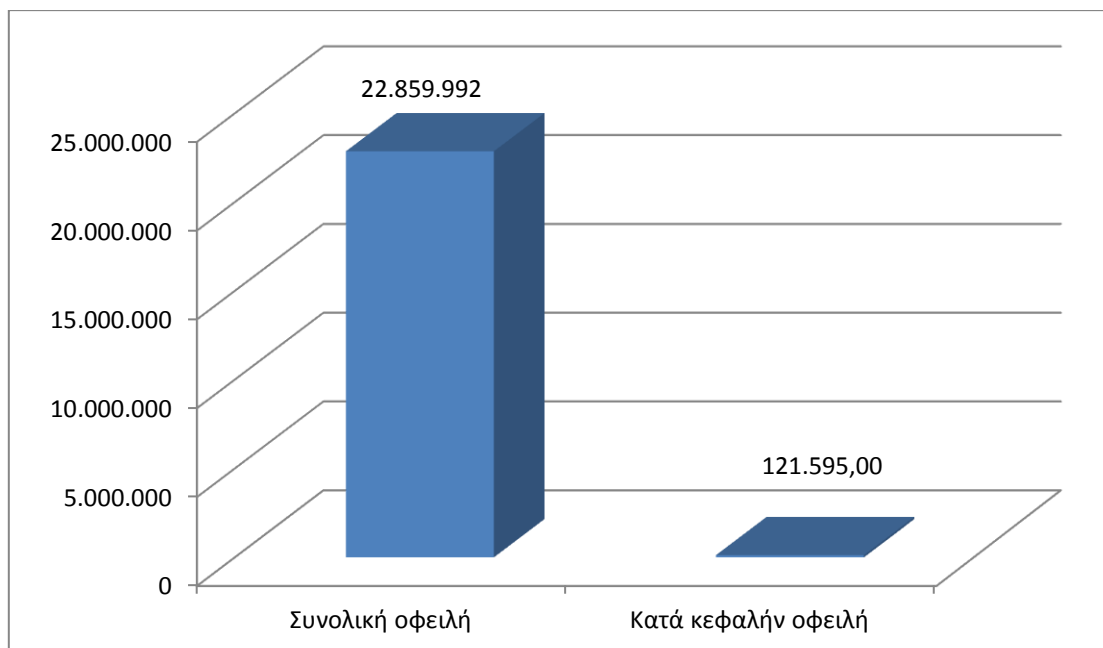
Ιδιότητα	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
-----------------	------------------	--------------------------

Κύριος οφειλέτης	152	80,9%
Εγγυητής	23	12,2%
Και τα δύο	5	2,7%
Δεν απάντησε	8	4,3%
Σύνολο	188	100%

Διάγραμμα 15. Η υποχρέωση ως προς το δάνειο των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

Η τρίτη ερώτηση αφορούσε το ύψος και το είδος της οφειλής. Αρχικά, αξίζει να σημειωθεί ότι έπειτα από άθροισμα των επιμέρους οφειλών, το συνολικό ποσό που οφείλεται προσεγγίζει το ποσό των 23.000.000 ευρώ, γεγονός που σημαίνει ότι η κατά κεφαλήν οφειλή αγγίζει το ποσό των 120.000 ευρώ, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 16. Η συνολική και η κατά κεφαλήν οφειλή των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

Επιπλέον, στον επόμενο πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα δίνονται στοιχεία που αναφέρονται στο είδος της οφειλής. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, οι περισσότερες οφειλές αναφέρονται σε στεγαστικά δάνεια, με τα καταναλωτικά δάνεια να έπονται και τα επιχειρηματικά δάνεια να αποτελούν την τρίτη διαδεδομένη κατηγορία οφειλής. Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να σημειωθεί ότι, όπως προκύπτει και από το Σύνολο του επόμενου πίνακα το οποίο είναι «279» έναντι του «188» του προηγούμενου πίνακα, αρκετά πρόσωπα είχαν πέραν της μιας οφειλής.

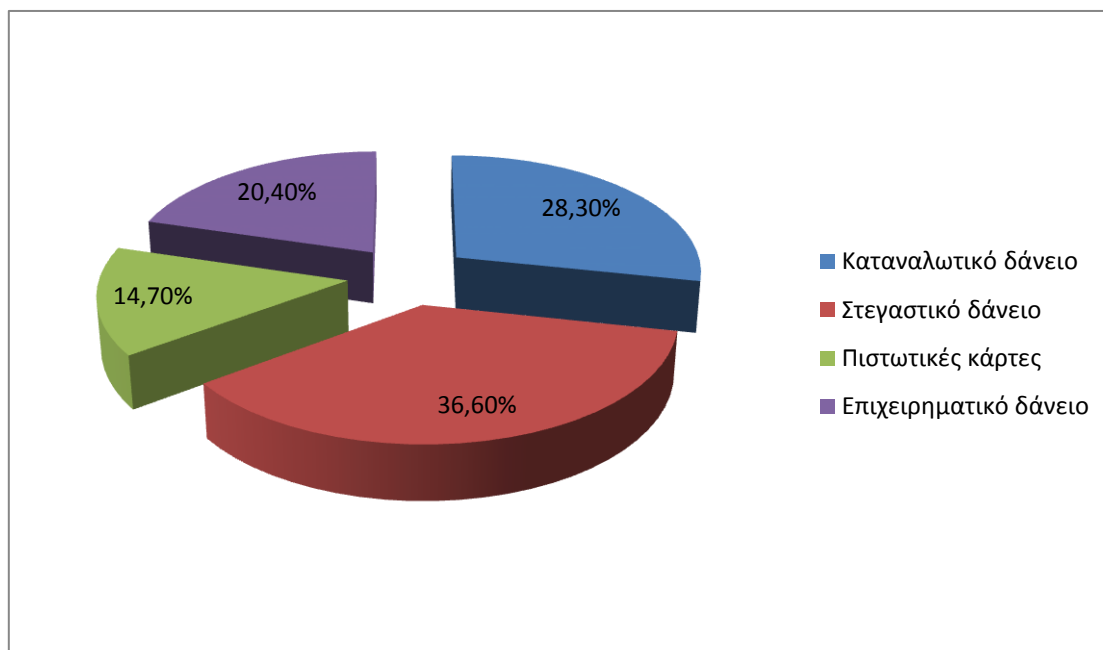
Πίνακας 11. Το είδος των οφειλών των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

Είδος οφειλής	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
Καταναλωτικό δάνειο	79	28,3%
Στεγαστικό δάνειο	102	36,6%
Πιστωτικές κάρτες	41	14,7%
Επιχειρηματικό δάνειο	57	20,4%

Σύνολο

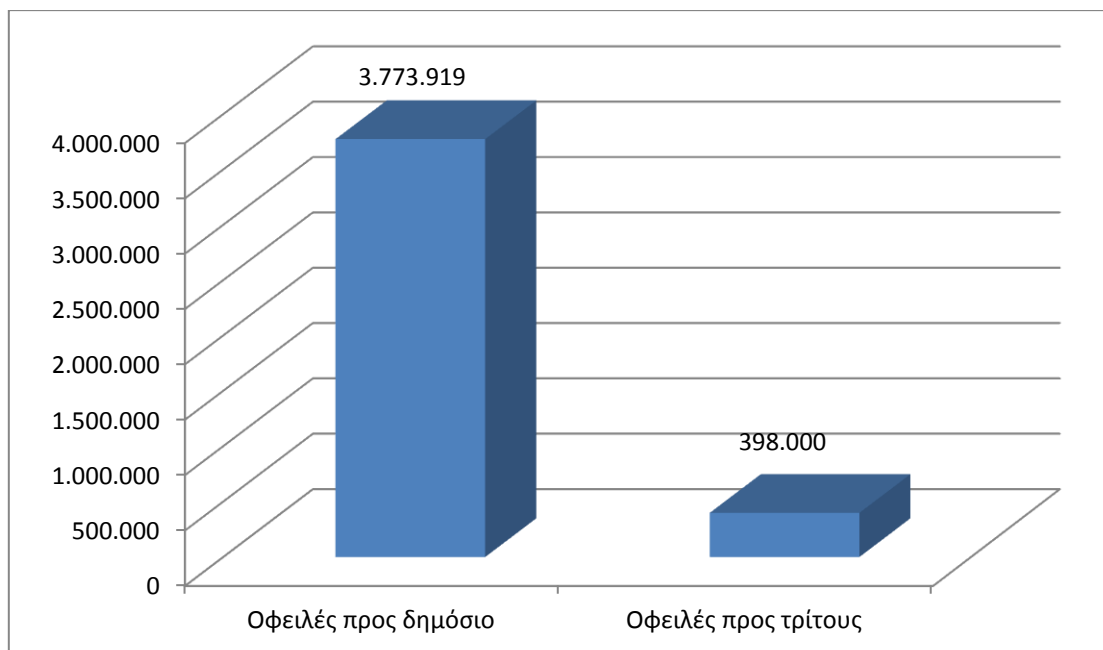
279

100%

Διάγραμμα 17. Το είδος των οφειλών των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων

Οι επόμενες δυο ερωτήσεις αφορούσαν το ύψος των οφειλών προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, αλλά και αυτό προς τρίτους. Σύμφωνα με τα συγκεντρωτικά στοιχεία που παρουσιάζονται στο διάγραμμα που ακολουθεί, το ύψος των οφειλών προς το Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά Ταμεία ξεπερνά το ποσό του 3.700.000 ευρώ και οι οφειλές προς τρίτους το ύψος των 390.000 ευρώ.

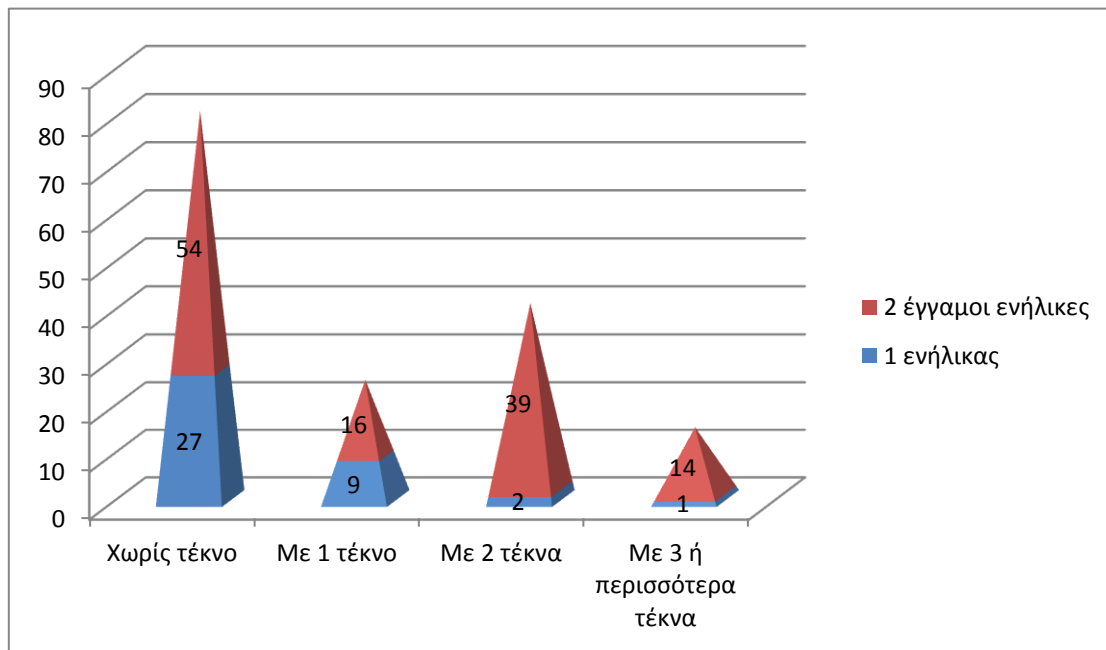
Διάγραμμα 18. Οι οφειλές προς το Δημόσιο και προς τρίτους των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

Η επόμενη ερώτηση διερευνούσε το κατά πόσο τα άτομα που απευθύνθηκαν στην Γραμματεία, προσήλθαν είτε ως μεμονωμένα άτομα, είτε ως δυο έγγαμοι σύζυγοι και σε δεύτερο επίπεδο, το κατά πόσο τα άτομα αυτά είχαν παιδιά και πόσα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, όπως αυτά παρουσιάζονται στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί, η πλειοψηφία των ατόμων προσήλθε ως δυο έγγαμοι ενήλικες. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί ότι οι πλέον συνήθεις κατηγορίες ήταν αυτές οι οποίες αποτελούνταν από δυο ενήλικες που διέθεταν 2 τέκνα ή κανένα τέκνο.

Πίνακας 12. Η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων

Αριθμός τέκνων	1 ενήλικας	2 έγγαμοι ενήλικες	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
Χωρίς τέκνο	27	54	81	50%
Με 1 τέκνο	9	16	25	15,4%
Με 2 τέκνα	2	39	41	25,3%

Με 3 ή περισσότερα τέκνα	1	14	15	9,3%
Σύνολο	39	123	162	100%

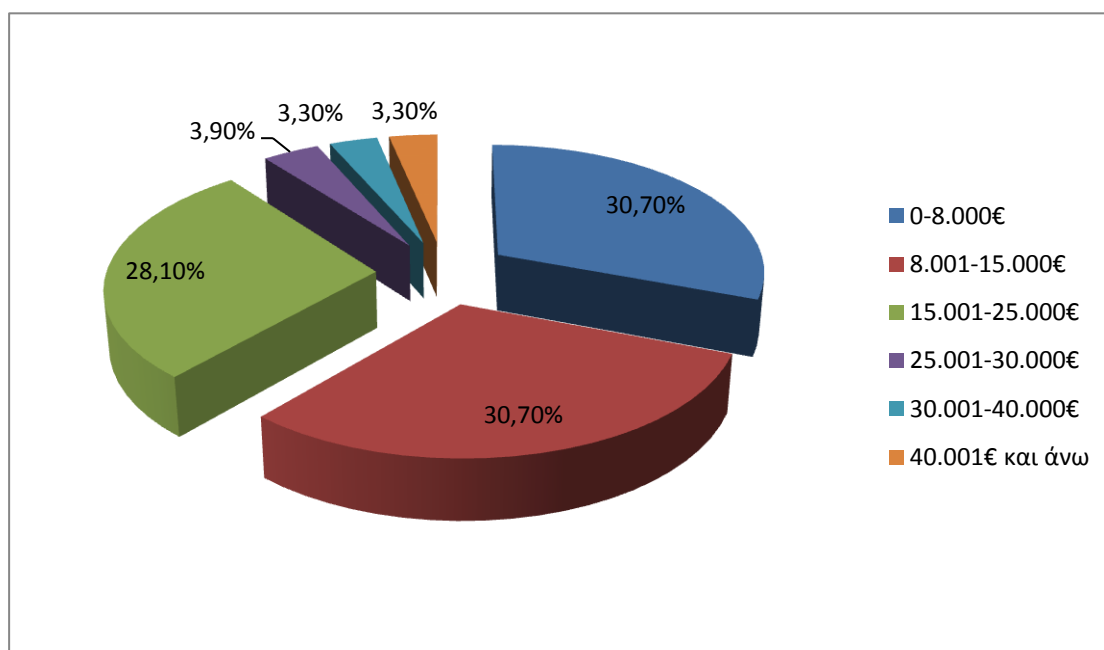
Διάγραμμα 19. Η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

Η επόμενη ερώτηση διερευνούσε τις εισοδηματικές κατηγορίες στις οποίες ανήκαν οι εξυπηρετούμενοι πολίτες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, τα οποία παρουσιάζονται αναλυτικά στον επόμενο πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα, η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών είχαν εισόδημα μέχρι 15.000 ευρώ, ενώ σημαντική ήταν και η κατηγορία των ατόμων που δήλωσαν εισοδήματα μεταξύ 15.000 και 25.000 ευρώ.

Πίνακας 13. Οι εισοδηματικές κατηγορίες των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων

Εισοδηματική κατηγορία	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
------------------------	-----------	-------------------

0-8.000€	47	30,7%
8.001-15.000€	47	30,7%
15.001-25.000€	43	28,1%
25.001-30.000€	6	3,9%
30.001-40.000€	5	3,3%
40.001€ και άνω	5	3,3%
Σύνολο	153	100%

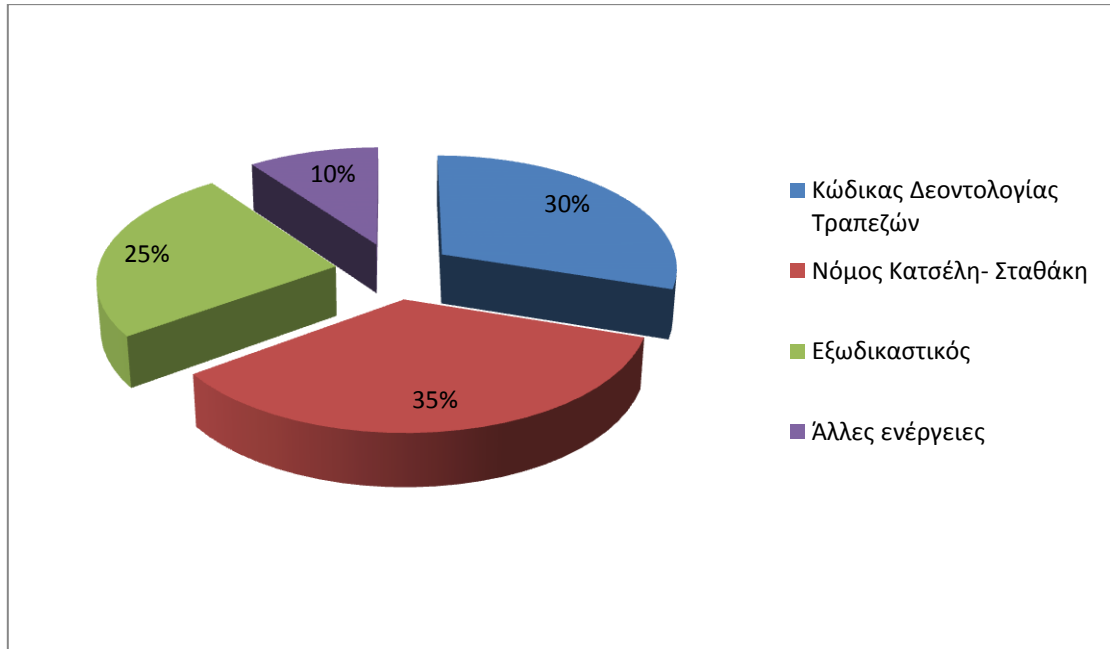
Διάγραμμα 20. Οι εισοδηματικές κατηγορίες των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

Τέλος, ως προς τις εναλλακτικές λύσεις που παρουσιάστηκαν στους εξυπηρετούμενους πολίτες, αξίζει να σημειωθεί ότι το 35% των ερωτώμενων δύναται να υποβάλει αίτηση ένταξης στη νομοθεσία για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, όταν σ' ένα ποσοστό 30% των πολιτών προτάθηκε να ξεκινήσει την επικοινωνία με τα πιστωτικά ιδρύματα κι ένα ποσοστό της τάξης του 10% μπορεί να προχωρήσει σε μία σειρά από άλλες

ενέργειες, όπως για παράδειγμα, επικοινωνία με φορείς διαμεσολάβησης (π.χ. Συνήγορος Καταναλωτή, Καταναλωτικές Οργανώσεις κλπ), απευθείας ρύθμιση των οφειλών του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων – ΟΕΚ, ρύθμιση των οφειλών προς το Δημόσιο – Ασφαλιστικά Ταμεία κλπ. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ένα ακόμη 25% που αναφέρεται στις επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες, δύναται να υποβάλει αίτηση ένταξης στον εξωδικαστικό μηχανισμό για τη ρύθμιση των οφειλών του. Τα παραπάνω παρουσιάζονται και στον πίνακα και το κυκλικό διάγραμμα που ακολουθούν.

Πίνακας 14. Κατηγορία ενημέρωσης των κατοίκων του νομού Ιωαννίνων

Κατηγορία ενημέρωσης	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα
Κώδικας Δεοντολογίας Τραπεζών	56	30%
Νόμος Κατσέλη- Σταθάκη	66	35%
Εξωδικαστικός	47	25%
Άλλες ενέργειες	19	10%
Σύνολο	188	100%

Διάγραμμα 21. Κατηγορία ενημέρωσης των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων

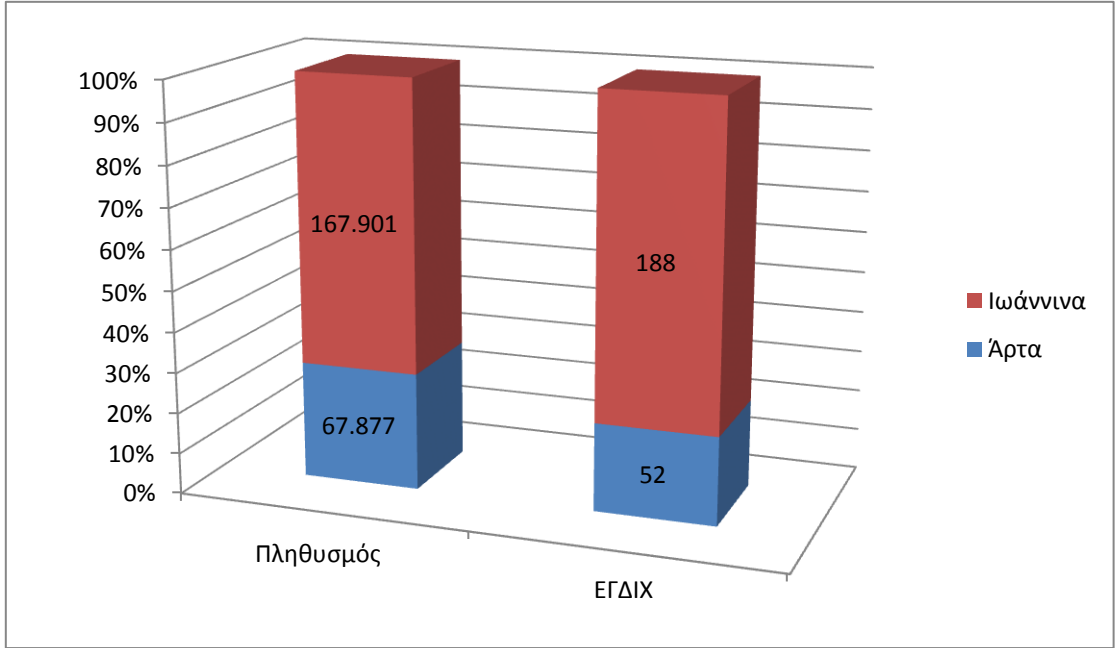
4.4. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΔΥΟ ΝΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΣ

Στην παράγραφο αυτή λαμβάνει χώρα η σύγκριση των δυο Νομών της Ηπείρου στα στοιχεία που συλλέχθηκαν από την συμπλήρωση των εντύπων. Αναλυτικότερα, θα πρέπει να σημειωθεί αρχικά ότι τα άτομα που συμπλήρωσαν τα συγκεκριμένα έντυπα στον Νομό Άρτας ήταν 52, ενώ στο Νομό Ιωαννίνων ήταν 188. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρατίθενται στο επόμενο διάγραμμα, η σύγκριση αυτών σε σχέση με τον επίσημο καταγεγραμμένο πληθυσμό των δυο Νομών στην απογραφή του πληθυσμού του 2011 δείχνει ένα ελαφρώς χειρότερο οικονομικό κλίμα στον Νομό των Ιωαννίνων, καθώς αναλογικά περισσότεροι κάτοικοι του Νομού αυτού στο συγκεκριμένο διάστημα απευθύνθηκαν σε αυτήν την Γραμματεία.

Πίνακας 15. Σύγκριση του πληθυσμού των νομών σε σχέση με τα άτομα που απευθύνθηκαν στην ΕΓΔΙΧ

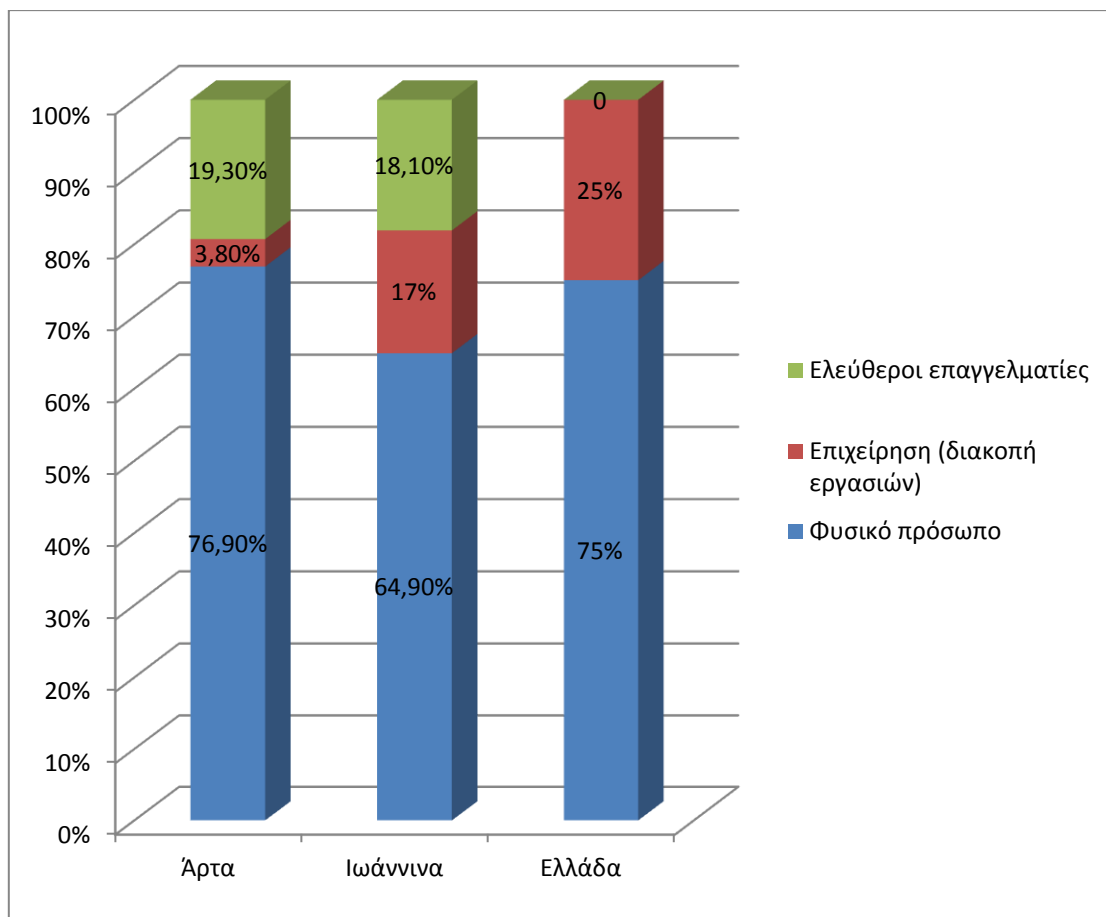
	Νομός Άρτας	Νομός Ιωαννίνων
--	-------------	-----------------

Πληθυσμός (Απογραφή 2011)	67.877	167.901
Άτομα που απευθύνθηκαν στην Γραμματεία	52	188

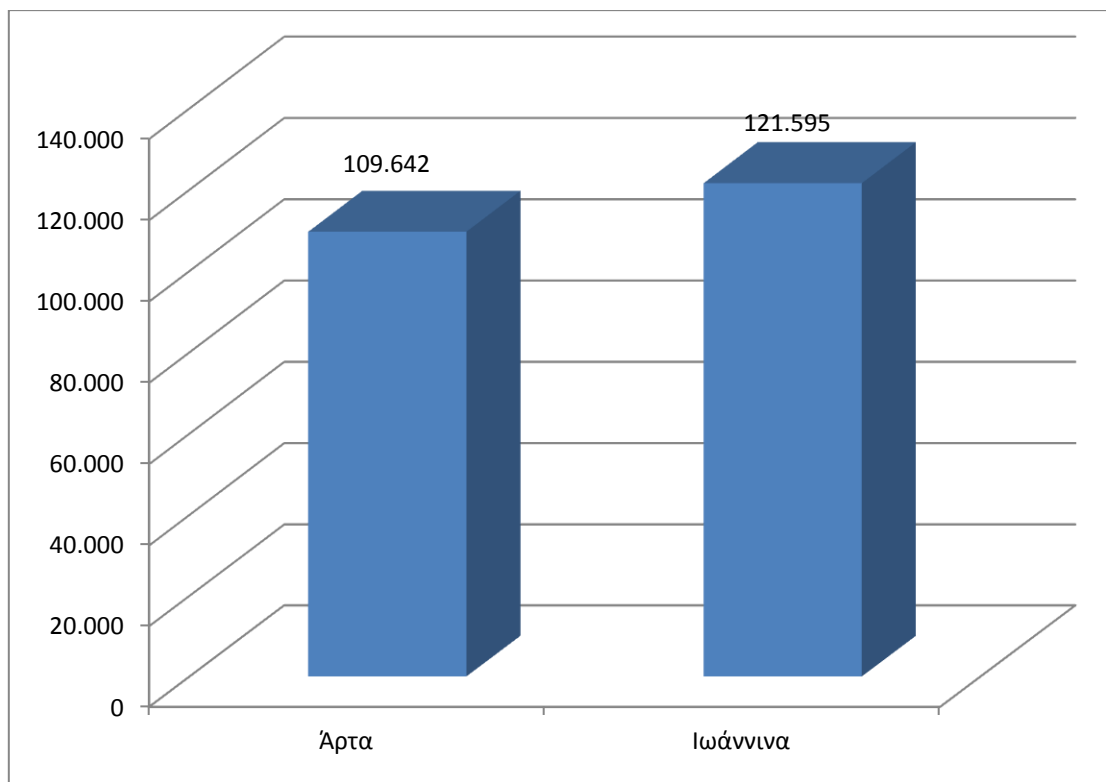
Διάγραμμα 22. Σύγκριση του πληθυσμού των νομών σε σχέση με τα άτομα που απευθύνθηκαν στην ΕΓΔΙΧ

Συγκεκριμένα, για την πρώτη ερώτηση που αφορούσε στην ιδιότητα του δανειολήπτη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ενώ το 77% των ατόμων στο Νομό Άρτας ήταν φυσικά πρόσωπα και μόλις το 4% αφορούσε επιχειρήσεις συμπεριλαμβανομένων και αυτών με διακοπή εργασιών, τα αντίστοιχα ποσοστά για τον νομό Ιωαννίνων ήταν σαφώς διαφοροποιημένα, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί. Εξάλλου, σύμφωνα με τα πανελλαδικά στοιχεία, το 75% ήταν φυσικά πρόσωπα και ελεύθεροι επαγγελματίες και το 25% αφορούσε σε εκπροσώπους επιχειρήσεων.

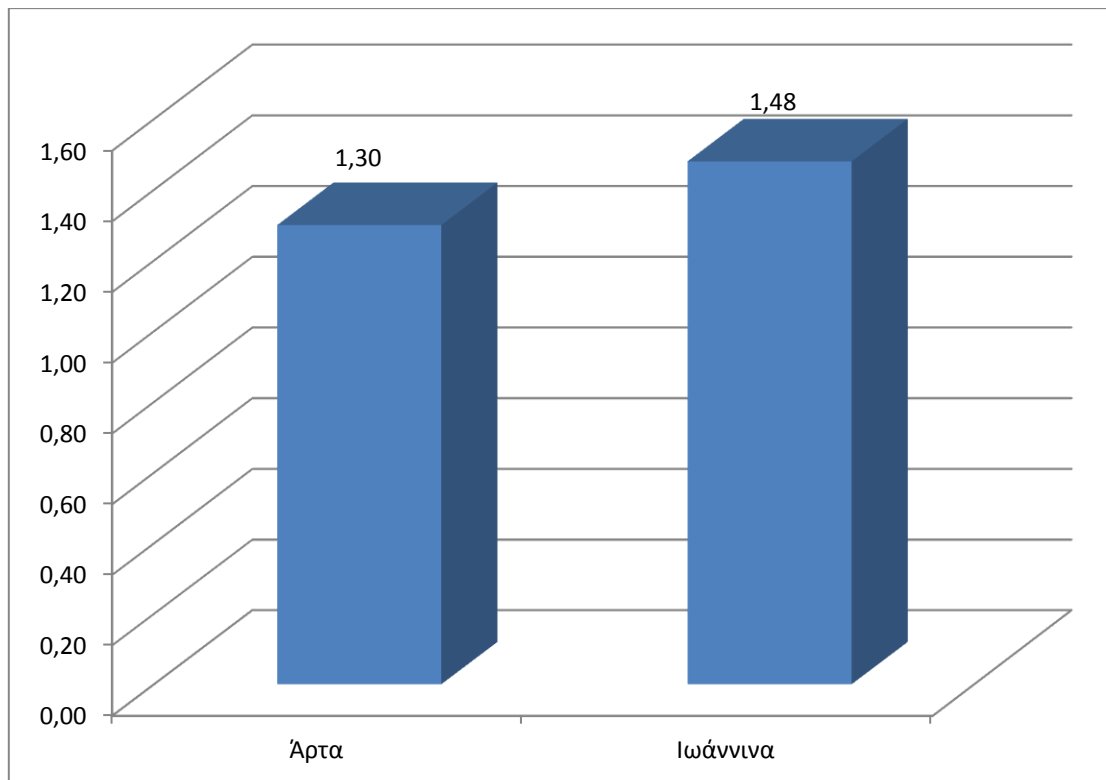
Διάγραμμα 23. Σύγκριση των ιδιοτήτων των κατοίκων των δύο Νομών.

Επιπλέον, στο επόμενο διάγραμμα λαμβάνει χώρα η σύγκριση των κατά κεφαλήν οφειλών των ατόμων των δύο νομών. Σύμφωνα με τα στοιχεία του διαγράμματος αυτού, είναι εμφανής η κατά περίπου 10% μεγαλύτερη κατά κεφαλήν επιβάρυνση των κατοίκων του Νομού Ιωαννίνων.

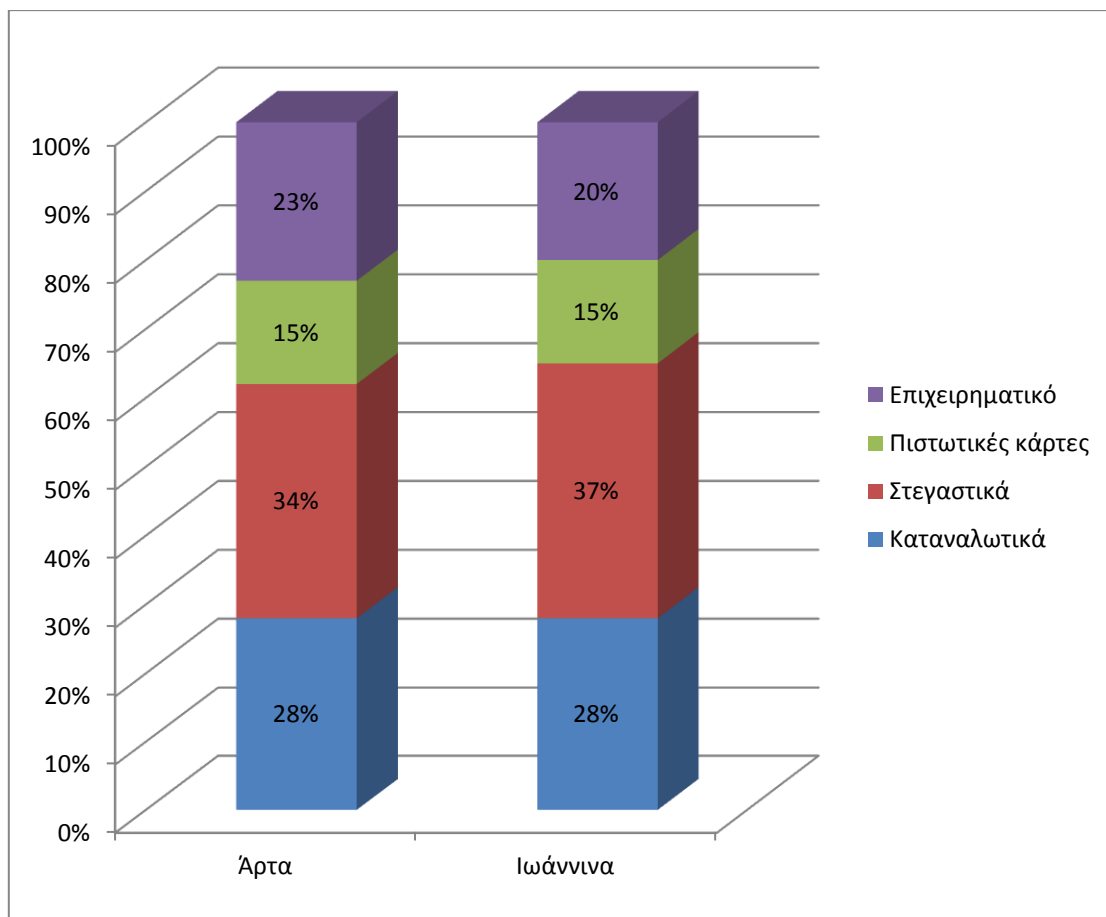
Διάγραμμα 24. Σύγκριση των κατά κεφαλήν οφειλών των κατοίκων των δύο νομών.

Πριν την ανάλυση της σύγκρισης ανάμεσα στο είδος των οφειλών, αξίζει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση του Νομού Ιωαννίνων, τα εξυπηρετούμενα άτομα κατά μέσο όρο εμφανίζονται με περισσότερες οφειλές (δάνεια) ανά άτομο, σε σχέση με τα άτομα του Νομού Άρτας, καθώς στην δεύτερη περίπτωση ο λόγος του αριθμού των εντύπων που συμπληρώθηκαν προς το σύνολο των οφειλών είναι μεγαλύτερος κατά 12% περίπου, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί.

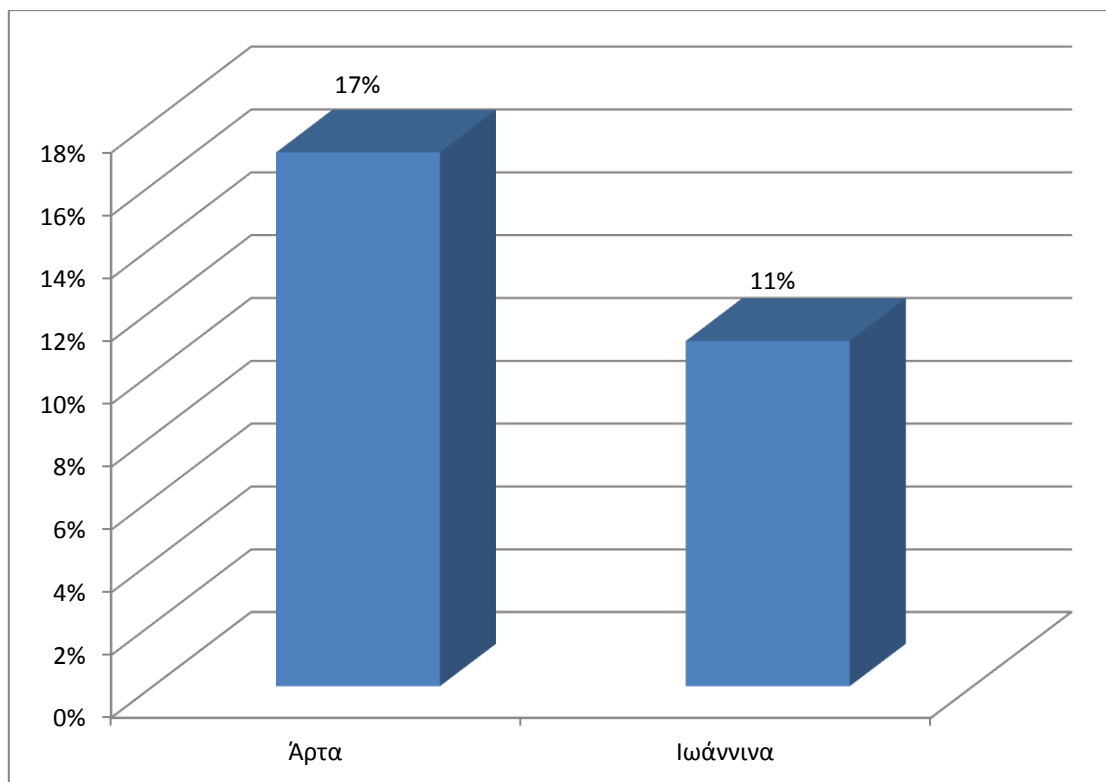
Διάγραμμα 25. Σύγκριση του αριθμού των κατά κεφαλήν οφειλών των κατοίκων των δύο Νομών.

Σχεδόν καμία διαφοροποίηση δεν συναντάται στον τρόπο με τον οποίο δημιουργείται η συνολική οφειλή των κατοίκων των δυο Νομών, ανάμεσα στα διάφορα είδη δανείων. Αναλυτικότερα και σύμφωνα με τις πληροφορίες που προκύπτουν από το παρακάτω διάγραμμα, είναι εμφανές και στους δυο Νομούς, ότι η σύνθεση των οφειλών των κατοίκων τους είναι πανομοιότυπη.

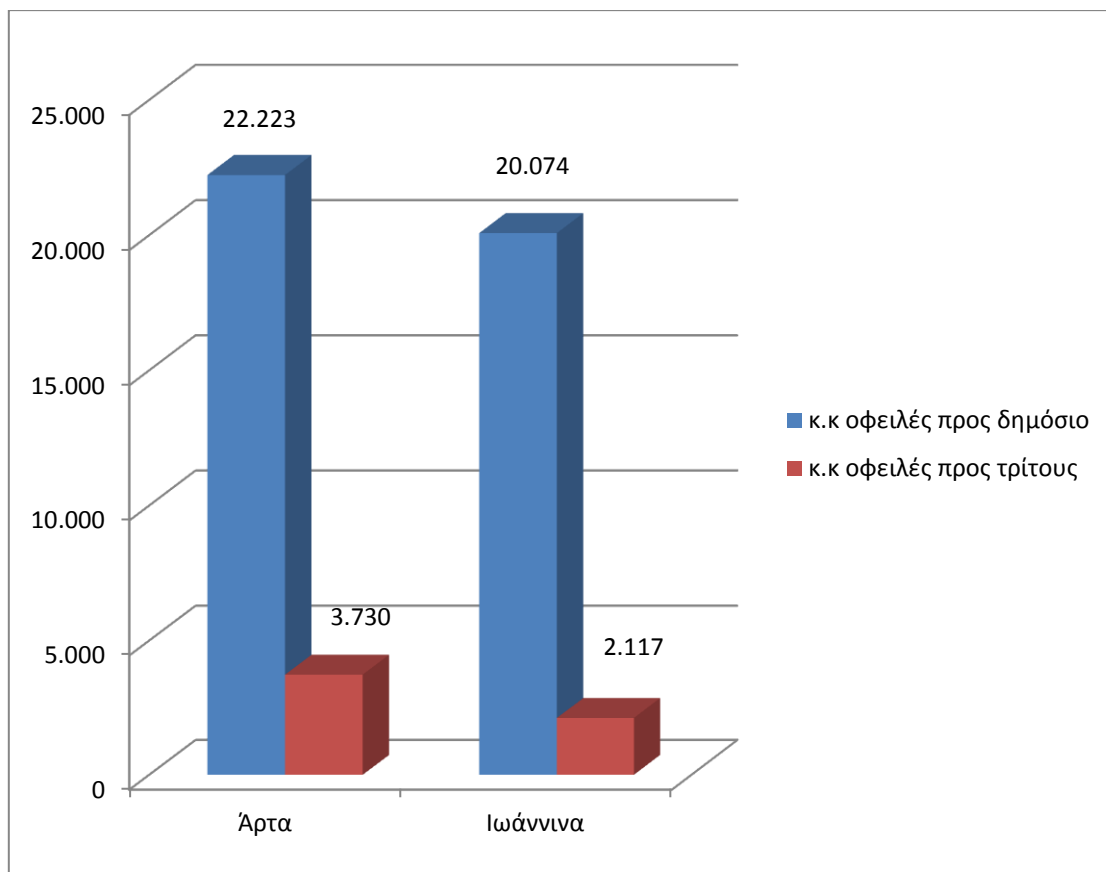
Διάγραμμα 26. Σύγκριση του είδους των οφειλών των κατοίκων των δύο νομών.

Το διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζει τα αποτελέσματα της σύγκρισης των κατά κεφαλήν οφειλών των κατοίκων των δυο Νομών προς το δημόσιο και προς τρίτους. Ωστόσο, αρχικά παρουσιάζεται ένα διάγραμμα, το οποίο δείχνει το ποσοστό των οφειλών προς τρίτους προς τις οφειλές προς το Δημόσιο, στους δυο νομούς. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση της Άρτας, η αναλογία των δευτέρων προς τις πρώτες προσεγγίζει το 17%, ενώ στην περίπτωση των κατοίκων των Ιωαννίνων, η ίδια αναλογία κυμαίνεται περίπου στο 10%. Με άλλα λόγια, οι κάτοικοι της Άρτας, αναλογικά χρωστούν λιγότερα χρήματα στο Δημόσιο σε σχέση με τους κατοίκους των Ιωαννίνων.

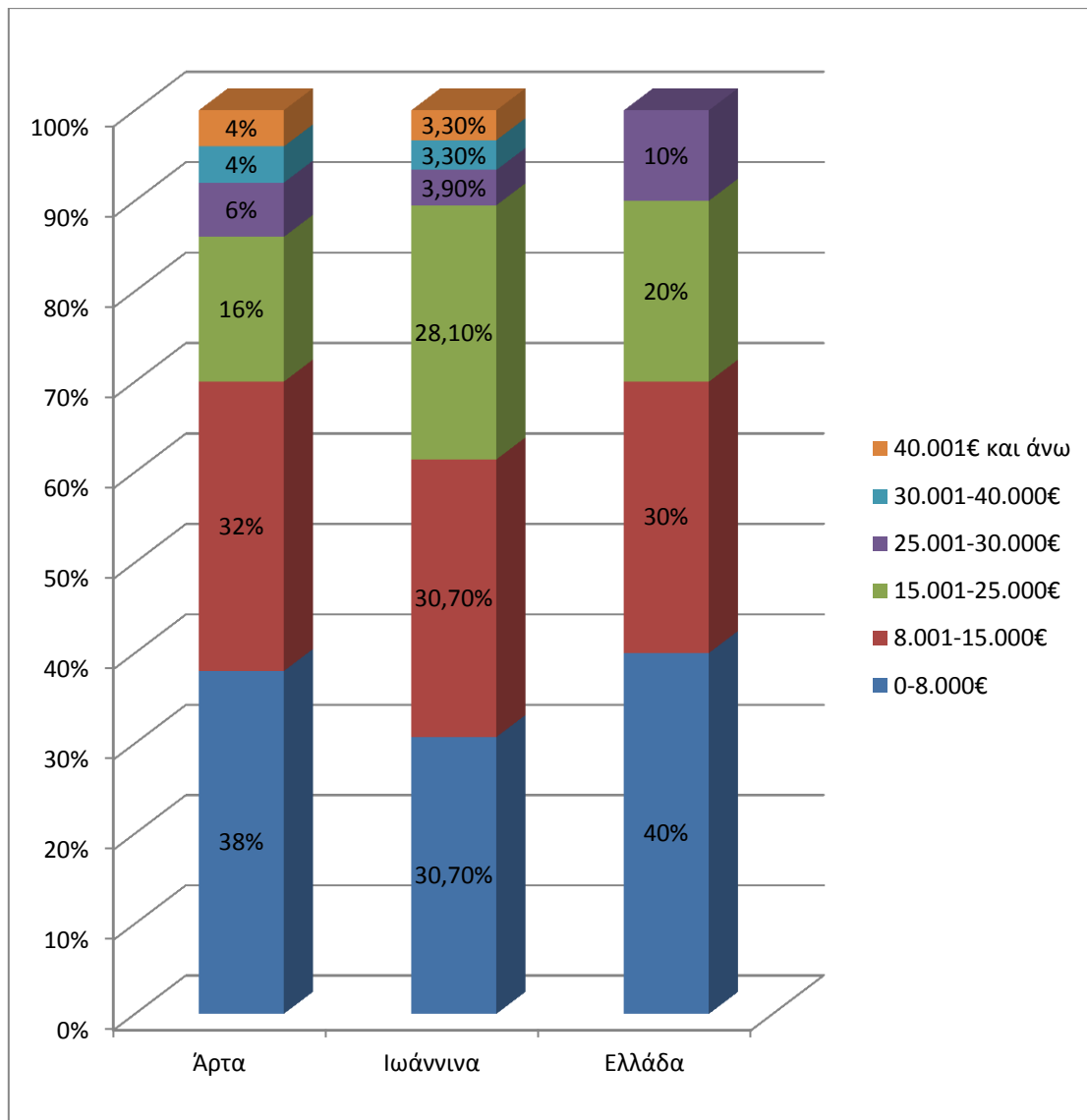
Διάγραμμα 27. Σύγκριση των λόγων των οφειλών προς τρίτους προς τις οφειλές στο Δημόσιο, στους δυο Νομούς.

Επιπλέον, σύμφωνα με το διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται ότι τα άτομα του Νομού Άρτας, σε απόλυτες τιμές φαίνεται να χρωστούν κατά κεφαλήν μεγαλύτερα ποσά, τόσο στο δημόσιο, όσο και σε τρίτους.

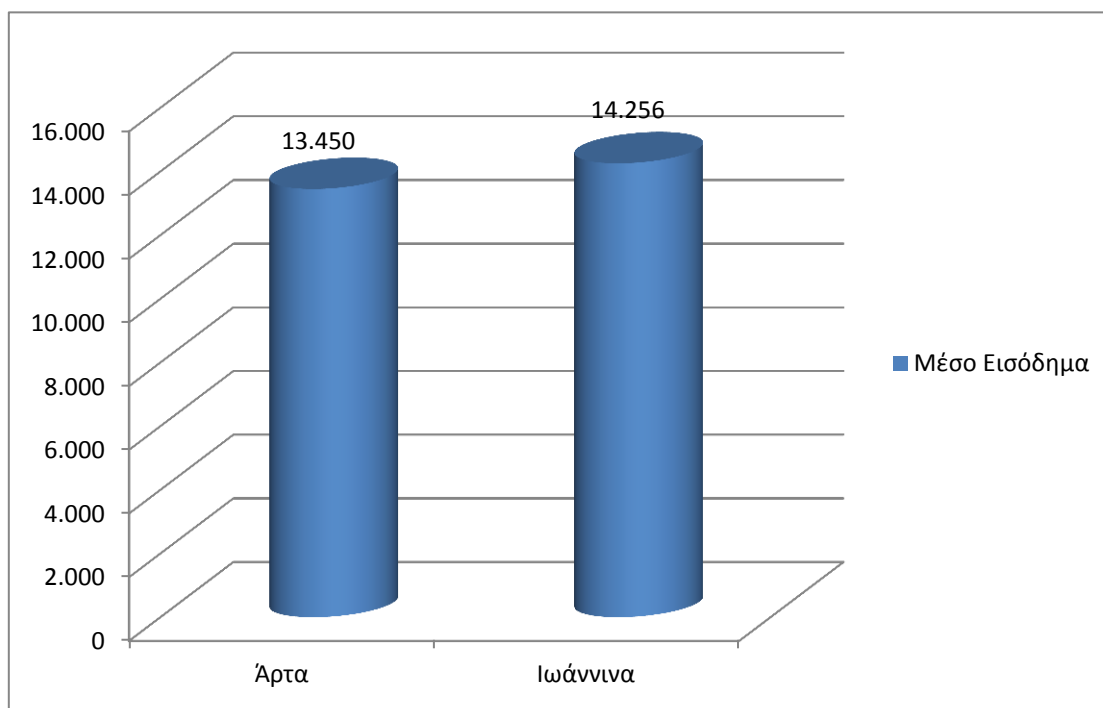
Διάγραμμα 28. Σύγκριση των κατά κεφαλήν οφειλών προς το Δημόσιο και προς τρίτους των κατοίκων των δύο νομών.

Τέλος, το επόμενο διάγραμμα παρουσιάζει τη σύγκριση ανάμεσα στις εισοδηματικές ομάδες των δύο Νομών, αλλά και την κατάσταση που επικρατούσε πανελλαδικώς. Σύμφωνα με τα στοιχεία του διαγράμματος αυτού, γίνεται εμφανές ότι μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που προέρχονταν από τον Νομό Άρτας δήλωσε εισόδημα μικρότερο των 8.000 ευρώ, σε σχέση με τους κατοίκους των Ιωαννίνων, οι οποίοι με την σειρά τους σε μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσαν εισόδημα μεταξύ 15.000 και 25.000 ευρώ.

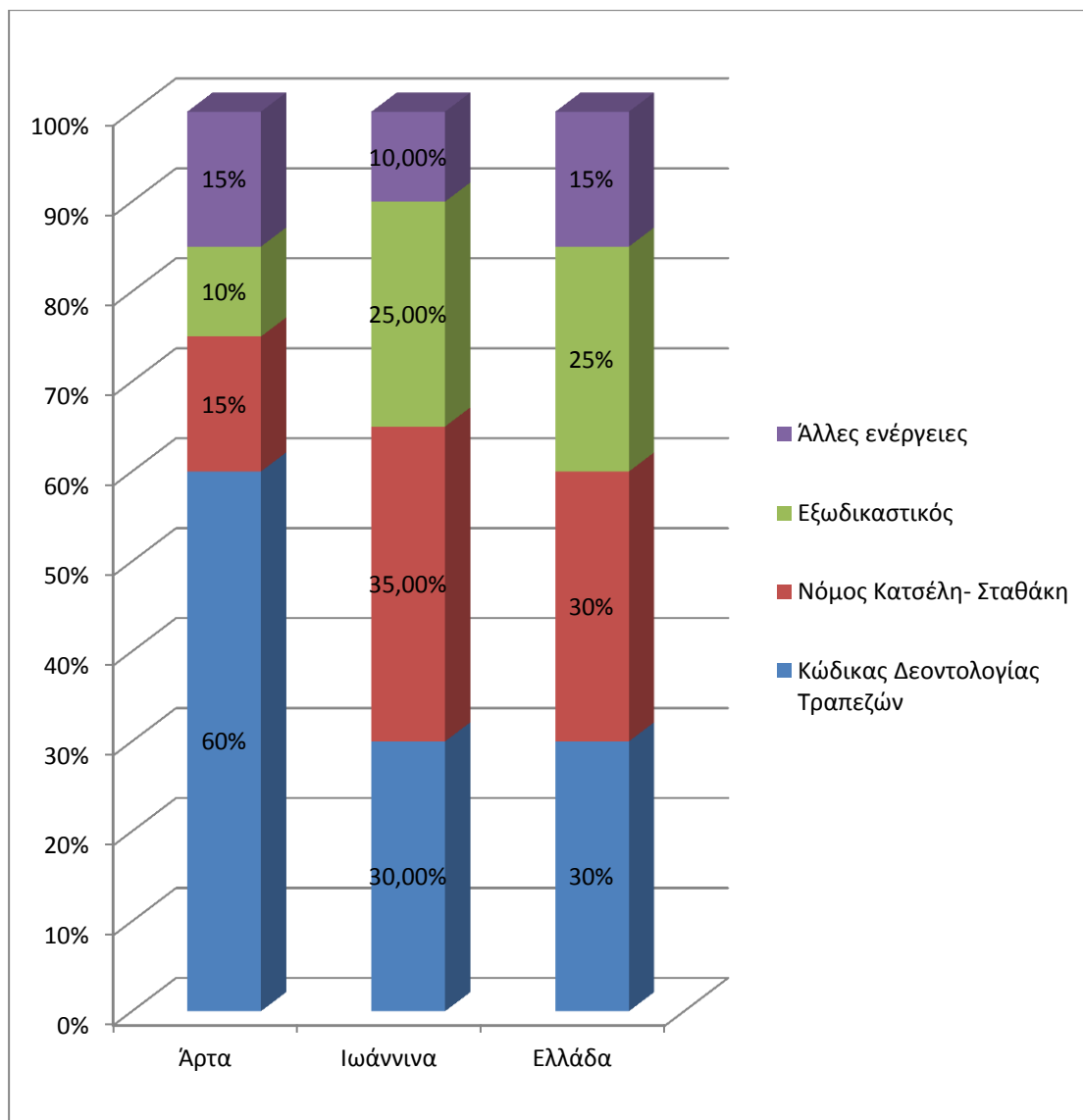
Διάγραμμα 29. Σύγκριση της συχνότητας συμμετοχής των ατόμων των δυο νομών στις εισοδηματικές κατηγορίες της ΕΓΔΙΧ

Προς επίρρωση του συμπεράσματος που προκύπτει από τη μελέτη των στοιχείων του παραπάνω διαγράμματος, υπολογίστηκε η μέση τιμή των εισοδημάτων που δήλωσαν τα άτομα που προσήλθαν στην ΕΓΔΙΧ από τους δύο νομούς, προκειμένου να προκύψει το μέσο εισόδημα για τα άτομα αυτά, των δύο νομών. Αξίζει να σημειωθεί ότι ειδικά για την τελευταία κατηγορία, θεωρήθηκε ως ανώτατο όριο το ποσό των 60.000 ευρώ και έτσι, η μέση τιμή αυτού του διαστήματος ορίστηκε η τιμή που αντιστοιχεί στα 50.000 ευρώ. Μετά τον υπολογισμό, προέκυψε μεγαλύτερο εισόδημα για τα άτομα του νομού Ιωαννίνων, το οποίο, όπως προκύπτει από το διάγραμμα που ακολουθεί είναι περίπου κατά 6% μεγαλύτερο από αυτό των ατόμων του νομού Άρτας.

Διάγραμμα 30. Σύγκριση του μέσου εισοδήματος των ατόμων των δυο νομών.

Τέλος, ως προς τις εναλλακτικές λύσεις που παρουσιάστηκαν στους εξυπηρετούμενους πολίτες, αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος Κατσέλη προτάθηκε σχεδόν στο μισό ποσοστό των κατοίκων της Άρτας, σε σχέση με τους κατοίκους των Ιωαννίνων, αλλά και τους υπόλοιπους Έλληνες πολίτες, ενώ, από την άλλη πλευρά, η χρήση του Κώδικα Δεοντολογίας των τραπεζών σε διπλάσιο ποσοστό προτάθηκε στην Άρτα, σε σχέση με τα Ιωάννινα και την υπόλοιπη Ελλάδα.

Διάγραμμα 31. Σύγκριση των λύσεων που προτάθηκαν στους πολίτες

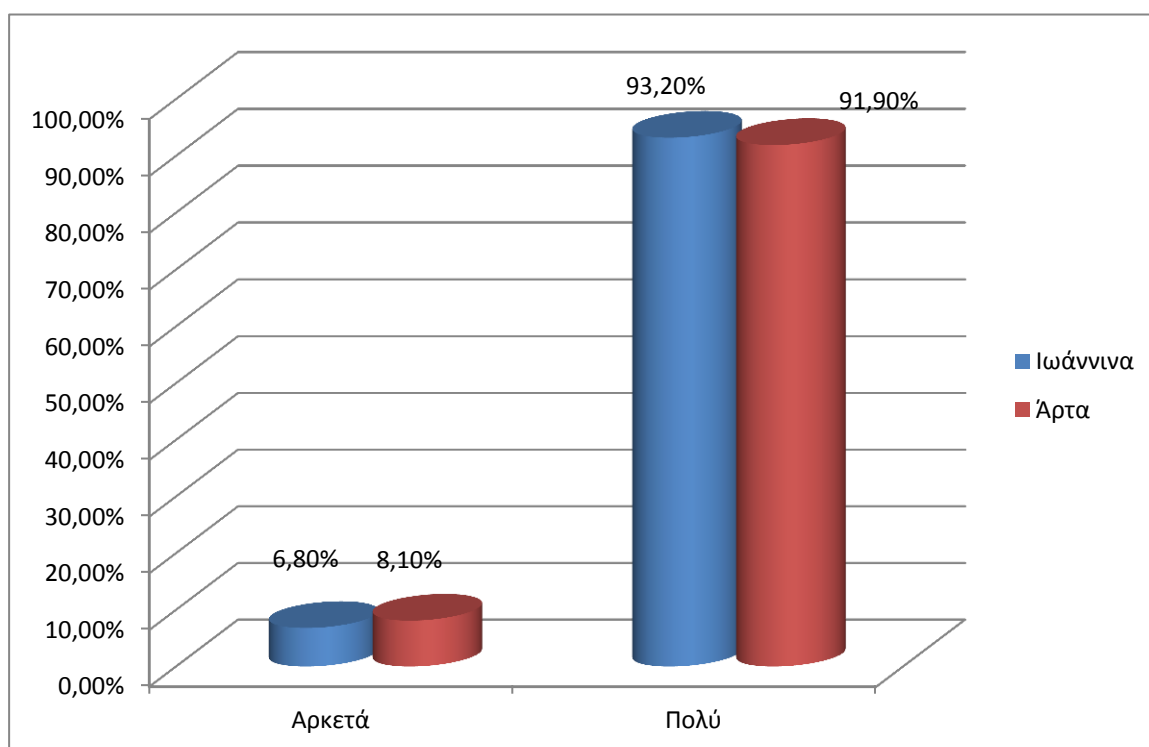
4.4.1. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ ΝΟΜΩΝ ΣΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

Τέλος, παρατίθενται τα συγκριτικά στοιχεία των ερωτηματολογίων ικανοποίησης των ατόμων των δυο νομών. Η πρώτη ερώτηση αφορούσε στον βαθμό που οι πολίτες νιώθουν ευχαριστημένοι από τη συνολική εξυπηρέτηση στο Κέντρο – Γραφείο Ενημέρωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών που επισκεφθήκαν. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας

που παρουσιάζονται στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθούν, η πλειοψηφία των πολιτών των δυο νομών δήλωσε πολύ ευχαριστημένη από την εξυπηρέτηση

Πίνακας 16. Πόσο ευχαριστημένοι είστε από τη συνολική σας εξυπηρέτηση στο Κέντρο – Γραφείο Ενήμερωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών που επισκεφθήκατε;

Ερώτηση 1	Ιωάννινα		Άρτα	
	Απόλυτες συχνότητες	Σχετικές συχνότητες	Απόλυτες συχνότητες	Σχετικές συχνότητες
Καθόλου	0	0%	0	0%
Λίγο	0	0%	0	0%
Αρκετά	9	6,8%	3	8,1%
Πολύ	122	93,2%	34	91,9%
Σύνολο	131	100%	37	100%

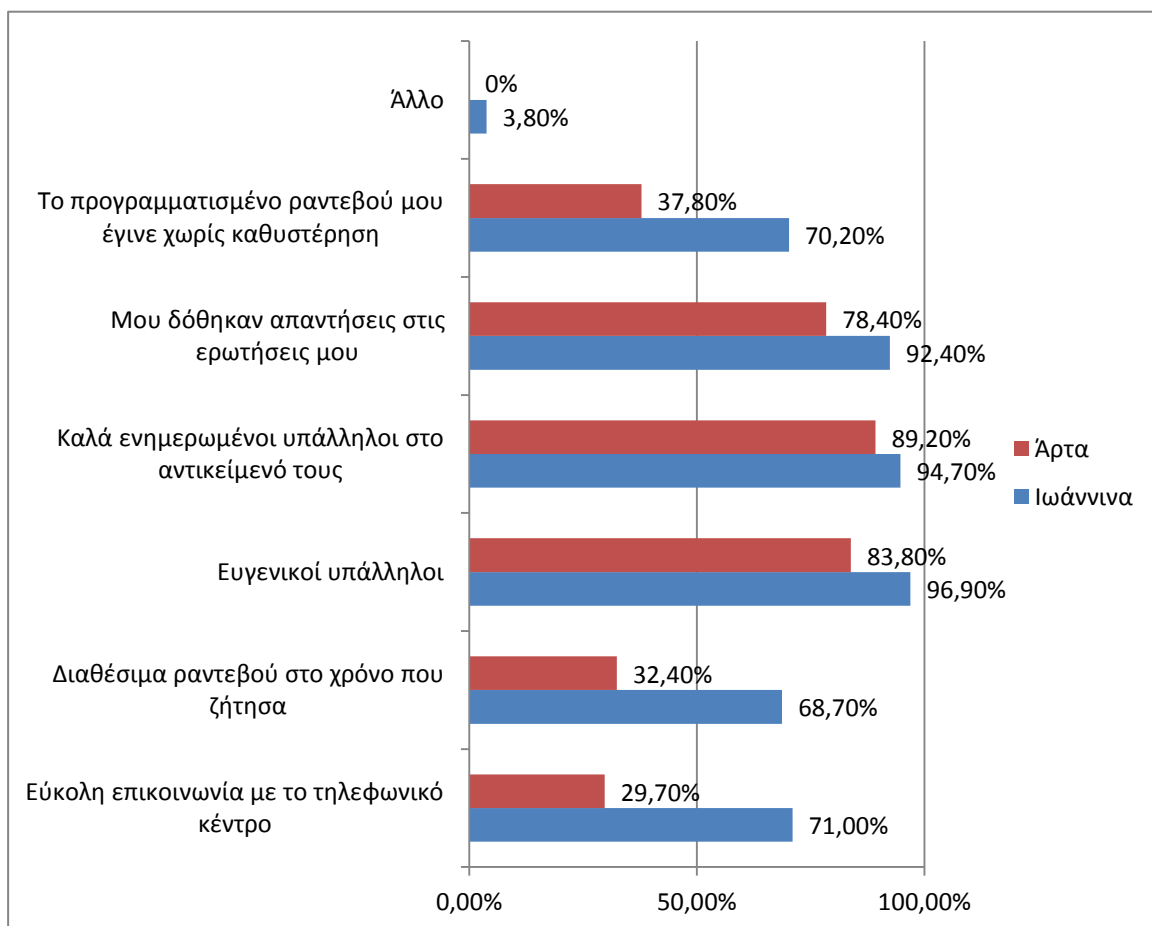
Διάγραμμα 32. Πόσο ευχαριστημένοι είστε από τη συνολική σας εξυπηρέτηση στο Κέντρο – Γραφείο Ενημέρωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών που επισκεφθήκατε;

Η δεύτερη ερώτηση που επιδέχονταν πέραν της μίας επιλογής αφορούσε στην επιλογή κατάλληλων λέξεων ή φράσεων που θα επέλεγαν οι πολίτες για να περιγράψουν τον τρόπο που εξυπηρετήθηκαν. Υψηλή συχνότητα εμφανίζουν οι επιλογές «Εύκολη επικοινωνία με το τηλεφωνικό κέντρο» και «ευγενικοί» και καλά ενημερωμένοι υπάλληλοι», όπως φαίνεται στο διάγραμμα που ακολουθεί. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα ποσοστά αντιστοιχούν σε σύνολο 131 ατόμων για τον νομό Ιωαννίνων και 37 ατόμων για τον νομό Άρτας.

Πίνακας 17. Ποιες από τις παρακάτω λέξεις ή εκφράσεις θα χρησιμοποιούσατε για να περιγράψετε τον τρόπο που εξυπηρετηθήκατε (επιλέξτε όσες απαντήσεις σας εκφράζουν);

Ερώτηση 2	Ιωάννινα		Άρτα	
	Απόλυτες συχνότητες	Σχετικές συχνότητες	Απόλυτες συχνότητες	Σχετικές συχνότητες
Εύκολη επικοινωνία με το τηλεφωνικό κέντρο	93	71,0%	11	29,7%
Διαθέσιμα ραντεβού στο χρόνο που ζήτησα	90	68,7%	12	32,4%
Ευγενικοί υπάλληλοι	127	96,9%	31	83,8%
Καλά ενημερωμένοι υπάλληλοι στο αντικείμενό τους	124	94,7%	33	89,2%

<i>Μου δόθηκαν απαντήσεις στις ερωτήσεις μου</i>	121	92,4%	29	78,4%
<i>Το προγραμματισμένο ραντεβού μου έγινε χωρίς καθυστέρηση</i>	92	70,2%	14	37,8%
<i>Άλλο</i>	5	3,8%	0	0%

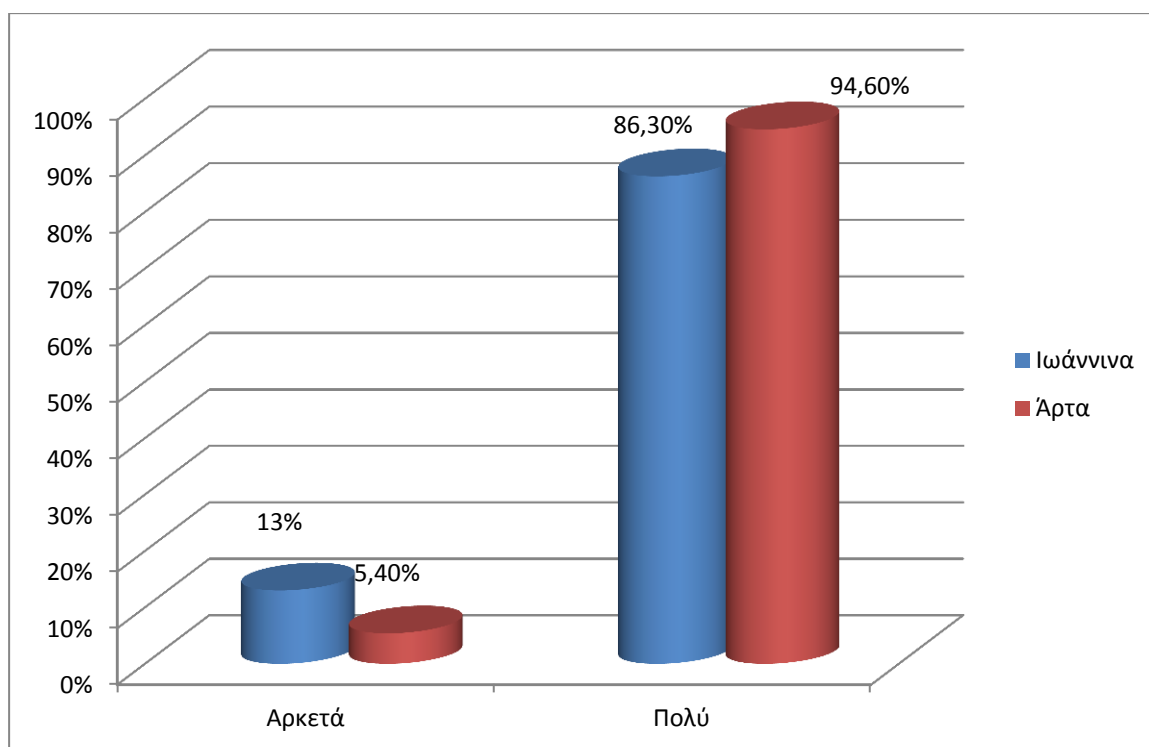

Διάγραμμα 33. Ποιες από τις παρακάτω λέξεις ή εκφράσεις θα χρησιμοποιούσατε για να περιγράψετε τον τρόπο που εξυπηρετηθήκατε (επιλέξτε όσες απαντήσεις σας εκφράζουν);

Η τρίτη ερώτηση αφορούσε στον βαθμό που οι πολίτες νιώθουν ευχαριστημένοι από τις συμβουλές που δεχθήκαν για οικονομικά ή και νομικά ζητήματα που τους απασχολούν. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας που παρουσιάζονται στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθούν, η πλειοψηφία των πολιτών των δυο νομών δήλωσε πολύ ευχαριστημένη από την εξυπηρέτηση

Πίνακας 18. Πόσο ευχαριστημένοι είστε από τις συμβουλές που δεχθήκατε για οικονομικά ή και νομικά ζητήματα που σας απασχολούν;

<i>Ερώτηση 3</i>	Ιωάννινα		Άρτα	
	<i>Απόλυτες συχνότητες</i>	<i>Σχετικές συχνότητες</i>	<i>Απόλυτες συχνότητες</i>	<i>Σχετικές συχνότητες</i>
<i>Καθόλου</i>	0	0%	0	0%
<i>Λίγο</i>	1	0,7%	0	0%
<i>Αρκετά</i>	17	13%	2	5,4%
<i>Πολύ</i>	113	86,3%	35	94,6%
<i>Σύνολο</i>	<i>131</i>	<i>100%</i>	<i>37</i>	<i>100%</i>

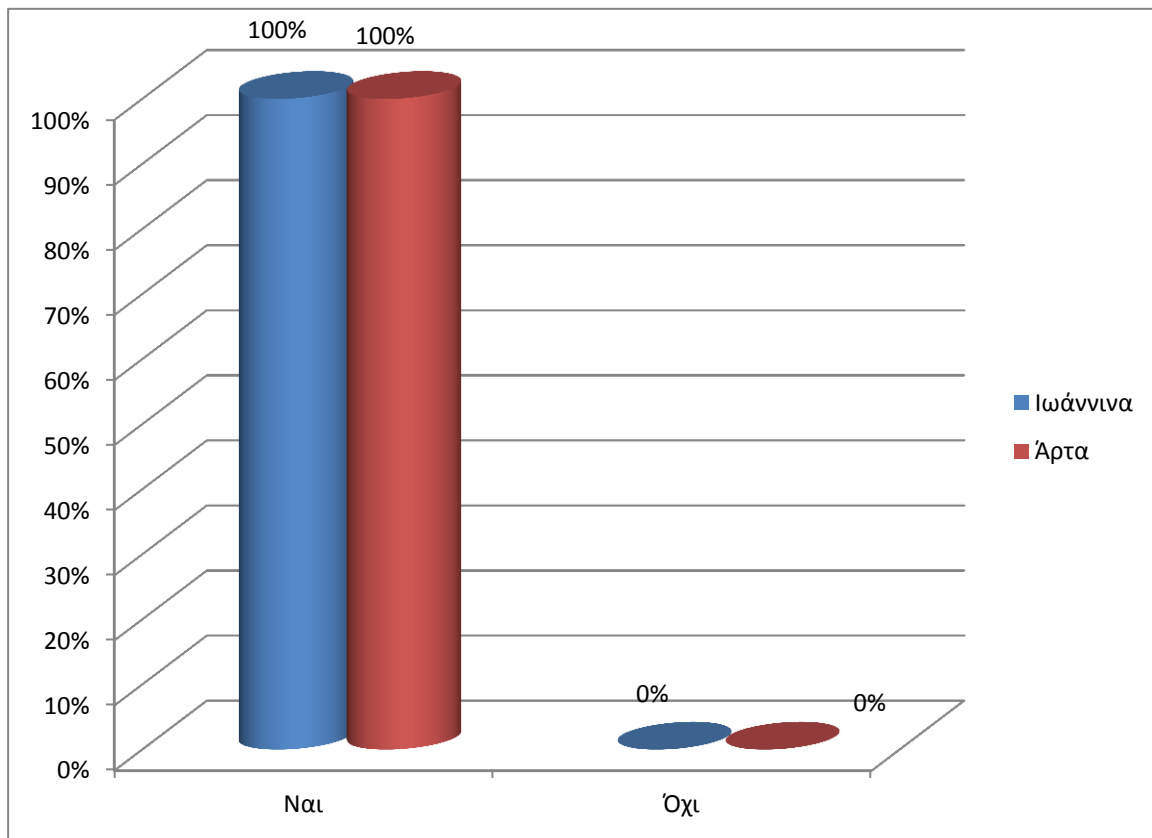
Διάγραμμα 34. Πόσο ευχαριστημένοι είστε από τις συμβουλές που δεχθήκατε για οικονομικά ή και νομικά ζητήματα που σας απασχολούν;

Η τέταρτη και τελευταία ερώτηση αφορούσε το αν οι πολίτες μετά την επίσκεψή τους στο Κέντρο / Γραφείο Ενημέρωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών, θεωρούν ότι είναι πιο ενημερωμένοι για τα ζητήματα που τους απασχολούν, από ότι πριν την επίσκεψή τους. Και σε αυτήν την ερώτηση, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων απάντησε καταφατικά σχετικά με την ενημέρωσή τους.

Πίνακας 19. Μετά την επίσκεψή σας στο Κέντρο / Γραφείο Ενημέρωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών, θεωρείτε ότι είστε πιο ενημερωμένοι για τα ζητήματα που σας απασχολούν, από ότι πριν μας επισκεφθείτε;

Ερώτηση 4	Ιωάννινα		Άρτα	
	Απόλυτες συχνότητες	Σχετικές συχνότητες	Απόλυτες συχνότητες	Σχετικές συχνότητες
Ναι	131	100%	37	100%

Όχι	0	0%	0	0%
Σύνολο	131	100%	37	100%

Διάγραμμα 35. Μετά την επίσκεψή σας στο Κέντρο / Γραφείο Ενημέρωσης Υποστήριξης Δανειοληπτών, θεωρείτε ότι είστε πιο ενημερωμένοι για τα ζητήματα που σας απασχολούν, από ότι πριν μας επισκεφθείτε;

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διόγκωση του ιδιωτικού χρέους των ελληνικών νοικοκυριών, φυσικών και νομικών προσώπων και των επιχειρήσεων υπήρξε αναπόφευκτη απόρροια και άμεση συνέπεια της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, με αποτέλεσμα η ελληνική κοινωνία να είναι σήμερα αντιμέτωπη με ένα μείζον κοινωνικό και πολιτικό ζήτημα που χρήζει ουσιαστικής προσέγγισης και άμεσης επίλυσης. Η απλή παράθεση των βασικών στοιχείων που αφορούν το ιδιωτικό χρέος πιστοποιεί το μέγεθος του προβλήματος. Ειδικότερα 4,2 εκατομμύρια οφειλέτες προς την εφορία και 1,2 εκατομμύρια οφειλέτες προς τα ασφαλιστικά ταμεία σημειώνονται, όταν τα χρέη προς την εφορία ανήλθαν στο τέλος Νοεμβρίου 2017 τα 100 δισ. ευρώ και τα χρέη προς τα ασφαλιστικά ταμεία έχουν ήδη ξεπεράσει τα 30,5 δισ. ευρώ.

Ως απάντηση της Ελληνικής πολιτείας, έρχεται να συσταθεί η Ειδική Γραμματεία Ιδιωτικού Χρέους με συγκεκριμένη οργάνωση, λειτουργία, αποστολή, διάρθρωση, αρμοδιότητες για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους στη χώρα μας. Κύριος στόχος είναι η διαμόρφωση μιας αποτελεσματικότερης στρατηγικής για τη διαχείριση του ιδιωτικού χρέους όσο και στη διευθέτηση αρκετών υφιστάμενων διαφορών μεταξύ δανειοληπτών και πιστωτικών ιδρυμάτων χάρη στην πληρέστερη ενημέρωση και υποστήριξη των δανειοληπτών.

Η μελέτη των στοιχείων που αφορούσαν την περίοδο από την 1η Οκτωβρίου 2017 έως την 31η Μαρτίου του 2018 και που αφορούσαν στους δυο Νομούς της Ηπείρου, ήτοι του Νομού Άρτας και του Νομού Ιωαννίνων αποτελεί το βασικό σκοπό της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την μελέτη των στοιχείων θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να συσχετιστούν με το γεγονός ότι το κύριο πρόβλημα, όπως αυτό αποτυπώνεται στα στοιχεία της ΕΓΔΙΧ αφορά σε όλη την Ελληνική κοινωνία, καθώς η υπερχρέωση και η επακόλουθη αδυναμία πληρωμής έπληξε κυρίως τα νοικοκυριά, αλλά και μεγάλα τμήματα του επιχειρηματικού κόσμου.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι και στους δύο Νομούς, ένα μεγάλο ποσοστό των ατόμων που απευθύνθηκαν στην ΕΓΔΙΧ είναι φυσικά πρόσωπα και τα χρέη τους αφορούν κυρίως στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια. Εξάλλου, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το άθροισμα των καταναλωτικών και των στεγαστικών δανείων μαζί με τα χρέη προς τις πιστωτικές κάρτες

αγγίζει το 70% στο σύνολο των δυο νομών, γεγονός που καταμαρτυρεί για ακόμη μια φορά τη σοβαρότητα του προβλήματος.

Επιπλέον, προκειμένου να γίνει εμφανές το μέγεθος του προβλήματος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η συνολική οφειλή των ατόμων των δυο νομών που απευθύνθηκαν στην ΕΓΔΙΧ ξεπερνά τα 30 εκατομμύρια ευρώ. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την πληροφορία που προκύπτει από την μελέτη των στοιχείων, σύμφωνα με την οποία η πλειοψηφία των ατόμων που απευθύνθηκαν στην ΕΓΔΙΧ διαθέτουν εισόδημα που δεν ξεπερνά τα 15.000 ευρώ ετησίως, δείχνει την ανάγκη λήψης αποφασιστικών μέτρων προς την επίλυση του προβλήματος.

Τέλος, θα πρέπει να γίνει αναφορά και στη σύγκριση των οικονομικών στοιχείων που προκύπτουν από την μελέτη των δυο Νομών, σύμφωνα με τα οποία, σε γενικές γραμμές, οι κάτοικοι του Νομού Άρτας εμφανίζονται σε στοιχειωδώς καλύτερη κατάσταση σε σχέση με τους κατοίκους του Νομού Ιωαννίνων. Ωστόσο, η πληροφορία αυτή σε καμία περίπτωση δεν είναι ικανή, ώστε να χαρακτηριστεί η κατάσταση του Νομού Άρτας ως τέτοια που δε χρήζει αντιμετώπισης.

Ωστόσο, στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να σημειωθεί ότι η παρούσα έρευνα έλαβε χώρα στα πλαίσια των υποχρεώσεων παρακολούθησης του εν λόγω μεταπτυχιακού προγράμματος. Με αυτήν την έννοια, είναι ευνόητο ότι η μελέτη του ιδιωτικού χρέους των ελληνικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών δεν είναι δυνατόν να καλυφθεί από μια τέτοια μελέτη, καθώς υπάρχουν πολλά στοιχεία, η μελέτη των οποίων θα πρέπει να επεκταθεί, τόσο στο χρόνο, όσο και στις περιοχές που αυτή περιλαμβάνει.

Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, ακόμη κι από την μελέτη αυτού του περιορισμένου δείγματος, είναι εμφανής η ανάγκη λήψης γενναίων μέτρων, τόσο από την πλευρά της Πολιτείας με τη θέσπιση ενός περισσότερο ευέλικτου νομοθετικού πλαισίου, λιγότερου γραφειοκρατικού και κυρίως ανθρώπινου όσο και από την πλευρά των χρηματοπιστωτικών οργανισμών τα οποία οφείλουν να επιδείξουν ισχυρότερη βούληση εύρεσης της καταλληλότερης λύσης παρακάμπτοντας υποτιθέμενα κωλύματα και αγκυλώσεις προκειμένου το ιδιωτικό χρέος να ρυθμιστεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην αποτελέσει στο μέλλον τροχοπέδη τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας και κυρίως για την κοινωνική της συνοχή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία ξενόγλωσση:

Barda, A., Pivetti, M. (2009). Rising Household Debt: Its Causes and Macroeconomic Implications-a long period analysis. *Cambridge Journal of Economics*. 33: 113-137.

Botsari, M., Mitrakos, T. (2016). Social Indicators and the Effectiveness of Social Transfers in Greece over the Recent Crisis. Available at: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/SCAD/article/view/10851>. [19/3/2018].

Crotty, JR. (2005). The Neoliberal Paradox: The Impact of Destructive Product Market Competition and Impatient Finance on Nonfinancial Corporations in the Neoliberal Era. In Epstein, G., *Financialisation and the World Economy*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.

Davis, G. (2008). A new finance capitalism? Mutual funds and ownership re-concentration in the united states. *European Management Review*. 5: 11-21.

Epstein, G. (2005). *Financialisation and the World Economy*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.

Reinhart, C., Rogoff, K. (2011). From Financial Crash to Debt Crisis. *American Economic Review*. 101: 1676-1706.

Savas, M. (2012). Greece and the World Capitalist Crisis. *Journal of Socialist Theory*. 2-13.

US Congress. (1978). Bankruptcy Reform Act. Available at: http://archive.org/stream/bankruptcyreform1978unit/bankruptcyreform1978unit_djvu.txt. [12/4/2018].

Whalen, R. (2008). The subprime Crisis-Cause, Effect and Consequences. Available at: http://www2.indstate.edu/business/NFI/leadership/briefs/2008-PB-04_Whalen_with_Appendix.pdf. [17/3/2018].

Βιβλιογραφία Ελληνόγλωσση

Βαρουφάκης, Γ. (2012). Παγκόσμιος Μινώταυρος- Οι πραγματικές αιτίες της κρίσης. Αθήνα: Λιβάνη.

Κότιος, Α., Παυλίδης, Γ. (2012). *Διεθνείς Οικονομικές Κρίσεις*. Αθήνα: Rosili.

Μιτσόπουλος, Μ., Πελαγίδης, Θ. (2012). *Κατανοώντας την κρίση στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ψυχογιός.

Ηλεκτρονικές πηγές

Eurostat. (2018). Employment and population - selected international annual data. Available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=naida_10_pe&lang=en. [19/4/2018].

Eurostat. (2018). GDP and main aggregates. Available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=naida_10_gdp&lang=en. [18/4/2018].

Eurostat. (2018). Gross value added and income by A*10 industry breakdowns. Available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_a10&lang=en. [19/4/2018].

Eurostat. (2018). National Accounts and GDP. Available at: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP. [20/4/2018].

Eurostat. (2018). Population and employment Available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_pe&lang=en. [18/4/2018].

Eurostat. (2018). Purchasing power parities (PPPs), price level indices and real expenditures for ESA 2010 aggregates. Available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=prc_ppp_ind&lang=en. [18/4/2018].

Τα Νέα (2018). Eurostat: Στο 177, 4% του ΑΕΠ το δημόσιο χρέος της Ελλάδας. Διατίθεται στον διαδικτυακό τόπο: <http://www.tanea.gr/news/economy/article/5509929/eurostat-sto-177-4-toy-aep-to-dhmosio-xreos-ths-elladas/>. [15/3/2018].

Τα Νέα (2018). Eurostat: Στο 20, 5% η ανεργία στην Ελλάδα. Διατίθεται στον διαδικτυακό τόπο: <http://www.tanea.gr/news/economy/article/5504515/eurostat-sto-20-5-h-anergia-sthn-ellada/>. [15/3/2018].

Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους. (2018). Αρμοδιότητες της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους (ΕΓΔΙΧ). Διατίθεται στον διαδικτυακό τόπο: http://www.keyd.gov.gr/egdix_1_02_armodiothtes/. [12/3/2018].

Διάφορες πηγές

Νόμος 3869/2010. Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ 130/τ.Α΄/3-8-2010) όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει.

Νόμος 4224/2013 Κυβερνητικό Συμβούλιο Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους Ελληνικό Επενδυτικό Ταμείο Αξιοποίησης Περιουσίας του Δημοσίου και άλλες επείγουσες διατάξεις (ΦΕΚ 288/τ. Α΄/31-12-2013) όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει.

Νόμος 4469/2017 Εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 62/τ.Α΄/3-5-2017) όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει.

Νόμος 3297/2004. Συνήγορος του Καταναλωτή – Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Ανάπτυξης και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 259/τ.Α΄/23-12-2004) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Νόμος 4172/2013 Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του Ν.4046/2012, του Ν.4093/2012 και του Ν.4127/2013 και άλλε διατάξεις (ΦΕΚ 167/τ.Α΄/23-7-2013) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Νόμος 4389/2016 Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ 94/τ.Α΄/27-5-2016) όπως ισχύει.

Π.Δ 55/2014 Κανονισμός Εσωτερικής Λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής «Συνήγορος του Καταναλωτή» (ΦΕΚ 91/τ.Α΄/14-4-2014)

ΚΥΑ αρ.64182/2018 Καθορισμός των δικαιολογητικών του άρθρου 5 παρ.8 του Ν.4469/2017 που απαιτούνται για την υποβολή της αίτησης στον εξωδικαστικό μηχανισμό ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων (ΦΕΚ 2277/τ.Β΄/15-6-2018)

ΚΥΑ αρ.86768/2018 Ρύθμιση ζητημάτων που αφορούν στη διαδικασία ελέγχου Α: πληρότητας της αίτησης, τη διαδικασία διαπραγμάτευσης και την τροποποίηση και συμπλήρωση των προθεσμιών των άρθρων 7 και 8 του ν.4469/2017 (ΦΕΚ Α΄62/2017) ως έχει τροποποιηθεί και ισχύει (ΦΕΚ 3498/τ.Β΄/21-8-2018).

ΚΥΑ αριθμ.οικ.62134/4100/2017 Εξειδίκευση των κριτηρίων για τη διαμόρφωση λύσεων ρύθμισης οφειλών προς τους φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης έως 50.000 ευρώ κατά την παράγραφο 21 του άρθρου 15 του ν.4469/2017 καθορισμός της μεθοδολογίας για τον προσδιορισμό του ύψους και του αριθμού των δόσεων βάσει αυτών, εξαίρεση οφειλών από τις λύσεις ρύθμισης και ρύθμιση κάθε άλλου ειδικότερου θέματος για την εφαρμογή αυτής.(ΦΕΚ 4640/τ.Β΄/29-12-2017), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

ΠΟΛ 1223/2017 Εξειδίκευση των κριτηρίων για τη διαμόρφωση λύσεων ρύθμισης οφειλών προς το Δημόσιο έως 50.000 κατά την παράγραφο 21 του άρθρου 15 του ν.4469/2017, καθορισμός της μεθοδολογίας για τον προσδιορισμό του ύψους και του αριθμού των δόσεων βάσει αυτών, εξαίρεση οφειλών από τις λύσεις ρύθμισης και ρύθμιση κάθε άλλου ειδικότερου θέματος για την εφαρμογή αυτής (ΦΕΚ 4643/τ.Β΄/29-12-22017), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει

Τράπεζα Της Ελλάδος. (2014). Θέσπιση του Κώδικα Δεοντολογίας από την Τράπεζα Της Ελλάδος (Συνεδρίαση 116/25.8.14). Διατίθεται στον διαδικτυακό τόπο: <https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/19378>. [25/7/2018].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΝΤΥΠΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

1. ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗ			
ΦΥΣΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΛΕΥΘ.ΕΠΑΓΓΕΛΜ.	ΕΓΓΥΗΤΗΣ

2. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΟΦΕΙΛΗΣ ΠΡΟΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	
ΚΥΡΙΟΣ ΟΦΕΙΛΕΤΗΣ (ΠΡΩΤΟΦΕΙΛΕΤΗΣ)	ΕΓΓΥΗΤΗΣ

3. ΟΦΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ			
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΥΨΟΣ ΟΦΕΙΛΗΣ	STATUS ΟΦΕΙΛΗΣ (ενήμερο/ ληξιπρόθεσμο)	ΥΨΟΣ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ
1η ΤΡΑΠΕΖΑ			
2η ΤΡΑΠΕΖΑ			
3η ΤΡΑΠΕΖΑ			
4η ΤΡΑΠΕΖΑ			

4. ΟΦΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟ-ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	
ΦΟΡΕΑΣ	ΥΨΟΣ ΟΦΕΙΛΗΣ

5. ΟΦΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΟΥΣ	
ΕΙΔΟΣ ΟΦΕΙΛΗΣ	ΥΨΟΣ ΟΦΕΙΛΗΣ

6. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	
1 ΕΝΗΛΙΚΑΣ	

1 ΕΝΗΛΙΚΑΣ ΜΕ 1 ΤΕΚΝΟ	
2 ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΕΓΓΑΜΟΙ	
2 ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ 1 ΤΕΚΝΟ	
2 ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ 2 ΤΕΚΝΑ	
2 ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ 3 ΤΕΚΝΑ	
2 ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ 4 ΤΕΚΝΑ	
2 ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ 2 ΤΕΚΝΑ & 1 ΕΠΙΠΛ. ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΟ ΜΕΛΟΣ	
3 ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΜΕ 3 ΤΕΚΝΑ & 1 ΕΠΙΠΛ. ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΟ ΜΕΛΟΣ	

ΕΝΤΥΠΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

7. ΥΨΟΣ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	
0 - 8.000€	
8.001€ - 15.000€	
15.001€ - 25.000€	
25.001€ - 30.000€	
30.001€ - 40.000€	
40.001€ ΚΑΙ ΑΝΩ	

8. ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	
ΕΙΔΟΣ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΑΞΙΑ

9. ΕΙΔΟΣ ΔΑΝΕΙΟΥ	
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ	
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ	
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ	

10. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗ	
1. Κ.Δ.Τ	

2. Ν.ΚΑΤΣΕΛΗ	
3. ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΟΣ	
4. ΆΛΛΟ	